

Holy Bible

Aionian Edition®

Ökhs' I Tsĭn Ik Sĭn Ni Matthew Ot Sĭn Ai Pi

Blackfoot Matthew

AionianBible.org

The world's first Holy Bible untranslation

100% free to copy and print

also known as "The Purple Bible"

Holy Bible Aionian Edition ®

Ōkhs' I Tsīn Ik Sīn Ni Matthew Ot Sīn Ai Pi
Blackfoot Matthew

Creative Commons Attribution 4.0 International, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 8/25/2024

Source copyright: Public Domain

British and Foreign Bible Society, 1890

Formatted by Speedata Publisher 4.19.20 (Pro) on 8/31/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Siksiká at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

History

Siksiká at AionianBible.org/History

- 04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
- 12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
- 06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
- 01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
- 06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
- 12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
- 01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
- 01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
- 07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
- 07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
- 02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
- 03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
- 10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
- 11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
- 03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
- 10/28/19 - Aionian Bible nursed as J. and J. pray.
- 10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
- 02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
- 05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
- 08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
- 12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
- 03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
- 11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
- 12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
- 01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
- 01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
- 02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
- 02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
- 12/04/23 - Eleēsē added to the Aionian Glossary.
- 02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
- 05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
- 08/05/24 - 377 translations now available in 166 languages.
- 08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matthew	11
---------------	----

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

The Crucifixion

*"Jesus said, 'Father, forgive them, for they don't know what they are doing.'
Dividing his garments among them, they cast lots."*

Luke 23:34

Matthew

1 SIN AK'SIN Jesus Christ David okkuai' Abraham okkuai' un'ix o sĭnaks' oaiĕxĕsts. **2** Abraham ikuyiu' Isaac; ki Isaac ikuyiu' Jacob; ki Jacob ikuyiau' Judas ki omu' pappiipix; **3** Ki Judas ikuyiu' Phares ki Zara, Thamar ipau'kaiĭmmiuax; ki Phares ikuyiu' Esrom; ki Esrom ikuyiu' Aram; **4** Ki Aram ikuyiu' Aminadab; ki Aminadab ikuyiu' Naasson; ki Naasson ikuyiu' Salmon; **5** Ki Salmon ikuyiu' Booz, Rachab ipau'kaiĭmmiuaie; ki Booz ikuyiu' Obed, Ruth ipau'kaiĭmmiuaie; ki Obed ikuyiu' Jesse; **6** Ki Jesse ikuyiu' David omŭx'nin'a; ki David omŭx'ina ikuyiu' Solomon, annök' ake'uök itom'itomiuök Urias man'itotsipokaiĭmmiuaie; **7** Ki Solomon ikuyiu'. Roboam; ki Roboam ikuyiu' Abia; ki Abia ikuyiu' Asa; **8** Ki Asa ikuyiu' Josaphat; ki Josaphat ikuyiu' Joram; ki Joram ikuyiu' Ozias; **9** Ki Ozias ikuyiu' Joatham; ki Joatham ikuyiu' Achaz; ki Achaz ikuyiu' Ezekias; **10** Ki Ezekias ikuyiu' Manasses; ki Manasses ikuyiu' Amon; ki Amon ikuyiu' Josias; **11** Ki Josias ikuyiu' Jechonias ki o mu' pap piipix, annik' ito'toöpikau Babylon; **12** Ki ot'sitotos au Babylon, Jechonias ikuyiu' Salathiel; ki Salathiel ikuyiu' Zorobabel; **13** Ki Zorobabel ikuyiu' Abiud; ki Abiud ikuyiu' Eliakim; ki Eliakim ikuyiu' Azor; **14** Ki Azor ikuyiu' Sadoc; ki Sadoc ikuyiu' Achim; ki Achim ikuyiu' Eliud; **15** Ki Eliud ikuyi u' Eleazar; ki Eleazar ikuyiu' Matthan; ki Matthan ikuyiu' Jacob; **16** Ki Jacob ikuyiu' Joseph, Mary om'i, annok ipau'kaiĭmmiuök Jesus, anĭstau Christ. **17** David otsĭs'tsits'unoauai Abraham itsipuk' süpokosĭnimotseiiau ke'pitappiiu nĭssekoputtsi;

ki ot'sitotosau Babylon omats'istsits'unoauai David mats'itsipuksüpokosimmotseiiau, matsisse'koputtsi; Christ omats'istsits'unoauai ot'sitotosau Babylon mats'itsipuksüpokosimmotseiiau matsisse'koputtsi.

18 Jesus Christ, otsipokai'isinni ün'niniitsiu: Annik' Mary, Jesus oksis'tsi, Joseph otak'okemattösaie itop itappi'inai, otse'kosatsok Atsım'istaaw.

19 Joseph om'i moköm'motsitappiu, ki matsitsitau'ats mök'aiitsinniköttösaie; osime'tsitan möksisım'ianistüpskoösaie. **20** Ki otai'ksımstatoaie, Satsit, Ap'ıstotokiuäoto'tokatatsıs otsipopök'toakaie ki otan'ikaie, Joseph, David okku'i, pinstünnos Mary kök'okemattosi, otse'kosatsok Atsım'istaaw. **21** Ki ai'aksipokaiımmiuaie okku'yi, ki kitak'anıstsınniköttau Jesus: tükkä, otsitappim'ix otsauum'itsitappi'isuauęsts aiakitaikömotse'piuax. **22** Itün'nitsiuaie mök'itsenüpanıstösi Ap'ıstotokiuä otse'poawsısts, otsipropheti itotse'poawsınęsts, ki an'ımai, **23** Satsik, mokök'iaie ai'akopitappiiu, ki ai'aksipokaiımmiuaie okku'yi, ki ak'anıstsınniköttısiuaie Emmanuel, ito'kısasattop Ap'ıstotokiuä ipokai'tappiımmau.

24 Joseph otsipuawk'si otso'kani, ün'niitsitappiiu Ap'ıstotokiuä oto'tokatatsıs otan'iipiaie, ki ito'tuyiuaie otokem'an: **25** Ki ototom'okkuyi otsauomai'pokaiısaie matpoksokamıu'atsaie: kinitsın'niköttısiuaie JESUS.

2 JESUS otai'pokaiisi Bethlehem, auöşın'ım Judæa, annists'ısk ksıstsıku'ıstsk, Herod otsıtsınaiipi, Satsik, mokök'ietappix umut'autstısiپی apinök'kuyi itsıpuks'ısiuiiau Jerusalem, **2** An'iau, ün'an'ök

manipok'auõk Jews otsin'aimoaiuaie? Tukkã, annim'
 apinõk'kuyi staitappiosi nitsino'ũnan okõkatosim,
 ki nimut'otopinãan nõk'itauatsimmimmõsinãan. **3**
 Herod omũx'ina otokh'tsisaie, otap'itsi-tanaie, ki
 Jerusalem istokõnai'tappix ikõno-nokap'aitsitamiuax.
4 Ikõnaumoi'piũsax omũk'atoiapiekuax ki ai'sinakix,
 sũppoõttsetsattsiuax Christ mõk'itsipokaiipiaie. **5**
 Ki an'istsiauaie, Bethlehem, Judæa istauõsin'im,
 ũn'nimaie; ũn'anistappi prophet osin'aksin; **6**
 Ki ksẽsto'a Bethlehem, Judæa istauõsin'im,
 kimats'inũkstsipuaia, Judah istsin'ax; Nin'auõk, ksesto'a
 ak'itsistauasiu ki ostoi' ai'akauõk kitsĩmau nitsitappim'ix
 Israel. **7** Herod, sĩmi'nikõtũssax mokõk'ietappix,
 sokap'sũppoõtsesattsiuax otsokap'ĩnõkuyisaie kõkatosi.
8 Ki itũpũt'okõttsiuax Bethlehem; kian'iu, kũkko'
 sokap'apsũmmok pokau'õk; ki ikonoainoeniki,
 itũm'ũtskĩtsĩnikokĩk nõk'itsitotosi nõk'it a tsĩm mĩm mosi.
9 Otokh'tsĩsau omũxina otan'iipiaie, itsis'tapuiãu; ki satĩsk,
 anni'isk kõk'atosiĩsk otsitsinoauaiĩsk umut'autstsiipi
 apinõk'uyi otsitom'akoaiuaie, ki otai'totosi inũk'sipokai
 ot'sitaupipiaie itots'iketsipuyiuaie. **10** Otsĩnno'õssuaie
 kõk'atosi, eks'kamũk otse'tametũksuãii. **11** Ki otaitipĩs'sau
 nap'ioyĩs, Mary oksis'tsi ipĩnnu'yiauaie pokai'ĩsk, ki
 ĩnnĩssi'iau, ki itatsĩm'mĩmmiau: ki otaiipasuk'ĩnĩssauẽsts
 otakomũtskotuksuãuẽsts, ĩssak'okotsiauaie gold
 ki frankincense ki myrrh. **12** Ap'ĩstotokiũã
 papaukõkianĩstcsax mõkstaiskĩto'tosau, noke'tsi
 moksokui itũp'akãiiãu. **13** Ki otãu'mattosau, satsĩk,
 Ap'ĩstotokiũã sto'tokatatscs papauta'atsiuaie Joseph,

an'isitouaie, Nipuat', ki mattos'au pokau' ki oksis'tsi ki iküm'itappoat Egypt, ki stau'pit ki kītak'otūmanīsto; tūk'kā, Herod ai'akapsūmmiuaie inūk'sipokau mōks'enitōsaie. **14** Otai'puawksi, sepi'ai'akotuyiuax inūk'sipokau ki oksis'tsi ki Egypt itūp'itappoiau: **15** Ki itau'pīuaie otai'īnsaie Herod, mōksenūp'anīstosi Ap'īstotokiua otse'poawsīn, otsiprophet i totsi'uaie, Egypt, ūn'nīmaie nītsīt' ūtūmmau noko'a. **16** Herod, otai'noōsax mokōk'ietappix otap'apīstotoyīsax, eks'kaīstsetūkku, ki itūp'otokōttsiuax (otsen'nakemix) Bethlehem ki sa'akapotsim, ai'stokistuyimix sōk'umappix ikōn'ainīttsiuax; kūttaistoki'stuyimix sōk'umappix mat'okōnainīttsiuax, umut'otsksīnippi otsokap'sūppoōtsesattūsax mokōk'ietappix. **17** Itūm'enūpanīstomaie Jeremy prophet otse'poawsīn otan'ipi, **18** Epo'awsīnni itsīk'kitokhtsip Rama, asain'sīnni ki aiīm'motseisīnni ki omūkoyesīnni, Rachel o'kosix itau'asūniu ki matokuikiawpīketūkku'ats, tūkkā, itsen'iau. **19** Herod otse'īnsi, sat'sīk, Ap'īstotokiua oto'tokatatsīs Joseph otsipapau'takaie, Egypt otsitai'tappīsaie. **20** An'īstsiuaie, Nipuat'ki mattos'au inūk'sipokau ki oksis'tsi, ki itūp'itappoat Israel istau'ōsīnīm; tūk'kā ini'au annīks'isk ap'ūssummiiskaie otsipai'tappīisīnni. **21** Ki itsipūau ki aiako'tuyiuax pokau'a ki o ksīs'tsi, ki Israel īstauōsīn'im ito'to. **22** Ki otokh'tsīssi Archelaus otau'atsuaiitsitapai'naiisi un'ni otsīn'naiisīnni, īsstūn'īmaie mōk'īttapposaie; ki Ap'īstotokiua otsipapuanīstosaie, Galilee itanīs'tūpītappo: **23** Ki akapīoyis, Nazareth anīstau, ito'to

kiitoko'yiu; mõkenüpaništosaie prophetix otan'iipiax,
akanīstai'nikōttau Nazaren'aikuūn.

3 ANNISTS'ISK ksīstsiku'īstsk John Baptist ito'to
Judæa istoksīs'tapiksōkkui, itūs'-ksīnimatstokiu,
2 Ki an'iu sauai'tsitak, spots'im īstsīn'naiisīnni
aststsiu'. **3** Am'auk annōk' matap'piuōk Isaiah prophet
an'iu Nitsitāppiuā ksīstapitauosīnim sokse'puyiu,
Sūppoatsīstotokh'sattoat Nin'a oksokui, oksoku'īsts
mokōm'otstsīsests. **4** Ki John, Camel oku'yīsts,
itsīs'totosiu, ki īstsiōp'okui itsep'siu; ki otso'ōssīnēsts
tsikatsix ki namap'iniu. **5** Jerusalem istokōnai'tappix
otokōnitota'akax, ki Judæa īstokōnai'tappix, ki Jordan
īstauōssīn'im īstokōnai'tappix mat'okōnitautaakax. **6**
Ki nie'tūktai Jordan (an'istop), otsīt'ūstapinopiax, ki
otsauum'itsitappiisuēsts aiinūp'anīstomiauēsts. **7** Ki
otsinno'ōssax otas'taaīssax akai'tappiiax Pharisees
ki Saducees, otsittūp'auauōkōssax otsītūsta'pīnūkipi,
an'īstsiuax, Pītseksīnau'kosix, tūkka' kītan'ikoau
kōkanīstūpīstūpiksatossuai annik' ītse'tūksīnik
astai'tsiik? **8** Ai'sūsksattok matsiīn'īsts mōk'itanīstosi
kītsauai'tsitani: **9** Pini'tsitsiikasik kītsitsi' tanauēsts
kok'kītūnīssuai Kīn'un Abrahami; kitan'īstopuau
Ap'īstotokiau, am'oxim okotokix ikotsīstauatomoaiu
Abraham pokax. **10** Kiannok' kōts'eksīsts kaxa'kin
itsipo'toau: kōnai'īstsīs saiīnasīssi ak'aikakiaiau
ki ak'aututsaiau. **11** Okke' kimut'sītūstapīnopuau
kōkkītsisauai'tsitasuai: apatots'īk annōk' ai'aksakootoōk
aiīs'skunitapsiu, nimatsīkōkokotopa'tomoauats
matsikīsts': Ostoi' kimutak'īstapīnokoau Atsīm'istaaw ki

īs'tsi: **12** Ose'kotūkkiatsīs ai'īnīmaie, kiaupūx'īxtoxixi
otsīt'aisuisuitsipīk'iakipi aiaksokapse'maie,
osos'tsipīkiapioyīs aiakitsīptsīpotomēsts
otapaiēn'īnsīmmanīsts; ki īstotox'ksiīsts ītsi'i
matakatsiu'ats ai'aketsīnsimēsts. **13** Jesus Galilee
itūm'aumatto, Jordani nie'tūktai ito'to, John
mōkītsīstapīniīsaie. **14** Ki John paiau'tsimūuaie, ki
otan'ikaie, ksēsto'a īs ta' pīn o kīt, kitaketak'sipuksipat
to kōkokotsīs'tapīnnōksi, ki kumauksipuksipaakīks? **15**
Jesus an'īstsiuaie pokītse'tsīt annok': nōks'īstutsīšīnan
mokōm'motsitappiisīnni. Itūmipaio'kīts etomoyiuaie.
16 Ki Jesus aiīs'tapīnnōssi, itopītsīssoa'tomaie okke': ki,
sat'sīk, spots'im kau'opiu, ki nan'nuyiuaie Ap'īstotokiua
otatsīm'istaaw itutui'sūpīnūmaie sītsi'i itsīnauūni'īnai,
ki itokhitopi'īnai: **17** Ki, satsik, epo'awsīnni spots'im
itunni'u amok'auk nītūk'omīmokoa, nitsekōkh'sīmau.

4 ATSIM'ISTA AW ksīs'tapīksōkkui itūmitūppīp'īuaie
Jesus, sauum'itsitappiua mōk saksksīnnoōsaie. **2**
Ki nīsīp'puyi koku'īsts, ki nīsīp'puyi ksīstsikuīsts
otsīt'saioyipīsts, itsakoo'notsiu. **3** Ki Issaks'ksīnīmaitappii
itoto'yīnaie an'īīnai, Ikūm'ūmeniki Ap'īstotokiua okku'i,
am'oxim ok'otokixīm sītsīp'satsisau mōkitapaiēnasau. **4** Ki
itūnīs'tsiuaie, Sīnaip Matap'pi matokot'otsipaitappi'iuats
napaiēn, Ap'īstotokiua maoi'i umutokōnai'poawsīsts
aiakotsepaitappiiu. **5** Sauum'itsitappiua otsītsitappīpiok
Atsīm'akapioyīs, ki itokhit'sipotoyeik Nato'iapioyīs,
6 Ki an'īstsiuaie, Ikūm'ūmeniki Ap'īstotokiua okku'i,
īnīs'suiiauūnit: sīn'aip, akanīstsiuax oto'tokatatsix
ksēsto'a: ki otsu'auēsts kitakitotsiketsi'enokiau,

koköt'sists kökstai'tükökhsau ok'otoki. 7 Jesus itünis'tsuaie, mat'sinaip, kimataksaksšinoau'ats Nin'a, kitap'įstotokă. 8 Sauum'itsitappiuă spaiįstükki otsittümmi'piokaie itaiįstummüt'tsiikaie kõnauau'ösinists ki istsap'inatsiikiests; 9 Ki anįstsuaie, am'ostsim kõnauau'öšinists kitak'okoto, apįs'tuksįsanopieniki, atsım'mimmokeniki. 10 Jesus itūman'įstsuaie, Mįs'taput, Satan: sįn'aip, Nina Ap'įstotokiua kitak'atsımmımau, ki kitak'aitanıstaitoau. 11 Ki Sauum'itsitappiuă otai'skikaie ki, sat'sık, oto'tokatatsix ito'toyikiax ki otpum 'okax. 12 Jesus otokh'tsımsi John ėen'ösaie itsitap'po Galilee: 13 Ki otünįstūpa'atosaie Nazareth, Capernaum ito'to ki itoko'yiu, įssoots'i omük'sikımi ai'aketsksökkui Zebulon ki Nephtalim: 14 Isaiah otse'poawsin möksenūpanįstosi otanipi, 15 Zebulon įstau'ossınni ki Nephtalim įstau'össınni o mük'sikımi įsta'potsim, Jordan ap'ūmmotsim, Galilee įstok'auaax; 16 Anniks'įsk matap'pixk, ski'natsi itau'pixk omük'anatsi nan'įmmiau: ki anniks'įsk matap'pixk auössın'ni eįnsın'ni ittsi'ipi ki eńiu'tūxįssınni ittsi'ipi, itau'pixk, ksįstsikui'natsiu otsūs'köpsiu. 17 Annik' Jesus aumütūpsokse'puyiu, ki an'iu, Sauai'tsitak; Spots' įmistokök'itsimani ästtsiu'. 18 Ki Jesus, auau'ökassi, Galilee įstomük'sikımi, itsınnu'yiuax aiįs'künnįmotseyix, Simon, an'įstau Peter; ki oskūn' an'įstau Andrew, įksımmatük'kiomikatsįs omük'sikımi itai'suiapįxįmiauaie, tük'ka itomik'aitappisau. 19 Ki itünis'tsuaix, noksūppa'akik, ki kitakitaumik'ottaiau matap'pix. 20 Ki atomik'atsuai itskım'miau ki itopokiuo'iauaie. 21 O müt'tükkiosi matsįtsınnuyeuax

mat'toskūnīmōtseiix, James, Zebedee o ku'yi,
ki John oskūn', ipīt'sūpīnnuyiuax ak'iosatsīs,
Zebedee, iin'ouaie, aip'sīmiāx otomik'atsuaux: ki
itsīn'nikōttsiuax. **22** Ki ipīt'skīttsiāuaie un'ouaie ki
ak'iosatsīs, ki itopokiuo'iauaie. **23** Ki Jesus Galilee
īstokōnau'ōssīnni itap'auauōkau, otatoiapioko'auēsts
itai'pīstksīnimatstokiu ki aisokse'puyiu spots' im
istsetam'itsīniksīnni; ki matap'pix opūs'tsīmmesuai
ki otok'tokossīnuauēsts ikōn an'kūttutuyiuax.
24 Ki otap'īstutūksīnni ikōnauanētūnīstopaie
Syria īstau'ōssīnni; ki ikōnai'oktokosix, ki
amianīstīpūs'tsīmīsix, ki annīks'isk matap' pixk
sauumīstīppīuā itsīps'tokoyiau, ki mat'tsapsix, ki
an'auxenīx, ikōnītautsīppotoaiāx; ki ikōnau'kuttutuyiuax
25 Ki Galilee īstokōnai'tāppīx ikōnaw'pokiūoiauaie, ki
Decapolis, ki Jeiusalem, ki Judæa, ki Jordan ap'ūmmōtsim
īstōkonai'tāppīx matsekōnaw'pokiūo'iauaie.

5 Kī otsīnno'ossax akai'tāppīx ni tum'mo ita'mīssō:
ki otau'pīssi otsitāppīm'ix ototaakax: **2** Ki
itsīpa'kuiakīu ki itūsk'sīnīm'atsiuax, ki itūniū,
3 Annīks'isk matap'pixk oskēttsīpōppūauēxk
īkīkīn'etūkkīisk, etam'etūkkīau: spots'im īstīn'naiisīnni
osto'auai otsīnan'oaiau. **4** Au'yesīx etam'etūkkīau:
aiaksīkiawpīksīstotoaiāu. **5** Ikkīnap'itāppīx
etam'etūkkīau: ksōk'kum otaksīnan'oaiau. **6**
Ino'tāttōmīx mokōm'mōtsīpaitāppīisīnni ki
ināk'attōmīx mokōm'mōtsīpaitāppīisīnni etam'ētūkkīau:
ai'akokuyian. **7** Kīmapī'itāppīx etam'etūkkīau:
otak'sīkīmōkīau **8** Ksīkus'skēttsīpōppīx etam'etūkkīau:

ai'aksinnuyiauaie Ap'istotokiuā. **9** Inūs'tsetappix etam'etūkkiau: akanīstainikōttaiau Ap'istotokiuā o'kosīx. **10** Anniks'isk matap'pixk itsikīm'atsīstotoaiau otōkommo'tsitappiuōsoauēsts etam'etūkkiau; otsinan'oaiau spots' im istsīn'naiisīnni. **11** Oksīs'totokoeniki ki maka'pi sītsīp'sūkoeniki, ki aisīmmīm'motsenikiau, tūkka kītūk'omīmmokoau kitse'tametūksuai. **12** So poke'tametūkkīk, spopai'pīk; kitakitakai'sakīnnosūko spots'im: apatots'ik neto'yik ūnninetoksīstotoyiuax Ap'istotokiuā otsiprophetix. **13** Kēsto'akauk ksōk'kum ītsīstsīxipoku: atstosai'e umut'aiawxipi itsīx'ipokuyi, tsanīstapiu ksōk'kum umutaiaksītsīxipokuīstutsip? Matūtokoapi'uats, ki aksīs'tapīxip, ki akītsītautūtsamiai'osi. **14** Kēsto'akauk ksōk'kum īstūn'natsii. Akap'ioyīs aitokittokhi netum'moyi matokotsīksīstap'ats. **15** Matap'pix matotstsīm'axauaie anak'imatsīs mōkītsītaīstakhtotosauaie assuyīn'i, itai'sūppatomiaiu itai'sūpanakīmatsopi, ki matap'pix itsīps'taupix napioyīs itokōnnauan'akīmaiaiu. **16** Neto'yik kitan'akīmatsīs īstot'ūnnasayit matap'pix mōk'itsīnnīsau kitawx'īstutsīpīsts mōk'ītstsakūttsosauaie kin'a spots'im. **17** Pīnstak nimut'otopi nōkītūnnīstūpipotsīsau okōk'itsīmani, ki prophet ix otūn' issuai: nīmatūtoto'pa nōkītūnnīstūpipotsīsau, nimut'oto mōkītsūpanīs'tsīstutsīsau. **18** Kitau'mūnīstopuau spots'im ki ksōk'kum otsauomai'tsīnikasi, ki okōk'itsīmani otsītsauomsūpanīstsiopi tūks'kai sikūk'sīnaksīn okōk'itsīmani ittsī'ipi mat'akītsīnikauatsaie. **19** Annōk tukskai am'ostsim inūxe'poawsīsts

küttai'aksštutsimōkaie, ki ai'aksksinimatsokax
matap'pix mōk'staištutsisaxaie, ak'anīstainikōttau
inūks'tsim spots' im; annōk' ai'aksistutsimests ki
ai'aksksinimatsokax matap'pix mōks'īstutsimēsts,
ak'anīstainikōttau omūk'sim spots'im. **20** Kit an'īstopuau
kitokōmotsipaitappiisinni saiīs'tūpūkuiōkhsīssi
Scribes ki Pharisees ot'okōmotsipaitappiisuēsts
kimatakitsipipuuats spots'im īstsīn'naiisīnni.
21 Kikai'okhtsipuau ūkkaiiap'ix otan'ikoaiu,
Pinuye'nīkik: ki annōk'ai'akoyenikiuōk ai'akesetsīmaie
okōk'itsīmani: **22** Ki kitan'īstopuau annōk'
ksīstapīstsīm'iuōk ox'okoā ai'akesetsīmaie okōk'itsīmani;
ki annōk' ak'anīstsiuōk ox'okoa Raca, aiakesetsīmaie
okok'itsīmani: ki annōk' ak'anīstsiuōk, kītūt'tsapsi,
ai'akesetsīmaie Gihenni ots'tsiīmiaie. **(Geenna g1067)**
23 Puksip'ipotomīniki kitak'iksīstomūtskotūksīnni
natoi'apioyīs, ki īksīnīm'īniki kixokoa kītsīs'tsīmmok,
24 Ūn'nim altar īstsskit' kitakīksīstomūtskotūksīnni,
ki matskot'; matom'ots matsin'nūstseik ksēsto'a ki
kīxokoa, ki tūm'ūtsipuksiput ki sakumūts'kotoat
kitsīksīst'omūtskotūksīnni. **25** Kipīnnūs'tseīmīs
kīkakhtum'o, kītsakiokhpokau'pimōssi: kōk'staiīstapīpiok
au'kōkitsīmaii, ki au'kōkitsīmaii ōk'staukotsei
eēnake'nai, ki kītakītsīps'tapixik itai'īnūkiopi, **26** Kitau'
mūnīsto kitsauomai'ponitatossi kitak'sakookotossi,
kimataksuxpa. **27** Kikai'okhtsipuau otanīpuauēsts
ūkkaiiap'ix, Kimatakauōkotapuaua: **28** Ki nestoa
kitan'īstopuau, annōk' ūs'sūmmiuōk ake'uōk
mōk'sta tossaie, ūkaukhtauauōkautāttseuaie

u'skëttsipöppi. **29** Kinet'oopsi itsuyisseeniki, sauau'tos ki mīs'tūpapiksīstsīs: ōkh'siu tūks'kūma mōk'saiīnakuaiīssi koōpspi, ōkštaiīs'tupapiksīs kostūm Gehenna. (Geenna g1067) **30** Kinet'otsīs itsuyisse'eniki kawksīnnīt', ki mīs'tūpapīxit: ōkh'siu tuks'kaii kotsīs'i mōk'saiīnakuaiīssi, ōkštaiīs'tūpapiksīs kostūm Gehenna. (Geenna g1067) **31** Ūk'auanīstop annōk' aiaksiksiuatsiuōk otokem'ani ūnnianīst'okotsīs iksiuo'isīnaksīn: **32** Ki kitan'īstopuau annōk' aiaksiksiuatsiuōk otokem'ani, otsauomauau'ōkotasi, nokets'īnai otauōkotāts'okaie; ki annōk' aiakokkem'iuōk otai'ksiuatai'īsk itau'ōkatau. **33** Stsīk'i, kikai'okhtsipuau otan'ipuuēsts ūk'kaiiap'ix, kimataksiksīstapatauūni'pa, ki, kitakitauanīstau Ap'īstotokiua kitatauūn'īssīni: **34** Ki kitan'īstopuau, Pinūt'auūnik; spots'im pinitūpūtauūnik; tūk'ka Ap'īstotokiua otpiso'pōtsīsaie: **35** Ksōk'kum pini'tūpūtauūnik; itsīssuikau'piu: Jerusalem pini'tūpūtauūnik; tūkka Omūx'ina ot'akapioyimaie. **36** Kimat'akitūpūtauunipa kotokōn', kimatkotsiksīxīstutsipats nitu'kuyekai ki kimatokotsīxīstutsipats. **37** Ki anik' A, A; Sa, Sa; mato'ketauanieniki, mat'ōkhsiu. **38** Kikai'okhtsipuau, ūk'auanīstop sauau'toainiki moōps'pi, kitak'okōtanīstotoko: ki sauau'tsīmīniki mokhpe'kīnni, kitak'okōtanīstotoko. **39** Ki kitan'īstopuau pinstsīmīm'motsemis sauum'itsitappiuā: ki annōk' kitakauaiak'ioōk kītsets'stoksīs matoko'tsīs ki mat'stoksīs'. **40** Ki matap'pi makitotsīssīp'puyīssaie au'kōkitsīmaii, ki stakhts'isokōsīm mōk'otsīsaie,

mat ün'nístotsis kisau'tütsisokösım. 41 Ki annök' kitsitappa'atsokök tuks'ka üskskak'sinni, pokom'ıs na'toki iskskaksinni. 42 Annök' kitau'kömönikök, ko'tsıs, ki annök' kitai'akükkumatükok, pino'tükaatsis. 43 Kikai'okhtsipuau ük'auanıstop kitak'ükomımmau kitopokau 'pimokă ki kitak'aukımaukikakhtum'o. 44 Ki kitan'ıstopuau ükomım'mısau kikakhtum'ix, Atsım'mımmısau anniks'ısk matap'pixk kitai'pakosınikokoauaxk ökhs'ıstutosau anniks'ısk matap'pixk kitau'kımokoauaxk, ki aua'tsımoiiatomosau anniks'ısk matap'pixk kitse'ksıstotokoauaxk, ki kitai'kımatsıstotokoauaxk; 45 Kokaukosımmi'ıssuai Kın'oau spots'im: tük'ka ikkünats'ıuaie natos'i sauum'itsitappix ki ökh'sitappix, ki soio'tümstuyiuax moköm'otsitappix ki sau'okömotsitappix. 46 Ukomım'mainoainikiau anniks'ısk matap'pixk kitük'omımmokoauixk, tsaak'anıstappiuats kisa'kinosuai? Küttomünıstauükomımmotsein'axau publicanix? 47 Ki namiksematsım'ainoainikiau kıxokoax, tsanıstapiu'ats kumutaumotsapiau stsık'ix? Küttomünıstaiksematsımmotseiu'axau publicanix? 48 Ki süp-puiap'sık manıst'süppuiapspi kın'oau spots'im.

6 ISKSKATS'İK kökstau'kömmotsitappiısuai matap'pix kökainu'yıssi; ikümits'tsiki kın'oau spots'im kimataksakinosükoauats. 2 Mak'aumütskotükkieniki pinik'it manıstsik'ipi aiksıstapokömotsitappikasix itai'puyıssax natoı'apıoyists ki moksoku'ısts, matappix möksınnu'yıssax. Kitau'münıstopuau sakino'sattaiau. 3 Ki aumüts'kotükkieniki pinsksınıs' i'aksıssautsıs kinet'otsısi otai'ıstutsipi; 4 Möksısımıs'si kitaumüts'kotüksinni; ki

Kĭn'a, aisĭmmiŭs'sŭppiuŏk, kitaksĭnnoam'sakinosŭk.

5 Ki atsĭmoi'ikainoeniki pinet'omanĭstsĭk
aiksĭstap'okŏmotsitappikasix: otŭk'ometsĭmanoaiiau
mŏkauatsĭmoiikasau otsitai'puyisau nato'i'apioyists ki
moksoku'ĭsts itsi'kokeĭsts, matap'pix mŏksĭnnu'yĭssau.
Kitau'mŭnĭstopuau, sakino'sattaiiau. **6** Ki Ksĕsto'a,
a'tsĭmoiikainiki, ĭtsipi koko'ai, okĭm'ĭniki,
a'tsĭmoiikamĭs kĭn'a ai'sĭmmiapsiuă; ki kĭn'a,
aisĭmmiŭs'sŭppiuŏk, kitaksĭnnoam'sakinosŭk.

7 Ki atsĭmoi'ikainoeniki piniksĭstape'puawtsĭs,
manĭstaiksĭstapepoattopiauaie saie'tŭkkix: tŭk'ka ũs'taiiau
ak'aiokhtokiau otakai'puyĭssau. **8** Pinet'omanĭstsĭk,
tŭkka Kin'oau ĭksĭnĭm'ests kitsipu'ĭnakitsipists
kitsauomauan'ĭstopi. **9** Ũn'anĭstŭtsĭmoiikak: Nĭn'an
spots' im kitsitau'pipi, ũnanĭstatsĭm'metsĭs kitsĭn'ikŏsim:
10 Ũnanĭsto'tos Kitotŭmap'sĭnni: spots'im Kitsitsi'tan
kanĭs'tutsipi, annom' ksŭk'kum nokŭt'anĭstutsit:
11 Annok' ksĭstsiku'ik nokkok'inan aau'ŏssĭn: **12**
Ki ũnnikksĭnĭt'au nitsauum'itsitappiisĭnanĕsts,
manĭstŭs'ksĭnoawpi anniks'ĭsk matap'pix
nitsauum'itsĭstotokinanĭxk: **13** Ki pinĭstskĭm'ŭkĭnan,
ki nokitsikŏmotse'piŏkĭnan Sauum'itsitappiuă;
kitŭsk'sainaniau nĭn'naiisĭnni, ki otŭnmap'sĭnni, ki
ĭstsapĭna'sĭnni. Amen. **14** Ũnnikksĭnno'ainoeniki
matap'pix otsauum'itsitappiisuauĕsts, Kin'oau spots'
im kitak'okskĭnokoau. **15** Ki sauokskĭno'ainoemki
matap'pix otsauum'itsitappiisuauĕsts, Kĭn'oau
Spots'im kimatakokskĭnokoau'ats. **16**
Kŭttaioyienoeniki pinomŭs'sŭppik manĭst'omŭssŭppipiau

ksġstapokŏmotsitappikasix: tŭkka iksġstuts'imiau
ostokso'auęsts, matap'pix mŏks'ksġnoŏsax kŭttaau'yiau.
Kitau'mŭnġstopuauŭk'otsimiau saiakinosattopiau. **17**
Ki ksęsto'a, kŭttaiau'yeniki pu'ikġniit, ki ġssġs'kiosit; **18**
Matap'pix kŏkstai'ġksġnokiau kikŭtauyi, kŏksksġnnu'yġssi
Kġn'a aisġmmiŭssŭppiuă: ki Kġn'a aisġmmiŭs'sŭppiuă
kitaksġnnoam'sakinosŭk. **19** Pinaumoi'potosik
akau'tsapsġnni annom' ksŏk kum, apŭn'ix ki
apġssu'yei otsġts'oyipi, ki kŏm os'iepġtsix otsipġs'sax
ki otsikŏmos'sax: **20** Ki aumoi'potosik akau'tsapsġnni
spots'im, apŭn'ix ki apġssu'yei otsitsau'oyipiau, ki
kŏmosiepitix otsitsauaisisŭppokatŭn'akiipiau ki
otsitsauai'kŏmospiau: **21** Ittsi'piau kitsinan'ġsts,
ŭn'nimauk ku'skęttsipŏppi. **22** Mostŭm'i ġsta'natsii
moŏps'piina; nituks'kŭssi koopspi, kostŭm' ak'otuitsiu
anat'sii: **23** Ki koŏps'pi minġx'ġssi, kostŭm'i
ak'otuitsiu ski'natsii. Anat'sii annik' i tsġspsts'tsiik
kostŭm'i ski'natsġssi maum'aumŭko ski'natsġnni!
24 Tukskŭm matap'pi matokotsapotomoyiuatsax
na'tokŭmix nġn'ax: aksikŭmokkġmiu tukskum ki
aks'ikŭmŭkomġmmiu stsġk'i; akikŭme'eniu tuks'kŭm ki
aksikŭm'ġstsġmmġmmiu stsġk'i. Kimatokotapotomoauaxau
Ap'ġstotokiuă ki sauum'itsitappiuă. **25** Ŭnnikaie
kitan'ġstopuau pinap'itsitatoat kitsipai'tappiisġnni
kitaks'oattoppi ki kitak'sġmattoppi: ki pinap'itsitatoat
kostŭm'i kitai'aksŭpskawsattoppi. Tse'ka ġsskġts'tau
opai'tappiisġnni ki aau'ŏssġn, mostŭm'i ki istotos'ists?
26 Sŭm'mokau paiu'tax: mat'omaiinsġmmauaxau ki
matomaipokiakiuaxau, ki matomaumoipotŭkkiii'axau

ĩnsĩm'apioyĩsts; ki Kĩn'oau spots'im ai'ĩssoyiuax. Tũkka'
 ĩsskĩts'tau, ksęsto'a ki osto'auai? 27 Ũs'tainoeniki
 kők'spitappiisuai, tsiksĩm a' ak'aatspitappiiu? 28
 Kumauk'apaitsitatoppuaisksistsaii ĩstotos'ists? Sat'sĩkau
 anat'suiopokists itai'sũskiiu; matapotũkkiu'atsau,
 matapĩs tutũkkiu 'ąsts'au ĩstotos'ĩsts. 29 Ki kitan'istopuau
 Solomon otstap'ĩstotossi mat skĩt stom'atsęsts
 annists'isk suio'pokistsk. 30 Is'totosatstopięsts
 saiũs'kiĩsts manĩtĩs'totosatstoppięsts annists'isk annok'
 ksĩstsikuik na'paitappiisk ki apinők'wis apittũp'apĩxipiau
 ĩtsi'i: kikũttomaiakstaiĩsttũpĩstotosatskokoauats,
 kitsenũk'aumaitũkkipuau. 31 Ũn'nikaie pinapai'tsitatoak
 kők'anĩssuai Tse'a nők's'auattopĩnan? Ki, Tse'a
 nők'sĩmattopĩnan; ki; Tse'a nők'ĩstotosattopĩnan?
 32 (Tũk'ka annists'isk, Gentiles ap'ũssatsĩmęsts:)
 Kĩn'oau spots'im ĩksĩnĩm'ae kitsĩm'mũkitatosęsts.
 33 Ki Matom'apsatsĩk Ap'ĩstotokuą otsĩn'naiisĩnni
 ki otokďmotsitappiisĩnni ki annists'isk
 kitak'ũtokďnokokęsts. 34 Ũn'nikaie pin ap'itsitatok
 apinok'wis; api'nok'wis ak'apitsitasiu. Tuks'kai ksistsikui,
 maka'pi sup'anistsiu.

7 PINOKŐK'ITSIMAK ki kimatakokőkitsĩmũk o'a 2
 Kanĩstau'kőkitsĩmapuai kitakanĩstaukőkitsĩmũkosuai; ki
 kanĩstau'kotawpi kitakanistau'kuyĩssi. 3 Ki kumauk'satsiks
 kęskũn' osũppa'kďmosĩnni, ki kimatstatopats
 kitomũksũppa'kďmosĩnni? 4 Ki kikũttaukot'anĩstau
 kęskũn' nők'sauautsĩssi kitsũppa'kďmosĩnni; ki
 sat'sit, omũk'o kitauũtsũppa'kďmosĩnni? 5
 Kitsiksĩstapo'komotsitappiansi, Matom'-sauautsit

kitomük'süppakömosinni, ki kitakotümsokapsatsip
 köksauautsissi kěskün' o süppa'kömosinni. **6**
 Annists'isk natoap'įstsk piniko'tokau imitax, ki pearls
 pinitüp'įstüpapixikau ak'sinix, öksikkümitauau'ökaiau
 ki akotümotükau'auyiau ki kitak'otümsixipok. **7** Anik:
 ki kitak'okoko; apsatsik, ki kitak'okonip; įstok'iakik, ki
 kitaksikauai'pixik. **8** Anniks'isk matap'pixk au'kömönixk
 au'kuyiau; ki annök' ap'satsimök, au'konįmaie: annök
 įstok'iakiuök, otak'sikauaipixikaie. **9** Tükka' nįn'naua,
 auköm'önįstüssi okku'i napaiěn, aiakokotsuaie okotoki?
10 Ki auköm'önįstüssi mammi', aiakokotsuaie pįtse'ksina?
11 Ksěsto'au, kitsauum'itsitappiupau, įksinįm'enoainiki
 kök'okotosuai ko'kosoauax ökh'sįsts, Kįn'oau spots'im
 küttomaiakokotsiu'atsax ökh'sįsts anniks'isk matap'pixk
 otau'kömönixk? **12** Kanįst'sitsitatopnai matap'pix
 kökünįstsitsitaiįssuaiau, kitak'ünįstsitsitattaiiau:
 ünńianįstap'piu okök'itsįmani ki prophetix otse'puawsuai.
13 Apüt'okįtsįmi pi'ik; sokokįt'sįmi apük'oksokui
 itüp'itsiaiu akotap'sįnni, ki akai'tappii itsipim'ix: **14**
 Annik' kįtsįm'ik, ki annik' moksoku'ik itüp'itsiikiau
 opai'tappiisįnni, aput'tsiaiu; ki unna'tsitappii
 ikon'imix. **15** Stim'nokau ksįs'tapatoiapiekuax
 kit'sitotaakįxk emük'ikįnaįstotosįxk, ki o'pįstokįni
 itapis'onotsiau. **16** Kit-aks'ksįnoaiau otsin'asoauěsts.
 Matap'pix küttomautuyiu'atsauax ksįssi'ix mńn'įsts,
 ki ksįs'tapsüskiįsts küttomautsįm'axau figs? **17**
 Neto'i kőnai'ökhsįstsix ai'ökhsįnsiaiu: ki makap'įstsix
 makap'inasiaiu. **18** Ökhsįstsįs matokotokapinasiu'ats,
 ki makap'įstsįs matokot'ökhsinasiauats. **19**

Kõnai'istsix küttaõkhsinasiix kakiok'au, ki ʒs'tsi
 itsʒs'tüpapiksʒstaiiau. **20** Ũn'nikaie kitaks'ksʒnoaiiau
 otsʒn'asoauęsts. **21** Kõnai'tappixk nitan'ikixk, Nin'a, Nin'a,
 matakokõnitaipim'axau spots'im ʒsts'ʒn'naiisʒnni: annõk'
 ap'ʒstutsʒmõk Nin'a spots' im otsʒsi'taniaie, ai'akitsipim.
22 Annik' ksʒstsiku'ik akai'tappii nitak'anikiau,
 Nin'a, Nin'a, niküttomaisʒtsipspinanats kʒtsʒn'ikõsʒm?
 Ki niküttomaisʒskounaniauaxau sauum'itsistaawx
 kʒtsʒn'ikõsʒm? Niküttommutaipʒssatskaspʒnana
 kʒtsʒn'ikõsʒm? **23** Ki nitakotümanʒstaiiau, kimats'ksʒnõpu
 aua; Mʒstüpa'akik, ksęsto'au kitsauum'itsʒstutsipuaii.
24 Annõk' aiokh'tsʒmiuõk annʒsts'ʒsk nʒtse'poawsʒstsk
 aks'ʒstutsiu mokõkiiʒn'ai annõk itokhʒt'okoʒskauʒk
 ok'otoki: **25** Ki ai'sotau, ki ai'sauksikʒmskau, ki ai'sõpu, ki
 annik' napioyʒs itot'süppu; ki matsʒstokhopiu'ats; tük'ka,
 itokh'itokoʒskau ok'otoki. **26** Ki annõk' aiokh'tsʒmiuõk
 annʒsts'isk nʒtse'poawsʒstsk, ki matsʒstutsim'atsęsts
 aks'ʒstutsiu mattsapsʒn'ai, annõk' itokhit'okoʒskauʒk
 spõts' ikui: **27** Ki ai'sotau, ki ai'sauksikʒmskau, ki
 ai'sõpu, ki annik' nap'ioyʒs itot'süppu; ki ʒstokhopi'u;
 ki omük'o otsʒs'tokhopiisʒnni. **28** Ki ũn'nitsiu, Jesus
 otaiksʒste'poattosęsts annʒsts'isk epo'awsʒstsk, matap'pix
 skaie'tükkiu otsksʒnʒmats'tüksʒnni; **29** Ototümap'sʒnni
 itʒs'ksʒnʒmatsiuax, ki sʒnak'ix manʒstʒs'ksʒnʒmatsawpiax,
 matʒsksʒnʒmatsiu'atsax.

8 OTSʒN'NʒSAATOSSI nitum'mo akai'tappiii
 itopokiuo'iauaie **2** Ki, satsʒk, nʒnuau leper otsittotaakaie
 ki otsʒt'atsʒmmʒmmokaie, Id otsʒt'anikaie, Nin'a,
 atsi'tatomʒniki kitokotsiksʒxistotok. **3** Ki Jesus

itsau'ksikĩnstsiakiu, ki itsixen'iuai, ki an'iu,
nitak'anĩstutsip; ksĩksĩt'. Ki soksiksĩk'siuaie. **4** Ki
Jesus anĩstsiuaie, Sat'sĩt, pinaiitsinikos matap'pi;
mĩs'taput, annĩs'tsĩnnosattsĩs nato'i'apiekuũn, ki aniiik'
otan'ipik Moses ĩssa'kumũtskotoat mũks'ksĩniĩsau.
5 Ki Jesus otsito'taipĩssi Capernaum, eẽn'aken'ai
otsĩtto'taakaie, ki otau'kũmũnikaie, **6** Ki otan'ikaie
Nin'a, anrũk' nitapotomokũk noko'ai itsĩs'tokhaisiu,
ai'papuyiu, eks'kaaipuĩnũm. **7** Ki Jesus an'ĩstsiuaie,
nitak'ittappo nitak'okuttutoau. **8** Eẽnaken'ai an'ĩstsiuaie,
Nin'a, nimat'sipumapsa kũkĩtsipĩssi noko'ai:
kakse'puyit, ki annũk' nitapotomokũk ak'okuttutoau. **9**
Nẽsto'a nitap'otomoki, ki eẽn'akex nitap'otomokiau;
ki nitan'ĩstau am'ok mĩs'taput, ki ai'ĩstapu; ki
nitan'ĩstau stsĩk'i, puk'siput ki ai'paksipu; ki annũk'
nitap'otomokũk nitan'ĩstau, am'oi ũnnianĩs'tutsit, ki
au'anĩstutsimaie. **10** Jesus otokh'tsĩmsaie, skai'etũkku,
ki an'ĩstsiuax anniks'isk matap'pixk ipokiuo'ixk,
Kitau'mũnĩstopuau manĩst'omũkopi otaumai'tũksĩnni
nimatũnĩstokonip'ats Israel ĩstauũsĩn'im. **11** Ki
kitan'ĩstopuau akai'tappii umutautstsipi apinũk'kuyi
ki otsĩt'tistũkkũpipi ak'ũtotoiau, ki akopokau'pimiuax
Abraham ki Isaac ki Jacob spots' im ĩstsĩn'naiisĩnni.
12 Ki nĩn'naiisĩnni ĩstokos'ix ak'satũpiksĩstsiuax
ski'natsii; annim asain'sĩnni ki satse'kĩnan
ak'itstsiian. **13** Jesus an'ĩstsiuaie eẽnaken'ai mĩs'taput,
kanĩst'aumaitũkkipi kitakũnĩsttutoko ki annũk'
otap'otomokũk itsok'okuttutoau. **14** Ki Jesus otsĩtsipĩssaie
Peter oko'aiaie, nannuyiuaie otokem'ani o'ksĩstsiuaie

itsis'tokhaiššinaie, ai'okhtokim pūs'tsimesšinni. **15**
 Ki kaien'imaie otsšssi, ki pūs'tsimesšinni itskīmaie: ki
 itsipuu', ki ito'yiuax, **16** Autūkkus'si ito'tsīpotuyiauaie
 akai'tappiiu sauum'itsistaawx pakh'tokīnattsīkiaua:
 ki otse'poawsšinni itsa'tūpiksīstsīuax staawx, ki
 ikut'tutuyiuax ikōnai'okhtokosix: **17** Mōks'enūpanīstosi
 otan'ipiaie Esias prophet, ki an'iu, Osto'i mat'sīmēsts
 kītsauūt' tsikotsapsīnunīsts, ki ipa'tomēsts
 kitokh'tokosīnunīsts. **18** Jesus otsīnno'ōssax akai'tappiīx
 oto'tūksīpuyimokax, ikōk'itsīmau mōk'opūmmosau. **19**
 Ki tukskūmīni aisīnaki'īna itoto'yīnaie ki an'īstsiuaie,
 Nin'a kitak'ittappopi nitak'opokiuo. **20** Jesus an'īstsiuaie,
 ota'tuyix au'ōttsīmaniau, ki paiu'tax au'yīīīu; ki Nīn'nau
 okku'yi matsīstokhotom'atsaie otokōn'. **21** Ki stšik'i
 otūsksīnīmats'aie an'īstsiuaie Nin'a, nōk'otomitappo
 nōk'akitsōsi nīn'a. **22** Ki Jesus an'īstsiuaie, sūppa'kit;
 ki enix ūnanīstak'itsōsauax enix. **23** Ki otsūppopīs'si
 akh'iosatsīs, otūs'ksīnīmatsax ipokitsūppo'piiāx. **24** Ki
 satsit iek'opaikīmskau, ki ai'sikopaikīmskau akh'iosatsīs;
 ki ai'okau. **25** Ki otūs'ksīnīmatsax otsīt'totaakikax
 ki otsīksīksenokikax, ki an'īstsiīkiauaie, Nin'a
 kōmotse'piokīnan: nitaks'īnetspīnan. **26** Ki an'īstsiuax
 kumauk'sikopupuauaīks kitsenūkumaitūkkīpuan?
 Itūmit'sīpuau, ki ai'sītsīpsattomēsts sopu'īsts ki
 pai'kīmskaiīsts; ki ikōnau' maitsīēsts. **27** Ki nīn'ax
 skai'etūkkīau, ki an'iau, Tsōkhtanīstap'īnanōkhtauts,
 sopu'īsts ki omūk' sīkīmi manīstse'tokēsts? **28** Ki
 otopūmmo'si Gergesenes īstauōšīn'im ito'tatsemīuaie
 natsitappī sauumitsistaawx pakh'tokīnattsīkiāx,

aken'imanists itsux'iax, eks'kainixiikiax, matap'pi
matokottotsitsko'pats. **29** Ki satsit, aisokse'puyiau,
ki an'iau, Tsaakanistappikitsimattopinan, ksęsto'ă ki
nęstūnan, Jesus, Ap'istotokiuă okku'yi? Kikūt'tautotopa
kōkkitsikimatsistotoksīnan otsauomo'tosi
itaiksistsikumioipi kōk'kitsikimatsistotoksīnan? **30**
Ki Pistsiksi'pio akaiēm ak'sīnix itau'yiau. **31** Ki
sauum'itsistaawx au'kōmōnistsiauaie ki an'istsiauaie,
sai'ai'pixikīnaniki, nōk'itsipīsīnaniau ak'sīnix. **32** Ki
an'istsiuax kūkku'. Ki otsūksax, ak'sīnix itsipim'iax: ki,
satsit, kōnak'sīnix itsīn'aukskasiau inno'tsistūppakui,
ki omūk'sikīmi suioks'kasattomiau, ki inets'iau. **33** Ki
anniks'isk matap'pixk ūks'kūmiiskax itsīs'tūpaukskasiau,
ki akap'ioyīs itsipim'iau ki ai'itsīnikōttsiauaix, ki anniks'isk
matap'pixk pakhtokkīnattsixk sauum'itsistaawx
mats'itsīnnikōttsiauaix. **34** Ki, sat'sīt, Kōnai'tappix
ikōnai'sūxkitsīmiau akap'ioyīs mōkittotatsemōsau Jesus:
ki otsīnno'ōssuaie, au'kōmōnistsiauaie mōks'istapusaie
otau'ōssuai.

9 KI itsūppo'piu akh'iosatsīs, ki ito'pūmmo ki
otauūtakap'ioyim ito'to. **2** Ki, sat'sit, itotsīp'iauaie
nīn'nau, ai'pakhpuyiu, istokhai'tsiu ūksīn': Ki Jesus
otsīnīs'saie otaumai'tūksuaiax anīstsiauaie ai'pakhpuyiuă,
Noko'a, ōkh'sitūkkīt; kitsauum'itsitappiisīsts īksīnip'iau.
3 Ki, sat'sit, stsīk'ix ai'sīnakix īstai'au am'o
(nīn'nau) makapie'puyiu. **4** Ki Jesus īksīnīm'ęsts
otūs'tapuauęsts ki an'iu, kumauk'itsitatopuauaisks
maka'pi ku'skēttsipōppuauęsts? **5** Tsīm'a ksīstspa'pi,
kōk'ansi, kit sauum' itsitappiisīstsīksīnip'iau; ki

kõk'anīsi, Nīpuat' ki auõkat'? **6** Ki kõks'ksīniisuai Nin'a okku'yi ikõts'ksīnīmēsts sauum'itsitappiisīsts annom' ksõkkum (itūm'anīstsiuaie aipakhpuyii) Nīpuat', matsit' kitūk'sīn, koko'ai is'taput. **7** Ki itsipuu' ki oko'ai itsitap'po. **8** Ki akai'tappiii otsīnīs'sax, skai'etūkkiau, ki a'tsīmmīmmiauaie Ap'īstotokiaua annõk' ikotsiu'õk matap'pix otūmap'sīnni. **9** Ki Jesus otaumatto'si, nannuyiuaie nīn'nau, an'īstau Matthew, itaupii'īnai itai'ponitatopiaie, ki an'īstsiuaie Sūppa'kīt. Ki itsipuu' ki pokio'attsuaie. **10** Ki ūn'niitsiu Jesus otsitsīps'taupīssi nap'ioyīs, otau'yīssi, sat'sīt akai'tappiiu publicanix ki sauum'itsitappix, itsito'taipimiau ki ipokau'pimiauax (Jesus) ki otūs'ksīnīmatsax. **11** Ki Pharisees otsīnno'õssax, itūnīs'tsiuax otūksīnīmats'axaie. Kitsīn'aimoau maukopoks'oyimīax publicanix ki sauum'itsitappix? **12** Jesus otokh'tsīsaie, an'īstsiuax, annīks'īsk matap'pix ikut'totoaxk matsīmmūki tappi'uaxau assokinakki, annīks'īsk matap'pix ai'okhtokosixk kīmūk'īttappiiu. **13** Is'tapuk, ūs'ksīnīk manīstap'ipi, nitõkh'sitsip kīm'apiisīnni, ki nīmatõkhsitsipats ikīt'stūksīnni: tūk'ka nīmat'ūtotopa nõk'ainikõttosau mokõm'otsitappix mõks'isauaitsitasau, sauum'itsitappix nīmut'oto. **14** John otūs'ksīnīmatsax otsitūm'ittotaakax, ki an'iau, Tsanīstapiu'ats nīmutsauau'yipīnan nestūn'an ki Pharisees, ki kītūksīnīmatsax kūttaisauauyiu'axau? **15** Ki Jesus anīstsiuax kūttauokotau'yesiuaxau man'okkemiuõk oko'ai īstokos'ix, itsa'kiitawpīssi man'okkemiuõk? Ki annīsts'īsk ksīstsīku'īsts ak'otoiau man'okkemiuõk otai' akitotoawpīstskaie, ki akotūmsauau'yiau. **16**

Kimatanipsospuau makap'isokösists; annik' psak'sīnik
 aksoksipinikau ki saku'apīnikan aksistūpaipinikau.
17 Matap'pix matomaisūppasuyīnīmēsts mani'īsts
 mīn'iokeīsts ūkautokeīssuyīnīsts, ōks'kakūmipinikau
 ūk'autokeīssuyīnīsts, ki mīn'ioke ak'saikīmsskau, ki
 aks'iksistsuyinasiau: Manīn'iokeīsts itsūppa'suyīnīmiau
 man'otokeīssuyīnīsts ki ai'aketōkhsiau. **18**
 Otsakiaisītsīp'sattosax annīsts'īsk epo'awsīsts,
 tukskūm'īni eenakin'ai itoto'īīnai ki a'tsīmīmīmiaie, ki
 an'iu, Nitūn'na ūk'ainiu; puk'siput ki kotsīs'i tsīxen'īs, ki
 aks'ipui tappīiu. **19** Ki Jesus itsipuau', ki itopokom'īuaie, ki
 otūksnīmatsax mat'opokomiauaie. **20** Ki sat'sit ake'ua,
 au'atūnikau ūksaumawksaikīmskau otok'tokossīnni
 na'tsikoputtuyi stuyī'īsts, itsūp'paatsīuaie, ki itsīx'enīmaie
 opekakūn'īmaniaie: **21** Tūk'ka, īs'tau, ksen'īmīniki
 opekakūn'īmani, nītak'okuttotoko. **22** Ki Jesus ito'tūkkau;
 ki otsīnno'ōssaie, itūni'u, Nitūn'na, ōkh'sitūkkīkī,
 kitaumai'tūksīnni kumut'okuttotoko. Ki ake'ua annik'
 itokut'totoau. **23** Ki Jesus otsītto'taiipiisi eenakin'ai oko'ai,
 ki otsīnno'ōssax au'yesīx ki matap'pix eīs'tsekīniau,
24 An'īstsiuax, anīs'tapaauk, ake'kuūn matseniu'ats,
 ai'okau. Ki itai'īmiauaie. **25** Ki otsīs'tūpskoōsax
 matap'pix, itsipim, ki ito'tsīmaie, otsīs'aie, ki ake'kuūn
 itsipuau. **26** Ki otap'īstutsipi, annik' auōsīn'ik,
 motūs'ksīnīpaie. **27** Ki Jesus otsīstūpaumatta'atossi,
 na'tokūmi naps' tsix nīn'ax ipokiuo'īax, ki aisokse'puyīax
 ki an'īau, David okkui', Kīm'okīnan. **28** Ki otsītsipīs'si
 nap'ioyīs, naps'tsix itoto'yīauaie: ki Jesus an'īstsiuax
 kikūtau'maitsipuan nōk'okotūnīstutsīs? An'īstsiīuaie

A, Nin'a. **29** Itüm'itsixeniuax oõps'puauax, ki itüni'u, kanisto'maitsipuai, ünnianistsis'. **30** Ki itsikau'opiii oõps'puauax: ki Jesus saiemiuaax mõkstanis'tosax matap'pix. **31** Ki osto'auai, otsis'tapusau ikõnai'tsinnikoyiauaax matap'pix annik'auõsñ'ik. **32** Ki otsüksax, sat'sit ito'tsõpiauaie küttaiai'puyiua sauum'itsistaaw pakto'kinattsiuaie. **33** Ki sannm'itsistaaw otsai'piksistõssaie, küttaiai'puyinä itse'puyiu: ki kõnaitappix skai'etükkiau, ki an'iau, matsikainip'ats Israel ýtauõsñ'im. **34** Ki Pharisees an'iau sauum'itsistaawx otsñ'aimoauai itai'saipiksistsiuax sauum'itsistaawx. **35** Ki Jesus itap'auauõkau kõnau'akapioyists, ki inük'akapioyists, ki itüs'ksñĩmatstokiu ota'toiapioyimoauests, ki ai'semokiu nin'naiisñni ýtõkhs'itsñniksñni, ki õk'kuttutsimests matap'pix otokõnai'oktokosuauests ki otokõnau'atunikauests. **36** Ki otsñno'õssaie otappiisñ'na, kaiĩm'iauaie, tükka üs'tsĩmsiu, aneto' manistau'anetopiax emük'ikĩnax saiits'tsissi üsk's'kũmokuuã. **37** Itũman'ýtsiuax otũksñĩmatsax, akauo'yi insñ'manists, ki ap'otũkkix unna'tosĩmiau; **38** Atsĩm'oiikũttok ĩnsĩm'manists ýtsĩn'nau mõk'itũpskoõsax otĩnsĩmmanists apotũkkix.

10 OTSIPUK'SŪPINNIKŌTŪSAX na'tsikoputtsiau otũksñĩmatsax, ikotsiu'ax otũma'sĩnni mõk'saipiksistosauax sauum'itsistaax, ki mok'õkuttutsisax amian'ýstokhtokosists ki amian'ýstatũnikests. **2** Na'tsikoputtsixk itokõt'tsiuaax otsñ'ikõsoauests am'ostsiaukiests; Matom'itappiu,

Simon, mat'anistau Peter, ki Andrew oskün: James, Zebedee okku'i ki John oskün'; 3 Philip, ki Bartholemew; Thomas, ki Matthew, annök' publicanök; James, Alphæus okku'i. Ki Lebbæus, mat'anistau Thaddæus; 4 Simon, Canaanite; Ki Judas Iscariot annök' aien'üpanistsiuökaie. 5 Anniks'isk natsikoputsixk Jesus itoköt'tsiuax ki saiem'iuax ki an'įstsiuax, Gentiles oksoku'auęsts pinitap'pok, ki Samaritans otakap'ioyimoauests pinüt'sįtsipik: 6 Ki Israel oko'au otomük'ikįnaumix ats'ax įs'tapuk. 7 Ki auau'ökainoniki sem'okik, ki anik', spots'im įstsįn'naiisįnni aststsiu'. 8 Ai'oktokosix kut'tutokau, leperix įssin'nomokau, enix' nipua'atsokau, sauum'itsistaawx sai'aipiksįstokau; Kitsiksįst'okoko, ksįstoko'tükkek. 9 Gold ki silver ki brass pinitsüp'pitükkek kitsitai'süpopumatsopuauęsts, 10 Assuia'tsįman pinots'ik aumatto'ainoainiki, pinots'ikau na'tokaįsts spįks'įsokösįsts, ki a'tsikįsts, ki otoats'įsts; ap'otükkiuā ak'otsįmaie otso'ošįn. 11 Annik' akap'ioyįsk kįtai'akįtsipipika süppo'öttseatsįk annok' oks'apsiuok; ki annim' stau'pik kitsauomai'sükskįtsįssuui. 12 Ki pim'įnnoainiki nap'ioyįs, ksematsįm'attok. 13 Ki ökhs'įssi nap'ioyįs ũnnianįstsito'tos kįtsįn'nüstseisuauęsts; ki sauökhs'įssi ũnnianįstsska'atok kįtsįn'nüstseisuauęsts. 14 Ki annök' kiküt'tautokök, ki küt'tauotsįmikök kitse'poawsįsts, sükskįtsįm'įnnoainiki annik' akap'ioyįsk sotsįk'asattok. 15 Kitau'münįstopuau akök'įtsįmaįksįstsikuįk Sodom ki Gomorrha ak'skįtstom annik' akap'ioyįsk. 16 Sat'sįk emük'ikįnax mįs'tųpskoawkiapis'įx neto'yik kanįstsįs'tųpskopuau:

mokõk'ik manĩstsokõkipi pitse'ksĩnax, ki ĩkkĩnaps'ik
manĩstĩk'kĩnapspi kũkku'ix, **17** Ki ũsks'kũmokau
matap'pix; kitakaumũts'kaukoau akõk'itsĩmani, ki
otatoi'apioyimoauẽsts kitakitaipstũsĩstsipĩs'okoau; **18**
Kinĩn'ax ki omũx'ĩnax kitakittũpĩp'iokoai, nẽsto'a
kumut'aiakaitũpipiokoai, kõkkite'nũpanĩstosau ki
Gentiles. **19** Ki aumũts'kaukuĩnnoainiki pinstak
kõkũnĩstse'puyĩsuai; annik' kitak'okokoau kitai'akanipuai.
20 Kimats'epuyĩpuau, Kĩn'oau osta'aw ksẽsto'au
itsĩpstai'puyiu. **21** Ki umu'pappiipi akumũts'kaiuaie
umu'pappiipi mõks'eĩnsi, ki nĩn' a akumũts'kaiuaie
okku'i; ki pokax aksenũpanĩstaiu un'oauax ki
oksĩs'toauax mõks'enitõsauax. **22** Ki kõnai' tappix
kumut'akaukĩmokoaiu nẽsto'i; ki annõk' eikak'imaũk
umuts'ipaitappiiaspi akitsikõmotse'piauaie. **23**
Kĩm'atsĩstototsenoainiki tuks'kai akap'ioyĩs,
mĩs'tũpokskasik stsĩk'i: kitau'mũnĩstopuau
kimatakokõnitotopuau Israel ĩstokõnau'akapioyists
otsauomai'akotosi Nĩn'au okku'i. **24** ũsksĩnĩmats'au
matskĩtsĩmiu'ats otũsksĩnĩmats'tokuuã, ki apotũk'kiuã
matskĩtsĩmiu'ats otsĩn'aim. **25** Őkh'siu ũsksĩnĩmats'au
mõketũm'anĩstsau otũsksĩnĩmats'tokuuã, ki apotũk'kiuã
mõketũm'anĩstsau otsĩn'aim. Anĩstsĩn'nikõttũsuaie
nap'ioyĩs otsĩn'aim Beelzebub, ak'staianĩstsĩnnikõttaiau
itsĩpstaupixk oko'ai? **26** Pin stũn'nokau; matsekipats
akstaisaiipasokĩnnĩs; matsitsiksĩs'pats ak'staisaiĩksĩnĩs.
27 Kĩtse'itsĩnikopuai ski'natsii matai'itsĩnikok
ksĩstsiku'inatsii: ki kitai'okhtsipuai kotokhĩs'suai, sem'ik
spots' im nap'ioyĩsts. **28** Ki pinstũn'nokau anniks'ĩsk

akenitomixk mostüm', ki sta'aw matokotsenišsiau'ats:
stün'nok annök' i kots'enīts iuőkax mostüm' ki
staaw stakhts'im. (Geenna g1067) 29 Natokūmix
sīstsix kūttomūtaiponitau'atsax nitsipūn'asaini? Ki
tuks'kūm matakittotstsiu'ats ksök'kum sauš'ksīnoūssi
Kin'oau. 30 Kitoku'yikīnsīsts ikōnūks'topiau. 31
Piniko'puk; kitots'ītskūkaiīxkīmīpiau akaiēm'ix
sīstsix'. 32 Annök'aie'nūpanīstsiuők matap'ii
nēsto'i, osto'i nitaks'enūpanīstau nīn'ā spots'im.
33 Annök' nīt'saietokök matap'piuők, osto'i
nītak'saietou nīn'a spots' im. 34 Pinstak nimut'oto
īnnūst'sīnni nōkitsīt'apixīsi ksök'kum: nimat'otopa
nōkitsīt'apixīsi īnnūst'sīnni, innu'stoan nimut'oto
(nōkitsīt'apiksīstos ksök'kum). 35 Nimut'oto nīn'au ki
un'ni mōk'itsipotsīstsišmmotseisau, ki otūn'ni ki oksīs'tsi,
ki āum'si ki maawks'i mōkitsipotsīstsišmmotseisau.
36 Ki nīn'au aks'ikatumīmmiuax otopokau'pimix
anniks'isk matap'pixk oko'ai itsīpsts' taupixk. 37 Annök'
aiš'tūpūkomīmmiuők un'ni nēsto'i nimatokotsinanūk'ats:
ki annök' aištūpūkomīmmiuők oku'yi ki otūn'ni
nēsto'i nimatokotsinanūk'ats. 38 Ki annök' sauots'īssi
otauīnan'i sauopokiu'osi nēsto'ā, nimatokotsinanūk'ats.
39 Annök' ikon'īmök opai'tappiisīnni, ak'atstomaie;
annök' at'stomök opai'tappiisīnni, nēsto'i itat'stomaie,
ai'akokonimaie. 40 Annök' kīto'tokök nito'tok; ki
annök' nito'tokök ito'toyeuaiie annök' nitse'tokūkök.
41 Annök' ito'toyeuők prophet otsiprophetisaie
otak'okuyīssi prophet osa'kinosīnniaie; ki annök'
ito'toyeuők mokōm'otsitappiūā oto'kōmotsitappiisaie,

otak'okuyissi mokõm'otsitappiuã osa'kinosinniaie. **42** Ki annõk' ai'akutukkuyiuõk sto'kimi tuks'kumi anniks'isk inũks'tsimĩxk otũs'ksinĩmatsõssaie, kitau'mũnistopuau matakatsom'ats osa'kinosinniaie.

11 KI un'niniitsiu otai'ksistanĩstõssax na'tsikoputsix otũksinĩmats'ax itsistũpa'atomaie mõkũksinĩmatstoksi ki mõkatsim'semõksi ot'akapioyimoauẽsts. **2** Annok' John itsipsts'taupĩssi itai'okiakiopi otokh'tsisẽsts Christ oiapĩstutsipĩsts'aie, itokõt'tsiuax na'tokũmix otũksinĩmats'ax, **3** Ki an'ĩstsiuaie, kikũtami'pa annõk' aiakoto'õk, ki nõk'apsũmmõsĩnan noke'tsimi? **4** Jesus an'ĩstsiuax, mĩs'tapuk, matan'ĩstsĩnnomok John annists'isk kĩtokh'tsiuauẽstsk ki kitũs'satsipuauẽstsk: **5** Naps' tsix ũs'sũpiu, ũs'tsekaĩx ikõm'otauauõkaiu, leperix ĩssin'aiu, kũttaiai'okhtsimix ai'okhtsimiau, enix'aipuau'iau ki kĩm'atapsix atsĩmsem'aiu õkhs'itsĩniksĩnni. **6** Ki atsĩm'siu annõk' kũttai'itstskĩmskũkiuõk nẽsto'i. **7** Ki otsĩs'tapusax, Jesus otaumũtũpaiĩtsĩnnikoõsuaie akai'tappix John, Tsaĩstappiuã kumutsitappopuai ksĩs'tapsksõkkum kõk'satsipuai? Kũttaitstsip'a apai'sopu'yi itau'ũtopãpokaiiu? **8** Ki tsan'ĩstappiua kumut'sitappopuai kõk'satsipuai? Kũttaitstsip'a nĩn'naii ĩkikĩn'ĩstotosiu? Anniks'isk ĩkikĩn'ĩstotosĩxk itot'okoyiau Omũx'ĩnax oko'auẽsts. **9** Ki tsan'ĩstappiuã kumut'sitappopuai kõk'satsipuai? Kũttaitstsip'a prophet? A, kitan'ĩstopuau skĩtsĩm'uaie prophet. **10** Annõk sĩnau', sat'sit, nitse'tomotokũttau nito'tokatatsĩsau kostoksĩs', ki ake'tomsokapapĩstutsimaie koksoku'i. **11** Kitau'mũnistopuau anniks'isk itsipokai'ĩmmokixk akex,

mats'itstsipa ök'skītsīmiaie John Baptist: ki annök' inüks'tsīmök spots' im ģstsīn'naiisīnni ai'skītsīmiaie.

12 John Baptist ģstsīksīs'tsikuģsts, puk'sūpīksģstsikuģsts spots'im ģstsīn'naiisīnni itūsk'o tuitsipiop, ki ūskotui'tsipimix itūsk'otuitsipimiau. **13** Konai'prophetix ki okök'itsīmani aie'nūpanistomiauēsts otsauomo'tosi John. **14** Ki mak'otsīmenoainiki, am'auk Elias annök' ai'akotoök. **15** Annök itokh'iuök mök'okhtsīmsi ūnanģststokh'tsīs. **16** Tsa nitai'akanipa annök' o'tappiisģnök manģstsģn'naiipuaiau? Netoinitsi'au pokax annim' itawk'pumauawpim itau'pix ki ai'sģtsģpsattsiau otūk'auauax, **17** Ki an'ģstģsiauax, kitsik'ģttomopģnan ki kimat'spiipua; kitau'yģmopģnan ki kimau'kaiisuaueģsts kimatakīpuauēstsau. **18** John oto'tosi matauyiu'ats ki mataisģmiu'ats, ki an'ģop pakh'tokģnatsiu sauum'ģtsistaaw. **19** Nģn'au okku'i oto'tosi, au'ģiu ki ai'sģmiu, ki an'ģop, sģm'mģs, aģstoks'oyiu ki aģstok'sģmiu, publicanix ki sauum'ģtsitappix otūk'auauax. Ki mokök'sģnni o'kosģx oto'kģmotsģstutokaie. **20** Itau'mģtģpsģtsģpsattomģsts akap'ģoyģsts annim' oģsģt'apģstģtsģpģsts ot'apģstģtģksģsts otsauomai'sauaģtsģģsax. **21** Kitak'okģģnģp maka'pi, Chorazin! Kitak'okģģnģp maka'pi Bethsaida! Nģtsģt' tsģpsģtģpģstģģstģsts kitakap'ģoyģmoauēsts nģtsģtģpsģtģpģstģģtģģkģtopiau Tyre ki Sidon ģstak'apģoyģsts is'taisģmmģsģauaģtsģtauopģpģau ģskģģm'matģkģkģaģpģstģģsts ki makh'skģģtsģģsts, **22** Ki kģtan'ģstoppģuau Okök'ģtsģmani ģstsģksģģs'tsģkģi manģstaksģksģsts'pģpsģpi ksģģsto'a, aks'ģsģksģģstģpģpģau Tyre ki Sidon. **23** Ki ksģģsto'a Capernaum, kģtģpģģn'noko spots'im, hades

kitaks'innissimoko; omük'apotüksists kitakap'ioyim
 itap'istutsipiau ittšipstšapistutükkiopiau Sodom,
 iš'taisakiaitaisiopi. (Hadēs g86) **24** Ki kitan'įstopuau,
 Okök'itsšmani įstsiksįs'tsikui manįstaksiksįsts'papspi
 ksęsto'au, aks'įsiksįstšpapiu Sodom. **25** Annik'
 Jesus an'iu, nitökh'sitükki nšn'a, spots'im ki
 ksök'kum įtsšn'aime, kitai'ksįsattokiauests annists'isk
 mokok'ietappix ki kitaipaso'kšnomoaiu inük'sipokax. **26**
 Ūnnianįsts'it Nin'a; manįstökh'sipi kitsitsi'tan. **27** Nin'a
 otoköna'nanįsts nitokok: ki matsitšsipa įksšnnu'yiuai
 okku'iaie Nin'a nits'ksšnnuyiuai; matsitšsipa
 įksšnnu'yiuai Un'ni, okku'i nits'ksšnnuyiuai, ki
 annök įksšnimats'stoköttseuök Un'ni. **28** Puksipa'akik
 kšnai'ikapotükki ki ikšnüs'soksįstšix, ki kitak'okotopuau
 įssik'sįstšikosšni. **29** Nokhkšn'ni kšn'attok, ki įksšno'kik;
 nitsik'kšnapsi nimat'omükimuspa; ki kitak'okonipau
 ku'skētšsipöppuauęsts įtsik'sįstšikosšni. **30** Nokhkšn'ni
 ksįstš'papiu, ki nitopa'tüksšn sök'otsiu.

12 AN NIK' Jesus Issik'opiiksįstšikui itsišp-
 poka'atomęsts napaięšnšimmanįsts; ki otüksšnimats'ax
 au'notšix, ki aiin'asįstš aumütšp'otsšmias ki
 itaumütšp'ioattomias. **2** Ki Pharisees otsšnno'össauax,
 anįstšiauaie, šum'mšsau kitüksšnimatsax mat'ökhsiu
 otap'istutsipauęsts annok' įssik'opiiksįstšikuik. **3** Ki
 anįstšiuax kiküttanįstopuau'ats David otap'istutsipi
 otau'notšsi ki otopokom'ix; **4** Manįst'sipipi Ap'įstotokuā
 oko'ai, manįstau'attopiau otsitau'pipi įtske'tani
 annik' küt'taökhsiiik möks'auattosi ki otopokom'ix
 möks'auattosaxaie, ki kak'ökhsiu natoi'apiekuax

mõksauattosauaie? **5** Ki kikütanistopuau'ats okõk'itsimani natoi'apiekuax manistap'otükkipiau issik'opiiksistsikui otsitsips'taupisau omük'atoiapioyis kimatsikiu'ats. **6** Ki kitan'istopuau annom' ittsiu' tuks'küm ki skit'stom omük'atoiapioyis. **7** Ki kitsksini'topi manistap'ipi nitak'õkh-sitsip kim'apiisinni, ki nimatakõkhsitsipats ikit'stüksinni, kīs'taisauotui'mauopiau küt-tautuitiiaixk. **8** Nin'a okku'i itsin'auattominaai issik'opiiksistsikiii. **9** Ota'atsistapusi, otatoi'apioyimoai itsipim; **10** Ki sat'sit, nin'au itsips'taupinai, ki otsis'i ipo'kõttsuaie. Ki aisüppo'õtsesattsuaie, Kütai'õkhsuats issk'opiiksistsikuists õk'okuttotoõsi? Mõks'enüpanistüssauaie. **11** Ki an'istsiuax, Ūn'nats nin'au kitopokittappi'immoau maksinan'si tuks'kümi emük'ikina, istšup'popiissaie atün'iaksin issik'opiiksistsikui, Küttomai'akstaisautuyiuatsaie? **12** Nin'au küttomai'skitsimiuats emük'ikina? Ūn'nikaie itõkh'siu mõk'õkhsapistutüksi issik'opiiksistsikuists. **13** Itüman'istsuaie nin'au, Sauksikins'tsiakit. Ki itsauksikins'tsiakui; ki ikut'tutsipaie netoi'nitsuaie otat'otsisi. **14** I tümit'süksiau Pharisees, ki ikõnau'kõk-itsimattsiauaie manistaks'enitawpiauaie. **15** Ki Jesus otsksinissaie, itsistapu': ki akai'tappix ipokiuo'iauaie, ki ikõnau'kuttutuyiuax; **16** Ki sokap'anistsiuax mõkstaiitsinnikoõsax'aie: **17** Mõks'enüpanistos Esias otan'ipi, ki an'iu, **18** Süm'mok, nitap'otomok, annõk' nitse'niniwattauõk; nitük'omimmau, nu'skëttsipõppi nimut'õkhsimmau: nitakitsipotoai'inai nitsista'awi ki akanis'tsinmomoyiuax Gentiles okõk'itsimani. **19**

Mataketskau'ats mataksoksipüppisüm'ats; mat'akitstsipa
matap'pi mök'okhtsisaie otse'poawsists moksoku'ists.
20 Apai' otük'itsissi mataksinükiu'ats: flax setsis'si
matakütsim'atsaie otsauomai'tüpskisaie okök'itsimani
mök'itsskitsstani. **21** Ki otsin'ikösim Gentiles
ak'aumaitsimiau. **22** Tüks'küm ito'tsipotoau
pakhts'istümattseu Sauum'itsiStaaw, naps'tsiu, ki
mataipuyiu'ats: ki ikut'tutuyiuaie, ki naps'tsiuä
it'süppiu ki küttaipuyiuä itse'puyiu. **23** Ki
kõnai'tappix it'skaietükkiau ki aniau kütamiu'ats
David okkiu? **24** Pharisees otokh'tsimsau, an'iau, Am'o
nñ'au, matomaisaipiksistsiu'atsax Sauum'itsiStaawx,
Beelzebub Sauum'itsistaawx otsin'aimoai,
umutai'saipiksistopix **25** Ki Jesus isksinny'yuax
otüs'tapiax ki an'istsiuax, Nñ'naiisinni ai'aketotoki
ak'eitsinikau; ki akap'ioyis ki nap'ioyis aiaketotokiau
mataksipuitsiuats: **26** Sauum'itsitappiuä satüp'iksistussi
Sauum'itsitappiuä, aiaketsistotosiu; ki otsin'naiisinni
küttomaksipuitsiu'atsaie? **27** Satüp'iksistainikiau
Sauum'itsiStaawx, Beelzebub nimut'satüpiksistaiiau,
Tükka'ko'kosix itsatüpiksistsiu'atsax? Ũn'nikaie
osto'auai kitak'okökitsimükoau. **28** Ki
Satüp'iksistainikiau Sauum'itsistaawx Ap'istotokiuä
otsista'awmi nimut'satüpiksistaiiau Apistotokiuä
otsin'aiisinni kito'taakoai'ini. **29** Misköpin'ai oko'ai
Tsa'akanistokotsitsipim'atsaie, mök'itauksistutsisaie
ope'kanistsaie, saotüm'isksipüstüsaie misköpin'ai?
Ki ak'otümoksistutsimaie oko'ai. **30** Annök'
niküt'taispiimmökök, niköttum'a: annök'

niküttaupokomoawk'iakimauõk auanit'apiksistükkiu. **31**
 Ũn'nikaie kitan'istopuau, amian'istsauumitsitappiisinni
 ki amian'istitüpsauokõmotse'poawsists
 Apïstotokiua akitsksïnoaiu matap'pi; ki
 annõk' akitüpsauo'kõmotsepuyiuõk Atsïm'istaaw
 matakitsksïnoau'ats. **32** Annõk' itüp'sauokõmotsepuyiuõk
 Nïn'au Okku'i ak'itsksïnoau, ki annõk'
 itüpsauokõmotsepuyiuõk Atsïm'iStaaw
 mat'akitsksïnoau'ats annom' ksõk'kum ki aie'nïssi
 otsis'tüpipuitappiisinni, mat'akitsksïnoauats. (aiõn g165) **33**
 Ökhs'apïstutos mistsis', mõk'õkhsinasiii: ki makap'ïstutos
 mïstsis mõk'okapinasi: mistsis' ïksïno'au otsin'assinni.
34 Pitse'ksïnaipokax! Sauum'itsitappiinoainiki
 Tsa'a kitakokotünïtse'poattopuau'astsaii
 õkh'sists? Manïsta'kauoopi u'skëttsipõppi, maoi'
 itai'puyiu. **35** Ökhsin'auã manïsta'kauoopi
 õkh'si u'skëttsipõppi sau'otsïmësts õkh'siïsts:
 Sauumitsïn'nauã manïsta'kauoopi maka'pi u'skëttsipõppi
 sau'otsïmësts makap'ïsts. **36** Ki Kitan'istopuau
 Kõnai'ksïstapitse'poawsists otakse'puyisau matap'pix
 aksenüp'anïstomiauësts Okõk'itsïmani istsiksïs'tsikui:
37 Kitse'poawsists kitakokõmotsitappiets'okoaiu
 ki kitse'poawsists kitak'saietokoaiau. **38** Stsik ix
 Sïnak'ix ki Pharisees noküt'anïstsiauaie ki an'iau, Nin'a
 nõk'okapipïnan itots'tsipi ksësto'a. **39** Ki noküt'anistsiuax
 osauum'itsitappiisïnna ki otau'õkotaitappiisïnna
 itok'apsatsïmiau; ki mat'akitstsipa ak'okotawpiau.
 Tuks'kai ak'okotapiau Jonas prophet. **40** Manïsts'itaupïsaie
 Jonas mammi' o'koanniaie nioks'kai ksïstsikuists

ki nioks'kai koko'įsts; ũnniak'anįstsitaupiaie
 Nįnau Okku'i ksők'kum u'skėttsipőppi nioks'kai
 ksįstsikuįsts ki nioks'kai koko'įsts. **41** Nineveh
 įstsįn'ax, akopoksipapomiauax o'tappiįsįnna įstots'tsįssi
 Okők'įtsįmani ki akitsautūtsepuyiopiau; aisauai'tsitaiau
 otatsįm'semőssax Jonas; ki sat'sįt, annők' skįtsįm'iuők
 Jonas annom' įtau'piu. **42** Amskap'iksőkku
 įstsįn'nauake akopoksipapomiaie o'tappiįsįnna
 įstots'tsįssi okők'įtsįmani, ki akitsauotūtsepoyiopiau:
 umuk'įtsipi ksők'kui ito'to mőkitekhtsįssi Solomon
 otokők'sįniaie; ki annők' skįtsįm'iuők Solomon annom'
 itau'piu. **43** Sauum'įtsistaaw otsai'piksįstűssi nįn'au,
 ikįtksők'kuyim itap'auauőkau įssįk'opįssįnna itap'satsįm
 ki matokonįm'atsaie. **44** Itűmau'aniu nitak'ątsko noko'ai
 numut'sűx; ki oto'si ikon'įm nam'įtaįtsiįu, namokh'įpaie,
 ki a'natsįstutsįpaie. **45** Ki itűm'įtappo ki mat'tuyiuax
 ikįt'sikűmiax sta'awx, įtsįs'tűpokapsįx, ki įsipim'įnx ki
 itoko'attomiax: ki otsako'įtappiįsįnna eikįs'tűpokapiaie
 ototom'įtappiįsįnna. Neto'i ak'anįstsįuaie
 ot'okapitappiįsįnna. **46** Otsa'kįsįtsįpsattosax matap'pix,
 Sat'sįt, Oksįs'tsi, ki omu'pappiįpix sįuauts'įm itai'puyiax,
 ai'puńńumiaiu mők'sįtsįpsattősauaie. **47** Tuks'kűm
 an'įstsįuaie, Sat'sįt, Kiksįs'ta ki kumu'pąppiįpix
 sįuauts'įm itai'puyiau, ki ai'puńńumiaiu kőkįsįsįpsaiįsau.
48 Ki anni'įsk otan'ikįsk, an'įstsįuaie, Tűkka' niksįs'ta?
 Tűkka' numu'pąppiįpix? **49** Ki itas'kotuyiuax otsįs'
 otűs'ksįnįmatsax ki an'įu Sűm'mokau niksįs'tsi ki
 numu'pąppiįpix! **50** Annők' ai'aksįstutsįmőkńńi Spots'įm

otsitsi'tani aie, osto'i numu'păppiipa, nĕškŭn', nit'akem,
ki niksĭs'ta.

13 ETO'IK ksĭstsiku'ik Jesus it sŭks' ki tsĭm
nap'ioyĭs, ki omŭk'sikĭmi ĭssoots'i itakau' piu. **2**
Isto'tuitappiix oto'taakax, ki akh'iosasĭs itsĭtsŭppo'piu,
ki itakau'piu; ki ĭsto'tuitap-piix ikŏn'itŭssuipuyiau
ĭssoots'i. **3** Ki an'ĭstsiuax akauo'iau parables ki an'iu,
Sat'sit, aisŭppipum'auă itui'sŭppipummau: **4** Ki
otai'sŭppipummŏssi, moksoku'yi stsĭk'ĭsts itsĭn'nĭssiĕsts,
ki paiu'tax itotoiax'ĕsts ki itau'attomiaxĕsts. **5** Stsik'ĭsts
okotoksskui itsĭn'nĭssiĕsts otsĭts'inŭxksŏkkuaspi; ki
otsai'spixksŏkkuaspi itsĭk'kŭmsŭskiiu: **6** Oto'tŭmĭskŏpsi
natos'i, itse'tsĭnitsiau; ki otsau'okŏtseksau itopo'kŏttsiau.
7 Stsik'ĭsts itsĭn'nĭssiiu ksĭssi'ix: ki ksĭssi'ix
itsŭskiiu ki ito'satsiiuax: **8** Stsik'ĭsts ŏkhs'ksŏkkui
itsĭn'nĭssiau, kiitsĭn'asiau, stsĭk'ĭsts kepĭp'pui, stsĭk'ĭsts
nai'ĭppui stsĭk'ĭsts niĭp'pui. **9** Annŏk' ito'kiuŏk,
ŭnanĭstokh'tsĭms. **10** Ki; ŭksĭnĭmats'ax ito'toyiauaie, ki
an'ĭstsiauaie, Kumauk'sĭtsĭpsattaiĭksixau parables? **11**
Nokŭt'anĭstsiuax, kitokokoau kŏk'itsksĭniisuai spots'im
istsĭn'naiisĭnni itse'kipi, ki osto'auai matokotau'axau.
12 Annŏk' nan'naniuŏk, ak'okotauaie, ki akakai'naniu:
annŏk kŭttainan'iiuŏk, otsinanattopi ak'otsipaie. **13**
Ŭn'nikaie numut'ŭnĭstsĭtsĭpsattaiau parables, ĭssŭppĭs'au
mŏksta'apsau; okh'tsĭmsau mŏkstau'okhtsĭmsau,
mŏkstai'ĭksĭnnisau. **14** Aien'ŭpanĭstom'ĕsts Esaias,
otan'ipi, okh'tsimeniki kitak'okhtsim, ki kimat'akoksĭnĭpa;
ki sŭppi'niki kitakŭts'api, ki kimat'aksĭnĭpa: **15** Am'o
o'tappiisĭnna u'skĕttsipŏppĭsts mi'ĕsts, ki okhtok'ouĕsts

matomaipumokhtsīmiu'axau, ki oōps'puauax naps'tsiiax;
mōksta'apsax moōps'pix, mōksta'okhtsīmsēsts
mokhtok'īsts, mōkstau'okhtsīmsēsts mu' skēttsipōppists,
mōkstaisauai'tsitasau, nok'staukuttutuawsau. **16**
Atsīm'siau koōps'puauax, aiapiu; ki kokhtok'īsts,
ai'okhtsīmiu. **17** Kit au'mūnistopuau, akaiēm'ix
prophetix ki mokōm'otsitappix ai'puññumiau
mōk'satsīsauēsts annists'isk kitai'nipuauīstsk ki
matsiññim'axauēsts; ki mōk'okhtsisauēsts annists'isk
kitai'okhtsipuauīstsk, ki matokhtsīm'axauēsts. **18** Okhtok
ai'sūpipummauā parable. **19** Ma tap' pi okhtsīs'si
nñ'naiisñni istse'poawsñ, ki sauo'kōmotokhtsīssi,
itūm'ipuksipu Sauum'itsitappiū ki ito'kasattomaie annik'
itsūp'ipumattopik u'skēttsipōppi. Annōk'auk mat'sīmaie
īstsūpipum'ani moksoku'i. **20** Annōk' mat'sīmōk
īstsūpipum'ani ok'otokskui, ai'okhtsīmiu epo'awsīnu,
ki otse'tametūksīnni mat'sīmaie; **21** Mat'auītsitsipsa
kōk'seksi, ki matakisūmsu'ats; ikikñ'etūksīnni ki
ūksīstutūk'sīnni otos'au, atsim'epoawsīnni ūn'nikaie
ito'toiau, īsts'kīmskūkiu. **22** Annōk' mat'sīmōk
īstsūpipum'ani ksīssi'ix, ai'okhtsīmiu atsīm'epoawsin;
ki annok' pai'tappiisīnni īstap'aitsitani, ki spūkīs'sists
ito'satstomiauaie atsīm'epoawsīnni, ki matsinasiu'ats. **(aiōn**
g165) **23** Annōk' mat'sīmōk īstsūpipum'ani ōkhs'ksōkkui,
ai'okhtsīmiu Atsīm'epoawsīnni, ki mokōm'otokhtsīmaie;
ki itsin'asiu, stsikix, kepīp'puyi, stsik'ix nai'īppuyi,
stsik'ix niip'puyi. **24** Stsik'i parable an'īstsiuax,
ki an'iu, Spots'īm'īstsinnaisīnni netum'anīstsiu
Nñ'au, annōk' ai'sūpipumauōk ōkh'sisūppipum'ani

otsin'simman; **25** otai'okasax otap'automokix, okatum'i ito'toyiuai, ki okh'sisupipumani ipa'soksüp'pipumau makap'supipumani, ki itsis'tapu. **26** Ki otsüs'kissi mattuyis, ki otsin'assi, itümñ'akuo makap'supipumani. **27** Ki Nin'au otapautomokix otsito'taakax ki an'istsiuai, Nin'a, Kiküt'taiñsimattop'a okhsisupipumani kitsinsimman? Tsema ito'to makap'supipumani? **28** An'istsiuax, Katum'a otap'istntüksinaie. Ap'automokix otan'ikax kiküt'okhsitükkipa nõk'ittotosinan nõk'sauotsisnaniau? **29** Ki an'iu, Sa; sauau'tsimñoainikiau, makap'supipumani, kõkskaküm'sanotsipnii okh'sisupipumani. **30** Unnianist'suskisan mõk'itotosi pokiak'sinni: Ki pokiak'sinni oto'si, nitak'otümanistaiu ai'pokiakix, matom'omoipotokan makap'supipumani, ki is'ksipikan kõk'ksietsinsissuau; ki istüp'omoipotokan napaiñ'insimman nitapaiñ'iokoai. **31** Stsik'i parable an'istsiuax, ki an'iu, Spots' im istsin'naiisinni netüm'anistsiu mustard istsin'simman, annik' mat'simõk nñau, ki ai'supipumau otsin'simman; **32** Itsis'tüpskaiinükotsiuai kõnai'insimmanists; ki süs'kiissi, itsis'tüpomükkuiau insim'mansts, ki itsis'tsiasiu, ki paiu'tax itotoiau ki itoko'attomiax isto'küniksists. **33** Stsik'i parable an'istsiuax; Spots' im istsin'naiisinni nitüm'anistsin itai'kopütstaupi, annik' mat'simõk ake'u, ki kaias'attom niuks' kumi omük'okosix, napaiñ itui'tsiau, ki ikõnai'kopütstopiau. **34** Am'ostsk Jesus ikõnai'sitsipsattsuästs matap'pix parables itai'sitsipsattsu; ki sauomai'sitsipsissi parable matomaisitsipsatsiuatsax: **35** Mõksenüp'anistossi

Prophet otanipi, ki an'iu, nimutaksipa'kuiaki parables; nitakse'poattopiau annists'isk kai'sattop'istsk ksök'kumă sauomap'ăstotoawsi. **36** Ki Jesus aiŝ'tŭpskuyiuax matap'pix, ki itsit'sipim nap'ioyis: ki otŭksŭnŭmats ax otsitota'akax, ki an'iau nokskŭnŭm'atsokŭnan parable makap'itaisŭppipumaupi ŭsŭm'man. **37** Nokŭt'anŭstsiuax, Annök' itai'sŭpipumauök ökh'si ŭsŭmmani Nŭn'au okku'yi am'ŭni; **38** Insŭm'man konai'tappiua; ökh'si ŭsŭmmani, nŭn'naiisŭnni ŭsto'kos'ix; ki makap'iŭsŭmmani, Sauum'itsitappiua o'kosix; **39** Katum'a annök' ai'sŭppipumattomęsts, Sauum'itsitappiua itamiu; pokiak'sŭnni ksök'kum aiksiuo'si; ki aipo'kiakix, atsŭm'otokatatsŭsau, (aiŭn g165) **40** Manŭsts'aumoipitŭkkipiau makap'ŭsŭmmaniŭsts ki manŭstse'tsŭnŭtspiau; ak'ŭnŭststsiu aiksiuo'si annom' ksök'kum. (aiŭn g165) **41** Nŭn'au okku'i aks'ŭstŭpskuyiuax otatsŭm'otokatatsix, ki ak'omoipotsŭmiauęsts ikŭnau'kapŭŭsts ki anniks'isk matap'pixk, sauum'itsitappiiau ak'omoipotoyiuax; **42** Ki akitsŭpst'apiksŭstsiuax omŭx'tsi; annim' ak'itsŭsiau a sain'sŭnni, ki satse'kŭnani. **43** Mokŭm'otsitappix akotŭmŭk'kŭnasuyeiau, manistsŭk'kŭnasuyipi nato' si, un'oauai otsŭn'naiisŭnni, akotsŭk' kŭnasuyiauaie. Annök' itokh'iuök ŭnanistokh'tsŭms. **44** Stsŭki, Spots'im istsŭn'naiisŭnni nitŭm'anŭstsiu treasure kaias'attomaie insŭm'man; kon'ŭssi nŭn'au, mat'aikŭsattomaie, kŭ otsetam'etŭksŭnni itsŭs'tapu ki ipum'atopięsts otokŭnai'naniŭsts, ki ipum'attomaie annik' ŭsŭm'manŭk. **45** Stsik'i, Spotsim ŭstŭsŭn'naiisŭnni nitŭm'anŭstsiu

awkh'pumapiekuūn otap'sūmmōssi ōkh'six pearls:
46 Kon'īssi tuks'kūmi pearl akai'īxkīmasiu, itsīs'tapu,
ki ipum'attopiēsts otokōnai'naiīsts ki ipum'attau.
47 Stsīk'i, spots' im īstsīn'naiisinni nitūm'aniststsiu
itau'mikaupi, annōk itsuia'pīxīmōkaie omūk'sikīmi,
ki itomian'īstomoipitūkkiu: **48** Itui'tsīssaie,
itopīts'ūsskōpattomiauaie īssoots'i, ki ito'pīiau, ki ōkh'six
itaisūppitsi'iau īskix; ki makaps'ix itsīs'tapīksīstsiiau. **49**
Ak'otūmanīstsiu aīksiuos'i ksōk'kum: atsīm'otokatatsix
ak'sipuksūpsūxīau, ki akai'aketaipīksīstsiiau
Sauum'itsitappix ki mokōm'otsitappix; (aiōn g165) **50**
Ki akitsipst'apīksīstsiiau (sauum'itsitappix) omūx'tsii;
annim' ak'itstsiu a saīn'sīnni ki satse'kīnani. **51**
Jesus an'īstsiuax kikai'okhtsīmīpuauastsau annists'isk?
An'īstsiuaie, A, nīn'an. **52** Itūm' anīstsiuax Annōk'
ai'sīnakiuōk ūskśīnīmats'au spots'im īstsīn'naiisīnni,
nitūm'aniststsiu nīn'au, iko'yīuōk, sauauts'īmēsts
treasure manists' ki ūk'aisīsts. **53** Ki itūnīsts'tsiu, Jesus
otaīksiu'attosēsts annists'isk parables, itsīstūpa'atomaie.
54 Ki otsito'tosi otau'ūtauōsīni otat'oiapioyimoai
itsipst'ūskśīnīmatsīuax, ki ek'skaietūkkīau, ki, an'iau,
Tse'ma itotsīm'atsēsts am'ok mokōk'sīnik, ki am'ostsk
ot'omūkapīstutūksīsts? **55** Kūttomai'sauamiu'ats
ai'satsakīuā okku'i? Kūttomaisauainikōttsiu'ats Oksītsi,
Mary? Ki omu'pappīpīx kūttomaisauainikōttsiu'atsax
James, ki Joses, ki Simon, ki Judas? **56** Ki ot'akemix
okūttomaisaiiokōnopokomok'atsax? Am'o Nīn'au, Tse'ma
itotsīm'atsēsts annists'isk? **57** Ki its'tsskīmskūkiāx
osto'i. Ki Jesus an'īstsiuax, prophet itūs'tsakōttau,

sauomai'tapposiēsts otau'ōšni ki otauūt'okoai. 58
Otsauomai'tuksuai ūn'nikaie itsauomapīstutūkkiu annim'
akatio'yiēsts ūkkūk'umapotūksīsts.

14 ANNĪK' Herod tetrarch okhtsīm'attomēsts Jesus
otap'īstutsipīsts, 2 Ki an'īstsiuax otap'otomokix
am'omauk John Baptist; enio'sīnni mat'sipuu;
ūn'nikaie ūkkūk'umapotūksīsts itap'ītutsimēsts. 3
Herod ūkai'eēniaie John, ki aiš'ksipīstsiuaie, ki
itsok'iaie osto'iaie Herodias, us Philip otokeman'īnaai.
4 Tūk'ka John an'īstsiuaie matōkhsiu'ats kōk'otoōssi.
5 Ki otai'aksenitossaie, stun'nuyiuax matap' pix,
tūk'ka īksīnnu'yiuaxuaie prophet. 6 Ki otai'totstsīssi
Herod otsit'sipokaiipi, Herodias otūn'ni itūt'sikipiu, ki
itsūp'īstutuyuaie Herod. 7 Itsiksīs'toatsiuaie atoūn'īssīnni
mōk'ittokotossaie otan'īstopiaie. 8 Ki oksīs'tsi
otsīs'tok, ki an'iu, John Baptist otokōn' īstsūp'potoat
omūk'okos ki annom' īstoko'kit. 9 Ki omūx'ina
itsīk'oketūkkiu: ki otūtoanīs'si ki otopokau'yemix,
ūn'nikaie itani'u mōk'okotōsaie. 10 Ki itūp'skōkiu,
ki itsi'kawkokītsiuaie John itsīpsts'okiawpiaie. 11 Ki
otokōn'itsipuk'sipīppotopaie, omūk'okos itsūp'potopaie,
ki ikotauai'e ake'kuūn: ki ito'tsīppotuyuaie oksīs'tsi. 12
Ki otūs'ksīnīmsax itoto'iau ki mat'sīmiau mostūm'
i, ki ai'akotomiau, ki i'tappoiau ki itūnīs'tsiiau
Jesus. 13 Jesus otokh'tsīmsi, itsīs'tūpaatomaie
akli'iosatsīs itsui'akhiosiu, ki ksīs'tapsksōkkum
itūpanīstappo'aie: ki matap'pix otokh'tsīsau
itsiksiuopokiuo'iauaie, otakap'ioyimoauēsts sūx'iau. 14 Ki
Jesus itopītsīssa'atomaie, ki nan'nuyiuax akai'tappix,

ki kaiim'iuax, ki ikut'tutuyiuax otai'oktokosimoauax.
15 Ki otai'istükköpsi, otüs'ksñimatsax otsitota'akax,
ki an'istsiauaie, annom' ksš'tapsksökkumasiu,
ki au'mütüputükku; o'tappiisinna ünnistüps'skos,
mök'ittapposi akap'ioyists, mök'opumattosi aau'öšin.
16 Ki Jesus an'istsiuax, matokuiistapu'iauats; kotok'
möks'auattopiau. **17** Ki an'istsiauaie, annom'
nitsinan'anists nīsittu'yi ke'tanists ki na'tokūmi
mammix'. **18** An'iu, puk'sipīppotokikau. **19** Ki an'istsiuax
kōnai'tappix mök'opasax mattu'yikui; ki mat'simēsts
nīsittu'yists ke'tanists ki na'tokūmi mam mix', ki,
otspisūp'si itatsim'etsimēsts, ki itau'minotsimēsts; ki
ikotsiu'ax otüs'ksñimatsax ke'tanists, ki otüs'ksñimatsax
ikotsiu'āsts o'tappiisinna. **20** Ki ikōnau'yiau, ki
itoku'yiau: ki mat'simēsts iau pi'nikēsts ittsi'ists
na'tsikoputtuyi isksimmatük'išsokaiists. **21** Ki aiiniks'isk
au'yixk nīsitsi' omük'sikepīppix nīn'ax, ki akex, ki
pokax'. **22** Ki Jesus eikak'imatsiuax otüs'ksñimatsax
mökīt'sūppopīsax akh'iosatsis, mökotom'apūmmosax,
otsakiaiīs'tūpskoōsaiie tappiisīn'na. **23** Ki otsis'tūpskoōsax
otappiisīn'nā, itsitamīsso' nitum'mo mökatsimoiikasi; ki
otau'tükkussi itsittau'piu. **24** Ki akli'iosatsis ai'itütsikioo,
ki ipawkh'paikimskawp: tük'ka, umut'totsūppopi. **25**
Ki nīssoo'yi iskska'tüksinni koku'yi Jesus itsitappo'ax,
omük'sikimi itokh'itauauōkau. **26** Ki otüs'ksñimatsax
otsīnno'ossauaie umuttokhitauau'okani omük'sikimi,
ap'aitsitaiau, ki an'iau, Sta'awina; ki oko'pusuai
itokum'iau. **27** Ki Jesus kaiīp'sištšipsatsiuax, ki
an'iu, Ökh'sitükkik; nitam'i; Piniko'puk. **28** Ki Peter

nokūt'anīstsiuaie, Nin'a kūm'āmieniki ani'kit ksēsto'a
nōk'itotosi nōk'itsitūpauauōkasi omūk'sikīmi. **29** Ki
an'iu, Puk'siput. Ki Peter otīnnīsa'atossi akh'iosatsis,
itokh'itauauōkau omūk'sikīmi mōk'ittapposi Jesus. **30** Ki
otsīnīs'si eik'sopuyi, itsiko'pum: ki otaumutūp'sūppopiisi
omūk'sikīmi ita'sainiepuyiu, ki au'aniu Nin'a,
Kōmotse'piokit. **31** Ki Jesus itūp'sauksikīns'tsakiuaie ki
itsēn'iauaie, ki an'īstsiuaie, ksēsto'a enūkaumai'tūkkiua,
kumauk'saietūkkiks? **32** Otsito'tosau akh'iosatsis,
itsiksīst'sopu. **33** Anniks'isk itsūp'popixk akh'iosatsīs
itoto'iauaie ki atsīmīm'miauaie ki an'iaiu, E'mūmi
kitam'i Ap'istotok'iuā okku'i. **34** Ki otau'pūmmossau,
itoto'iau Gennesaret īstau'ōssīni. **35** Ki annim' īstsīn'ax,
ots'ksīnuoōssau, itūp'skūkiaua kōnūs'ksōkkum sa'akapotsi,
ki itotsīp'iauaie ikōnai'oktokosix: **36** Ki au'kōmōnīstsiuaie
(Jesus) mōkskaks'īxenīsax oso'kōsīm itssaiin'ikaists: ki
manīsts'eipi kaien'īmīx ūn'nineetsīmi sokap'okuttotoax.

15 AI'SĪNAKIX ki Pharisees, Jerusalem itsitappimix
otsit'totaakax Jesus, ki an'iau, **2** Tsanīstapiuats
umut'ūnīstūpaipixipiau ūkaitappix otūn'īssuaiauēsts?
Oyīs'sax ke'tan, matūstsīmiu'ax. **3** Nokūt'anīstsiuax
ku'maukanīstūpaipīxipuaiīšks Ap'īstotokiuā
otse'poawsīnni kōk'satsīsaai kiksīs'tapūnīssuai?
4 Ap'īstotokiuā an'iu, atsīmīm'mīsau kīn'a ki
kiksīs'ta; ki, annōk' ai'pakosīnikuyiuōk un'ni
ki oksīs'tsi, unnianīstse'īnsā. **5** Ki kitan'ipuu
annōk' an'īstsiuōk un'ni ki oksīs'tsi, kotūk'sīnaie,
kitak'ototokuinani pi nēsto'a, **6** Ki kūt'atsīmīmīmmiuax
un'ni ki oksīs'tsi, paio'toau. Kitse'poawsuauests

kumut'saiepumapīstutsipaie Ap'īstotokiuā otse'poawsān.

7 Kitsiksīs'tapokōmmotsitappiansuai! Esaias
 prophet kit'sokapenūpanikoau, ki an'iu, 8
 Am' ox matap'pix nimut'astokokiau maau'ēsts,
 ki nimut'atsīmīmīmmokiau oto'ūniuauēsts: ki
 u'skēttsipōppuanēsts nitsīp'piokokiēsts. 9
 Nitsiksīs'tapatsīmīmīmmokiau, ōk'aumaitsipīsts
 āt'suaiīksšīnīmats'iauax nīn'ax otan'ipuauēsts. 10 Ki
 nan'nikōttsiuax o'tappiisīnna ki an'īstsiuax, Okh'tok,
 ki sokap'okhtok; 11 Annik' itsūp'popiik maoi'i
 matokapīstotok'atsaie nīn'aii; annik' sūk'siik maoi'i
 itokapīstutuyiu'iu'aie nīnaii. 12 Ki otūsksšīnimats'ax
 otsītota'akax ki otan'ikax kikūt'ūsksšīnīpa Pharisees
 otsīs'kūksau otokh'tsīsau annik' epo'awsīnik? 13
 Ki nokūt'ūniu, kōnai'sūpipumanīsts Nin'a spots'im
 okūt'taisūpipumattopīstsi ak'sūskōpattopiēsts. 14
 Amau'patokau; naps'tsiotūppīnnūkiu naps'tsix.
 Ki naps'tsiuā ātūppīn'nūssi napstsi'i, atūn'iaksīnī
 akai'akitsūppopiiau. 15 Peter itūman'īstsiuaie,
 nokksšīnīm'atsokīnan am'om parable. 16 Ki
 Jesus an'iu, kikūttaisakiaisauaiokhtsīmīpiuaua? 17
 Kikūttaisauaioklitsimīpuaua, annik' itsūp'opiik maoi'i,
 itūp'sūppopiu mo'koanni ki ipsai'piosop? 18 Ki
 annists'īsk itsūks'isk maoi'i u'skēttsipōppi itsūks'iax;
 ki itokap'īstutuyiauaie nīn'aii. 19 U'skēttsipōppi
 itsūks'ēsts sauum'itsitsitanīsts, inik'sīsts, auōk'otanīsts
 kōmos'ists, īstūp'saiepītsīnī, atauūn'īssīsts; 20
 Am'ostsk itokap'īstutuyiauaie nīn'ai'i; ki maks'oyīssi
 otsauomūs'tsīmīssi matokapistutuyiuats nīn'aii. 21

Jesus itümistüpa'atomaie, ki Tyre ki Sidon istssoots'ists
 itsitap'po. **22** Ki sat' sit, Canaan ista'ke itsux'iu
 annists'isk issoots'istsk, ki itasaine'poattsuaie, ki an'iu,
 Kīm'okit Nin'a, David okku'i! Nitün'na eiko'ksistutoau
 maka'pistaaw. **23** Ki matsitsitsipsattsuatsaie. Ki
 otüskšnīmatsax otsitota'akax ki otau'kōmōnikax
 ki an'iax Ūnnistüp'skōš; nitüsksauasaine'poūkīnan.
24 Ki nokūt'anistsuax, nikak'itüpskoko Israeli
 ıstat'stanix emük'ikīnaiıx. **25** Otsitümitota'akaie ki
 otatsīm'mımmokaie, ki an'iu, Nin'a Spum'mokit!
26 Ki nokūt'anıstsuaie, matōkhsiu'ats mōk'otsıssi
 pokax otsau'ōšinoaii mōkitüp'apıxısēsts imitax'.
27 Ki (ake'uā) an'iu, E'mūniu, Nin'a; ki imitax'
 au'attomiau pinikēsts ınnıssi'ısts otsin'aimoauai
 otsitau'yipiaie. **28** Jesus itü mok'anıstsuaie, Ake', omük'o
 kıtaumai'tüksınni: Ūnnianıstsıts'tsıs kitsıtsi'tatopi.
 Ki otün'ni ikuttotoai'ınai annik' itai'ksıstsikumıopik.
29 Ki Jesus itsıs'tüpaatomaie annim', ki itast'toto
 Galilee istomük'sikımi; ki ita'mıssı nitum'mo ki
 itau'piu annim'. **30** Ki akai'tappıx otsito'taakax, ki
 ipokom'iauax üs'tsekaiıx, naps'tsix, küttaiai'puyıx,
 iko'müksıx, ki akaiēm'ix stsık'ix ki Jesus okt'sısts
 itsın'apıksıstsıuax; ki ikut'tutuyıuax: **31** Ki kōnai'tappıx
 ek'skaietükkiu, otsınno'össauax küttaiai'puyıx
 otse'puyıssax, ki iko'müksıx otokut'totoōsax, ki üs'tsekaiıx
 otauau'ōkāsax, ki naps'tsix otsaps'ax: ki üs'tsakōttsıu
 Israel ıstap'ıstotokii. **32** Jesus itümın'nikōttsıuax
 otüskšnımsat'ax, ki an'iu, nitai'kımaiau o'tappıısınna
 nioks'kai ksıstsıku'ısts nitopokau'pımokıu, ki

matokoyiu'axau: ki nimat'aksistüpskoauaxau
otau'notssau ökskakümitseni'au moksoku'i. **33** Ki
otüskšnīmatsax an'įstšiauaie Tse'ma nōkitotsipīnan'a
ke'tani manīsto'mūkopiau mōk'otkuīsēsts o'tappiisīnna?
34 Ki Jesus anīstšiuax, Tsanetso'a ke'tanīsts
kitsinan'ouaēsts? Ki an'iau, Ikīt'sikaiiau, ki unna'tošīmi
inūk'umix. **35** Ki an'įstšiuax o'tappiisīnna, ksōk'kum
mōkittopasax'ax. **36** Ki mat'sīmēsts ikīt'sikaiēsts
ke'tanīsts ki mammix', ki a'tšīmoiikau, ki a'mīnotsīmēsts,
ki ikotsiuax otüskšnīmats'ax, ki ūskšnīmats'ax
ikotsiu'ax o'tappiisīnna. **37** Ki ikōnau'yiau, ki ikuyi'au;
ki mat'sīmiau pinikēsts įtskim'iauēsts ikīt'sikaii
įskšīmmatūk'isokaiīsts itui' tsīsts. **38** Anniks'isk au'yixk
nīssoyīm'i omūk'sikepīppix nīn'ax, ki akex, ki pokai.
39 Ki itsīs'tüpskuyiu o'tappiisīn'na, ki itsīt'sūppopiu
akh'iosatsīs, ki ito'to Magdala įstšsootsīs'ti.

16 PHARISEES ki Saducees ipok'itotoiau
ki as'sakskšnīnuyiauaie, ai'puīnūmiau
mōkanīs'tšīnnomoōsax spots'im įstap'stosīnni.
2 Nokūt'anīstšiuax, autūkkus' si, kitan'ipuan
ak'etameksīs'tsi ku; āmawk'įssokšīs'tsikuists. **3**
Ki ksīskūnna'tūnnīssi, ak'akapikšīs'tsiku annok'
ksīs'tsikui, amawk'įssokšīs'tsikuists ki įkikīn'inatsiu.
Kitsiksīs'tapokāmotsitappiansuai! Kitokot'ainipuu
assokšīs'tsikuists ostokso'auēsts; ki kimatokot'ainipuu
annists'isk ksīs'tsiku'įstsk įstap'stosīs'ts. **4**
Otsauum'itsitappiisīn'na ki otau'ōkotaitappiisīn'na
ap'satsīmiau apsto'sīnni; ki matakokotau'axau
apsto'sīnni; prophet Jonas otap'stosīnni akokotauaie'.

Ki skītsiu'ax ki itsīs'tapu. **5** Ki otūs'ksnīmatsax otau'pūmmosau pakhts'esaiīksnīmiau mōk'atūksau ke'tani. **6** Jesus itūm'anīstsiuax Mokōk'ik ki iskskats'ik Pharisees ki Saducees ītsi'kopūtsketatsīsau. **7** Ki ai'sītsīpsattseiau, ki an'iau, nimatotsipīnan'a ke'tani, **8** Jesus otsīnno'ōsax, an'istsiuax, Inūk'aumaitūkkix, kumauk'sītsīpsättseipuuauaisks, kitsauo'tūksuai ke'tani? **9** Kikūt'taisakiaisauokhtsīmipuuau, kikūttaisauūksnīpuuau nīsito'mūksikepippix matap'pix ītsīsīttu'īsts ke'tanīsts, ki tsanetso'ā kitots'ipuauēsts īksīmmatūk'isokaiīsts? **10** Nīstoyīm'i omūk'sikepīppix matap'pix īstokītsikaists ke'tanīsts ki tsanetso'ā kitots'ipuauēsts īksīmmatūk'isokaiīsts? **11** Kumauk'staiokhtsīmipuuauaisks kimat'sītsīpsattopuuau'ats ke'tani, kōkīkskatsissuai Pharisees ki Saducees ītsi'kopūtsketatsīsau? **12** Itūm'īksnīmiau matseiu'atsax mōksīskatsīsaie ke'tani ītsi'kopūtsketatsīs, ki ai'semiuaxmōks'īskatsīsaie Pharisees ki Saducees ots'ksnīmats'tūksuaiax. **13** Jesus otsito'tosi Cesarea Philippi, ai'sūppoōtsesattsiuax otūksnīmats'ax, Tsa aniu'axau matap'pi nesto'a nīn'au okku'i nōk'ūmsi? **14** Ki an'iau, stsik'ix John Baptist: stsīk'ix, Elias: ki stsīk'ix, Jeremias, ki stsīk'ā prophet. **15** An'īstsiuax Tsa kitak'anīpuau nōk'ūmsi? **16** Ki Simon Peter nokūt'anīstsiuaie ksēsto'ākauk Christ, Ap'istotokuā ipai'tappīuūk okku'i. **17** Jesus nokūt'anīstsiuaie kitatsīm'si, Simon Bar Jonas. Ik'sisakuyi ki aa'pūni kimat'ūsksnīmatsok'astsau: nin'a spots'im kitusksnīmats'ok. **18** Ki kita'atanīsto, ksēsto'ākauk

Peter, ki am'om ok'otoküm nitak'ittokhitokoška church; ki Hades istokh'sepštanšts matakatsiu'atsaie.

(Hadēs g86) 19 Ki kitai'akokoto spots' im istsšn'naiišni itotai'kauaipixštūkiopi; ksök'kum kitai'akomianštomopipi, spots'im ak'itomopipo; ksök' kum kitai'akomianštapotsippi spots'im ak'itapotsip. 20 Itüm'anštsiuax otšksšnšimats'ax mōkstaitšinnikošsax'aie osto'i otüm'si Jesus Christ. 21 Annik' Jesus itaumütüp'anštsšinomoyiuax otšksšnšimats'ax manšstakittappopi Jerusalem, manšstaks'ipuinaistoto'awpianaie omūx'šmšx ki omūk'atoiapiekuax ki ai'sšnakix, ki manistaks'enitawpiauaie, manistaks'ipuaušstotoawpiauaie nioks'kai ksštsikui. 22 Peter itūmo'toyiauaie, ki aumütüp'sitsšpsattsiauaie, ki an'iu, Nin'a kōkūnštsšp'piokosi; matakittotštsiu'ats ksšsto'a. 23 Ki itapotūkau'aie, ki an'štsiauaie Peter apūt'tokokit, Satan; kōk'kštsšksšmskūki; kimatsskūmau'ats Ap'štotokišš kitskska'tšksšts annom' ksōkkum. 24 Itūmanštsiuax otšksšnšimats'ax Ištštsi'ki matap'pi makopokiuo'ōssi nēsto'a, ūnnianšt'auštsikšimatsšstotos, ki ūnnianštto'tšš otauai'staksšni, ki ūnnianštopokiuos nēsto'a. 25 Annōk'aiakitsikōmotsepiosiuok opai'tappiisšni, akatstomaie': ki annōk' itai'akatstomōk opai'tappiisšni, nēstoi umutak'atstomaie, ai'akokonimaie. 26 Tsanetso'š matap'pi ak'okuišštūpasokuišm'ats minan'attšši kōnšs'ksōkkum, ki atsto'si otsipai'tappiisšni? Awx'a otai'akokotawpiauaie opai'tappiisšni? 27 Nin'au okku'i akototo'yšnaie Un'ni ots'tsapšnasšni

ki oto'tokatatsix akopokiuo'iax, ki kõnai'tappix
manĩstsi'piěsts otap'otũksuauěsts ak'ũnistokotsiuax.

28 Kit au'mũnistopuau stsik'ix annom' itai'puyiau,
mataksattotsĩm'axau eĩno'sĩnni otsauomai'nođsau nĩn'au
okku'i otsĩn'aipuksipusi mōks'ĩnaiisi.

17 OTAIKSIUO'ĚSTS nauyi ksĩstsikuĩsts Jesus
mat'toyiuax. Peter, James, ki John oskũn', ki
itũnistũpĩp'iuax spi'tummo. **2** Ki otsakiainođsuaie
it'oketsistũmiĩnai; ki ostoksĩs'i ĩkkũn'natsuaie
manist'ĩkkũnnasuyipi nato'si, ki otsĩstotos'ists
ksix'ĩnatsiěsts manĩsti'ksixĩnatspi ksĩstsikui. **3** Ki sat'sit,
itsina'kuaiěmiau Moses ki Elias, ki ai'sĩtsĩpsattsiauaie.
4 Peter itũm'anĩstsiauaie Jesus, Nin'ă, ōkh'siu annom'
nōk'ittaupisĩnan: ōkh'sitũkkieniki, nōkapĩstutsĩsĩnan
annom' nioks'kai api' manists; tuks'kaii kōksinan'attosi,
ki tũks'kaii Moses mōksinan'attosi, ki tuks'kaii Elias mōk
sinanattosi. **5** Otsakiai'puyĩssi, sat'sit ĩkkũn'aisoksiťsikuyi
ituyi'kũnakoaiu: ki sat'sit, epo'awsĩnni itots'tsiu assoksiťs'
tsikui, ki an'iu, Am'o nitũk'omĩmokos nitsekōkh'sĩmmau;
okh'tok. **6** Ki ũksĩnĩmats'ax otokh'tsiťsuaie itopi'iau
ostokso'auěsts, ki eks'kaikopumiau. **7** Ki Jesus ito'to,
ki i tsĩxen'iuax, ki an'iu, Nipuauk', ki piniko'puk. **8** Ki
ot'sũpsau matsĩnnuyiau'axau matappix, kaks'ĩnnuyiau
Jesus. **9** Ki nituin'moyi otsĩnĩssat'tosau, Jesus itsem'iuax,
ki an'iu, Pinanĩ'stok matap'pi kitsĩnip'uaueťsts,
Nĩn'au okku'i otsauomăt'sipuausi eĩnsĩn'ni. **10** Ki
otũ'skĩnĩmatsax aisũppođťtsesat tsiauaie, ki an'iau,
mauk'auaniťsksiťxau ai'sĩnakix ak'otomoto Elias? **11**
Ki Jesus nokũt'anĩstsiuax, E'mũniu, Elias ak'otomoto,

ki akokõnau'kõmototom. **12** Ki kitan'istopuau, Elias
 ũk'auto, ki matsksinnuyiu'axauaie ki nitsis'tutuyiauaie
 manistũp'stapiau. Neto'yi akũnistai'puĩnattsiauaie
 Nĩn'au okku'i. **13** Itũm'ĩksĩnĩmĩau ũksĩnĩmats'ax
 umutai'sitsĩpsi John Baptist. **14** Otsito'tosau o'tappiisĩn'na,
 nĩn'aii otsito'taakaie itsito'topĩstuksĩsano'piĩnaie,
 ki an'iu, **15** Nin'a kĩm'ĩs noko'a; au'atusĩnau ki
 eks'ipuĩnũm: ai'kapitsuiopiu itsii ki ai'kapitsuiopiu
 okke'. **16** Ki nitsitotsip'iaiauaie kĩtũksĩnĩmats'ax
 ki matokotokuttotu yiuaxauaie. **17** Jesus itũm'ãniu,
 o'sauomaitũkkesĩnna ki otapok'apitappiisĩnna! Tsanetso'a
 kitakopokau'pimopa? Tsanetso'a kitak'itsitattopu
 aua? Puksiĩp'potokĩk. **18** Ki Jesus seĩtsĩp'sattsiauaie
 sauum'itsĩstaaw; ki itsũksiinai; ki annik' pokau'
 ikut'totoau. **19** ũksĩnĩnats'ax itũm'itotoiauaie Jesus ki
 an'iau, numauk'sauokotsatũppiksĩstũnan? **20** Ki Jesus
 an'ĩstsiuax, Kitsauomai'tũksĩnni: kĩtau'mũnĩstopuau,
 kemũk'enũkotsĩssi kitaumai'tuksĩnni, manĩst'omũkopi
 mustard itotai'sũpipumauopi kitakokot'anĩstop am'om
 netum'moyi õk'ũmĩstũpotosi omim', ki ak'itũpitsiu;
 ki matakitstsipa kikũt'taakokotsĩstutsipuaii. **21**
 Am'oi ũnanĩstap'pi matomai'sũxiuats saiits'tsĩsiau
 a'tsĩmoiikani ki sauau'yisĩnni. **22** Ki otsa'kiitaupĩssau
 Galilee, Jesus an'ĩstsiuax, Nin'au okku'i ak'okotau
 matap'piĩx: **23** Ki aks'inittsiauaie, ki nioks'kasi
 ksĩstsiku'ĩsts, akũtsitsipua'atsau. Ki eks'kaĩkikĩnetũkkiau.
24 Ki otsĩtto'tosau Capernaum, anniks'isk
 au'tujjxk mix'kim, itoto'iau Peter, ki an'iau,
 kũttomisauaiponitau'atskitsĩn'aim? **25** An'iu, A, ki

otsip̄s'si nap'ioȳs Jesus i'tomsitsipsattsuaie, ki an'iu Tsa kitsta'pa, Simon? Tūkka' au'tuyiua m̄x'k̄m ksōkkum ists̄n'ax? Otauūt'okos̄x, ki pie'tappix? **26** Peter an'istsuaie. Pie'tappix. Jesus an'istsuaie, o'kosoauax matakotūmaiponitau'atsax. **27** Ki, nōkstaisau'kosatsōsau is'tūpuk omūk'sik̄mi, ki sua'piks̄sts̄s̄ amik'ats̄s̄, ki mammi kitotom'omikani mattos'; ki pakuīn'ainiki kitak'okonoau mix'kim: annōk' mattos', ki ko'ts̄sau, kitak'siponitanuni.

18 AN NIK' otūks̄n̄imats'ax itoto'iau Jesus ki an'iau, Tūkka' m̄stūpomūks̄m'a spots' im ists̄n'naiis̄nni? **2** Ki Jesus its̄n'ikōttsuaie inūk'sipoka ki itūt'sikipotoyiua. **3** Ki an'iu, kitau'mūn̄istopuau sais̄sau'aitsinoeniki, ki saie'tuman̄ists̄noeniki inūk'sipokax, kimataks̄ipi'puaua spots'im ists̄n'naiis̄nni. **4** Annōk' aks'inūks̄ipokaistutosiuōk man̄ist'inūks̄s̄mipi am'o pokai'i, its̄s'tūpomūks̄m spots'im ists̄nnaiis̄nni. **5** Ki annōk' ak'autuyiuōk tuks'kai inūk'sipokaiistotosīsk, nēsto'i nitau'tok. **6** Ki annōk'istssk̄m'skūkiats'iuōk tuks'kūmi anniks'isk inūk'sipokaxk nitau'maitokixk, ōkh'siu pikiak'iokotoki k̄n'attossaie, ki inets'issi omūk'sik̄mi. **7** Istssk̄m'skūks̄s̄nni it'okapiu ksōkkum, Istssk̄m'skūks̄sts̄s̄ ak'itotoiau; ki annōk' n̄n'auōk paiuk'sip̄ppotomōk istssk̄m'skūks̄s̄nni, aks'ks̄n̄imaie maka'pi! **8** Ūn'nikaie kots̄s' ki kokōt'si istssk̄mskūkiats'otsenikiau, kōks̄nit'au, ki m̄s'tūpapiks̄staiiau: itōkh'siu kōk'kitsip̄ssi opai' tappiis̄nni kōks'istsekaiisi ki kōk'opokōksi, kōkstaitūp'apix̄kōsi kūttaiaiapunsts̄suasi ki

kitai'akokötsists ki kitai'akötsists. (aiōnios g166) 9
 Ki koöps'pi itsskīm'skükiatsotseniki, sauau'tos,
 ki mīs'tūpapiksistsis: itōkh'siu kōk'kitsipissi
 opai'tappiisinni tuks'kūm moöps'pa; kōkstaitūp'apixikosi
 kūt'taiaiapunstsiasii, ki kitaiakoöpspix. (Geenna
 g1067) 10 Mokōk'ik kōk'stauksistotoawsi tuks'kumā
 am'oksk inūks'tsīmīx: kitan'īstopuau spots'im
 oto'tokatatsuaux ūsks'skatsīmiau Nin'a ostoksīs'aie
 spotsim otsitau'pipi 11 Nīn'au okkui ito'to
 mōkitsikōmotse'piōsaie annōk' at'stauōk. 12 Tsa
 kitūs'tapuau? Nin'an minan'attūssi kepīp'pi emūk'ikīnax
 ki tuks'kūmi itūnīs'tapu, kūttomisauūsskītsīmiu'axau
 piksīp'pi piksi'koputsi, ki kūttomisauaitappo'ats
 netum'moīsts, ki kūttomisauapsūmmiuats annōk'
 nittūppu'ōk? 13 Ki ikūm'okonoōssaie, kitau'mūnīstopuau
 manīstse'tametūkkiPIX piksīp'pi piksi'koputsi
 otsaiīs'tapusax itsīs'tūpskaietametūkkiu annōk'
 ikon'īmauōk. 14 Neto'i omat'sitsitanats Kin'ā spots'im
 tuks'kūmi anniks'isk inūx'tsimīxk mōk'saiinakuaiīssau.
 15 Stsik'i, kumu'pappiipi sauo'kōmotsistototseniki,
 matan'īstsīs otsauo'kōmotsitappiisinni, ksēsto'a ki
 osto'i namīs tsitappiik; okh'totseniki kitse'motsau
 kumu'pappiipi. 16 Ki saiiokh'totseniki, tuks'kūm
 tsōktau na'tokumīx pokitappomīsau, kōnai'poawsīsts
 mōks'eikosau, otokh'tsīsau natsitappix, tsoktau
 nioks'kaitappix. 17 Ki sauokli'toūsax, anīstsīs'church:
 ki sauōkh'tsīssi church, ūnnianīsts'is sai'etūkkiuā
 ki publican. 18 Kitau'mūnīstopuau, kitsit'aiipipi
 ksōk'kum, akitaiipip spots'im: ki kitsitapotsippi

ksökkum, akütsitapotsip spots'im. **19** Kimat'anistöpuau, netum'anistsitsitainoainiki kitak'aukõmõnisuai, Nin'a spots'im aks'istutomoyiuaxaie. **20** Natokümi tsoktau nioks'kümi nitsin'ikõsim itsitomo'oaupi nõt'sitaitütsikiaupi. **21** Peter itümitotoaie, ki an'istsiuaie, Tsanetso'awtau numu'pappiipa nõksauumitsistu-tuyissi, ki nõks'ksinnoõssi? Akokitsikaiasts? **22** Jesus an'istsiuaie, Kimatanistöpa ikõt'sikaiësts, ikitsikippuiësts ikit'sikaiësts. **23** Spots'im istsin'naiisinni nitum'anistsiu omüx'ina annõk' ak'okõkitsimaiauõk otsitappim'ix. **24** Ki otau'mütüpükstükkisi tuks'küm ot'sittotsipotokaie, ke'pi omük'sikepõppoyi mix'kimix otai'akokotopixaie. **25** Otsai'itstsissi mõkokotõsai'e, Otsin'aim an'iinaie mõk'apikosaie, ki otokem'an ki o'kosix ki otokõnai'nanists, ki mõkotoku'yisax mïx'kimix. **26** Otsitappimi itopõstuksisano'piinaie ki atsimmimmi'inaie ki an'iinaie Nin'a, pinane'tükkit ki kitaksüpanis'tsokoto. **27** Ki annõk' matap'piuõk otsin'aim kaiim'iuaiie ki paio'toyiuaiie ki ünnim iks'ksinnuyiuaiie. **28** Ki neto'õk matap'piuõk süx'iu, ki tuksküm'i otopok'apotükkimix ikon'oyiuaiie otai'akokok'isk kepõp'pii a'pünasainix; ki een'iuaiie, ki paiu'tsiniuaie ki an'iu, Ponitat' kitai'akokokipix. **29** Ki otopokapotükkim'i itoipõstuksisano'piinaie, ki aukõm'õnistsiuaie, ki an'iu, pinane'tükkit ki kitaksüpanistsokoto. **30** Ki matõkhsitükkieu'ats; ki itappo' ki itsipsts'tapiksistsiuaie itai'okiakiopi, otsauomaisüpanistsiponitasaie mõkstaissüksaie. **31** Otopok'apotükkimix otsinõs'sax eks'kaikikõnõtükkiu, ki ito'toiau, ki otsin'aimoauai

aiitsinikuyiauēsts. **32** Ki otsin'aim otsin'nikōttossaie,
an'istsiaie, Sauum'itapotūkkiuā, kitai'akokokipix
kitsin'omokitan'ikipi: **33** Kanis'tsikimopi
kumauk'sauanistsikīmaisks kitopokap'otūkkimokā? **34**
Ki otsin'aim itse'tūkki'inai, ki itsitūpumūts'kaiuaie
pu'inaitappix otsauomai'sūppiponitassaie. **35** Neto'i
Nin'a spots'im kitak'anīstotokoau saisin'īminoainiki
ku'sskētsipōpuauēsts kumut'aukīmaupuai
kumu'pappiipix.

19 KI Jesus annists'isk epo'awsīsts otaiksiu'attosēsts
Galilee itsistūpa'atomaie. Ki Judæa istssoots'ists,
Jordan mīs'taputsim, itoto': **2** Ki akai'tappix
ipokiuo'iauaie; ki annim' ikut'totoyiuax. **3**
Pharisees itoto'iauaie, ki as'saksksinnuyiauaie ki
an'istsiauaie, ōkhsiu'ats nīn'au kōnai' nūkūnīstapīsts
mōk'anīstūskoōsaie otokem'an? **4** Ki nokūt'anīstsiuax
kikūtanīstop'ats sinak'sīn, annōk itsitsap'īstutuyiuōkax
ap'īstutuyiuax nīn'au ki ake'u. **5** Ūn'nikaie nīn'au
itai'akskitsiu ax un'ni ki oksīs'tsi, ki ai'akūkomīmīmiu
otokem'an: ki akitum'anīstoksisakumiau. **6** Ūn'nikaie
matsīstokūm'axau, itse'tumanīstoksisakumiau.
Ap'īstotokiaua otsipo'totopīsts, pinits'tsīs matap'pi
mōkai'aketotosēsts. **7** An'istsiauaie, niauk'anii Moses
ōk'okotōsi sinak'sin, ki ōk'ūnīstūskoawsī? **8** An'istsiuax
Moses, kumut'sipotomokoau kitse'usskēttsipōppisuai,
kōkotūnīstūp'skoōssuai kotokem'anoauax; ki itsitsi'i
matūtūnīstsiu'ats. **9** Ki kitanīstopuau annōk'
akūnīstūp'skuyiuōk otokem'an, sauau'ōkotasaie,
ki otai'kaokemaitaii stsīk'i itau'ōkotau: ki annōk'

ikem'attauök itüp'skoauök, itau'ökotau. **10** Otüs
 ksñimatsax an'istsiauaie Ūnnian'ists'issau nin'au
 ki otokem'an, matökhsiu'ats mök'okemsi. **11** Ki
 an'istsiuax kõnai'tappix matokot'otsimaxaie annik'
 epo'awsñik, anniks'isk iko'taxk nitts'ímiauaie.
12 Ittsi'i iuai'itax itsipo'kaiiau; ki sts'ík'ix
 matappix iuai'itsiaua, ki sts'ík'ix iuai'itastotosiau,
 Spots' im ists'innais'inni umut'uai'tastotospiau.
 Annök' ikot'tots'ímök ūnnian'istots'ýsaie. **13**
 Inük'sipokax itotsipotoaii mök'ittokhitsik'ins'tsaksax,
 ki mökitats'ímoiikasi: ki ūks'ñimats'ax an'istsiaua
 unnai'e. **14** Ki Jesus an'iu, Pok'its'ím'mokau
 inük'sipokax ki pinan'is'tokau nõkstai'puksipaa'issau.
 Ūn'nian'istaps'iau spots' im ists'ín'naiis'inni. **15**
 Ki itokhitsik'ins'tsakiua, ki its'is'tüpaatomaie.
16 Ki, süpp'it, tuks'kümi itsitoto'ínaie ki an'iu,
 Ökhs'ín'ai, tsan'istap'iaua nõk'ökhs'istutsipi, nõkkuinan'si
 ūsk'sipaitappiis'inni? (aiōnios g166) **17** Ki an'istsiauaie,
 Kumauk'ainikük'iks ökh'si? Mat'ütsitstsipa ökhsi,
 nitüks'kü, Ap'ístotokiuä, itök'h'siu: makitsipim'eniki
 opai'tappiis'inni, sat'sitësts okök'its'iman'ists. **18**
 An'istsiauaie Ts'ists'ímä? Jesus an'iu, kimataksenik'ipa,
 kimatakau'ökotapa, kimataksikömos'pa,
 kimatakitüp'saiepitspa. **19** Ūkom'ím'm'ísau k'ín'a ki
 kiks'is'ta; ki, kitak'an'istük'óm'ím'mau kitopokau'pimau
 kan'istük'óm'ím'mospi. **20** Man'iköp'pi an'istsiauaie.
 N'ítokönüs' satsipiau am'ostsk nitsök'umapiisi.
 Tsan'istap'iaua niküt'tom'üssatsipi? **21** Jesus an'istsiauaie
 maksüpan'is'ts'iminiki matap'iköttoat kitsinan'ipi ki

ko'tsısau kım'atapsix, ki kitak'okuinani treasure spots'im: ki puk'siput, pokiuot' něsto'a. **22** Ki man'ikõppi otokh'tsım'si annik' epo'awsńnik, itsikikńń'iıstapu: tůk'ka ek'akauoi otsinan'ists. **23** Jesus itům'anıstsiuax otůksńńımats'ax, kitau'mńńıstopuau, ako'tsapsiuă ak'skotoitsipim spots'im ıstśń'naiisńńni. **24** Ki kimat'anıstopuau aks'ıstůpiksıstspapiu'camel mőkotsisůppoksůx atůnau'ksis ıstakůn'ikai, ki mataksıksıstspapıu'ats ako'tsapsiuă mők'itsipıssi spots'im ıstśń'naiisńńni. **25** Otůksńńımatsax otokh'tsımsax ek'skaietůkkiau, ki an'iau, Tůkka' akokotsikõmotse'piau? **26** Ki Jesus ũs'sůmmiuax, ki an'ıstsiuax matap'pix matokotsıstutsım'axau; Ap'istotokuıă ikotokõn'apıstutsıměsts. **27** Peter itům'anıstsiuaie, sat' sit, nitokõnůsskipınan ki nitopokiuo'pınan ksěstu'a. Tsa nitakanıstokuinan'ipınan? **28** Ki Jesus an'ıstsiuax, kitau'mńńıstopuau, ksěsto'au kitopokiuo'puau nesto'a, Nńń'au okkui otak'ittokhıttapıssi ots'tsapınaıso'põtsıs, ksěsto'au kitak'ittokh ıttau pipuau na'tsikoputtuyists asso'põtsısts kőkıtokők'ıtsımattosau Israel ıstśıstısikoputsix matap'pix. **29** Ki annıks'isk skım'ixk oko'auěsts, ki annıks'isk skıts'ixk umu'pappııpuauax ki ot'akemoauax ki un'ouauax, ki oksıst'ouauax ki otkem'anoauax ki o'kosoauax, kiotsńń'sımmanoauax, něsto'i itskım' iauěsts, kepıp'pi ak'okuyiau, ki akokuinan'attomiau ũsk'sıpaitappııśńńni. **(aiõnios g166)** **30** Ki akai'tappix matom'six ak'sakoıssiau, ki sako'ıssix ak'otomsiau.

20 SPOTS' IM ĭstsĭn'naiisĭnni netoi'nitsiu nĭn'au, nap'ioyĭs ĭstsĭn'aim, annok kk'knisuxiuok mk'anĭstosi ap'autkkix, mkapotomoyĭsax otsĭn'sĭmman. **2** Ki okh'situkkisax mkokuyĭsax tuks'kai ksĭstsikui tks'kmi apn'asaini itp'skuyuiax otsĭn'sĭmmani. **3** Ki nioks'kaii itai'ksĭstsikumiopei mat'suxiu, ki stsik'ix nan'nuyiuax nam'itaiputyax itau'pumopi, **4** Ki an'ĭstsiuax nokt'sitappoak ĭnsĭm'man, ki mokm'otsĭssi kitak'okotopuau, ki itappo'iau, **5** Nau'yi itai'ksĭstsikumiopei, ki piksu'yi itai'ksĭstukumiopei, mat'sxiu, ki netoi' mat'anĭstsiu. **6** Ki nitsiko'puttuyi itai'ksĭstsikumiopei, itsx'iu ki ikon'oyiuax stsĭk'ix nam'itaiputyx, ki an'ĭstsiuax konai'ksĭstsikuyi kumaukai'amitaipuisks annom'? **7** An'istsiauaie mats'itstsipa matap'pi nk' anikĭnan. An'ĭstsiuax, Nokt'sitappoak ĭnsĭm'man; ki mokm'otsĭssi kitak'okuinanipuau. **8** Ki autkkus'si, insĭm'man ĭstsĭn'aim an'ĭstsiuaie otap'otomoki, ninikt'sĭsau ap'autkkix, ki ko'tsisau saiak'inosattaupiau, matom'okotsĭsau sako'ĭssix, ki tm'okotsĭsau matom'six. **9** Ki ĭstoto'sau nitsiko'puttuyi itai'ksĭstsikumiopei itaumtp'apotkkix, knai'ĭnax ikno'kuyiau apn'asaini. **10** Ki matom'six ĭsto'sau, ũs'taiu mkoku'yĭsuaie stsĭk'i; ki ikno'kuyiau apn'asaini. **11** Ki otoku'yĭsuaie, itpaukape'poawtsiauaie nap'ioyĭs ĭstkhsĭn'ai, **12** Ki an' iau, anniks'isk sako'ĭsix nituk'skau itai'ksĭstsikumiopei itapotkkiau, ki kanĭstokotaiau kanĭst'okokipĭnan ki ksĭstsiku'i ĭstsiksĭs'tutsĭssĭnni nitap'autkkipĭnan. **13** Ki an'ĭstsiuaie tuks'kmi, Napi'a, kimat'omaikĭmatsĭstotopa:

kiküt'tomaiökhositükkipa tuks'kümi apün'asaini? **14**
 Matsit' kitsinan' ki mīs'taput; nitak'anīstokotau
 am'o sako'īssiu kanīst'okotopi. **15** Kūttomökhisiuats
 nitsinan' nanīstsitsitapi nök'anīstutsīssi? Kūtaukapiu'ats
 koöps'pi, mök'ökhsīssi nitsinan'? **16** Ki sako'īssix
 akotom'siau, ki matom'six ak'sakoīssiau; tükka akaiēm'ix
 ni'niköttaiau, ki un'natosīmīx mat'toaiiau. **17** Ki
 Jesus otsitūpamīssosi Jerusalem, na'tsikoputtsix
 otūs'ksnīmatsax itūnīstūpīp'iikax, ki an'īstsiuax, **18**
 Sat' sit aitūpamīssau'op Jerusalem, ki nīn'au okku'i
 akitūpomūts'kau omük'atoiapiekuax ki ai'sīnakix,
 ki akūnīstokökitsīmūt'tsiiauaie möks'eīnsaie. **19** Ki
 akūtsitūp'omūtskau Gentiles mökitapapīstotoōssauaie,
 ki mökitstipīs'ossauaie, ki mökauai'stōsuaie;
 otsoks'kaiksīstsikusi ak'ūtsipua. **20** Zebedee
 oku'ix oksīs'toauai ipok'itotomiauax oku'ix, ki
 atsīmīm'miauaie, ki au'kōmōnīstsiuaie tuks'kaii.
21 Ki an'īstsiuaie, Tsa kanīstsitsitapa? An'īstsiu
 aie. Anit am'ox nitai'akokosīx mökittaupīsau
 kitsīn'naiisīnni, tuks'küma netots'i, ki tuks'küma
 e'aksīsauotsi. **22** Jesus an'iu, kimatsksīnip'uaua
 kitau'kōmōnikipuai, Kikūtaiakokotsīmipua annök'
 kos'ök nimutai'aksīmipūk? Kikūtaiakokotūstapīnūkipua
 ūsta'pīnūksīnni nimutai'akūstapīnūkipi? An'īstsiuaie,
 nitokot'ūnīstspīnan. **23** An'īstsiuax kitak'ūtsīmipua
 no'kosā, ki kitak'ūstapīnūkipua ūsta'pīnūksīnni
 nimut'akūstapīnūkiipi; ki nimatsinanēstsau kōkokotosuai
 kōkittaupisuai netots'i ki e'aksīsauotsi nesto'a, ki
 anniks'isk matap'pixk Nin'a ūk'aisūppūtsīstotomoyiuax,

otaksinan'oaiau. **24** Ke' pix otokh'tsimsau
įstsimmim'miauaux na'tsitappix ipapiimmotseiix. **25**
Ki Jesus ninikōt'siuax, ki an'istsiuax, kits'ksinipuau
Gentiles otsin'aimoauax otain'aiiskotokoaiuaux ki
anniks'isk omūx'įnaxk nokōtai'naiiskotokoaiuaux. **26** Ki
mataketūmanistsiu'ā ksēsto'au: annōk' ak'omūksimōk,
ūnanīstap'otūksi; **27** Ki annōk' kitaks'innauūkōk
ūnanīstap'otūksi: **28** Nin'au okku'i matūtoto'ats
mōk'apotomoōsaie, mōk'apotomoōsi umut'oto, ki
mōk'itatsuaumūtskotosi akaitappix opai'tappiisinni. **29**
Ki otsistūpaatosau Jericho, akai'tappix ipokiuo'iauaie.
30 Ki satsit, natsitappix naps'tsix pitsiko'-otsim i tau'
pix otokh'tsīsau Jesus umutak'itsskosaie awk'umiau,
ki an'iau, kīm'okinan, Nin'a David okku'i. **31** Ki
o' tappiisīn'na ai'semiauaux mōkstaie'puyīsax: ki
matsīstawk'umiau ki an'iau kīm'okinan, Nin'a, David
okku'i. **32** Ki Jesus itsipu'yiu, ki nan'nikōttsiuax, ki
an'iu, Tsa kōk'anīstutopuau? **33** An'įstsiauaie, Nin'a
mōksikauopiisaii noōps'pīnanix. **34** Ki Jesus kaiīm'iuax, ki
itsīksen'iuax oōps'puauax, ki oōps'puauax kau'opiau, ki
itopokiuo'iauaie.

21 OTSITASTOTOSAU Jerusalem otsitotosau Bethphage,
itum'uasuaie Olives an'įstop Jesus itūp'skuyiuax
na'tsitappix otūksinīmats'ax, **2** Ki an'istsiuax,
akap'ioyīs astsi'īm įstsi'īk, kikitakstūmkonau
ūsk'omūkstokiau aks'įksipīstau, ki o'kosepokai
ak'opokitaipuyimiu: apo'tokau ki puk'sipīppotokīkau.
3 Ki sītsīpsatsenoainiki matap'pi, kitak'anīstaiiau
Nin'a au'anīstsiuax; ki ak'otūmūtsitūpskuyiuax.

4 I kõnan'istutsip mõks'enüpanistosu otan'iipiaie prophet ki an'iu, **5** An'istok Sion otün'ni, Süm'mis kitsin'aimau kitsipuksipa'ak, ikinis'siu, ki uskomuk'stoki itokhitopiu, ki o'kosepokai uskomuk'stoki o'kosaie. **6** Ki usksinimats'ax itappo'iau, ki Jesus itün'istutsimias manistanistopias. **7** Ki itsipuksip'p'piauie uskomuk'stoki ki okose'pokai, ki itokh'itstomiau otsistotos'oauests ki itsittokhitstsi'iauaie osto'i, **8** Ki ek'akaitappix saie'kuyiiauaie otsistotos'suauests moksokui; ki stsik'ix kaiak'imiau okün'iksists ki moksoku'i itokh'tümiauests. **9** Ki anniks'isk matap'pik i'tomaumattoyix ki itopokiuo'ixk, awk'umiau, ki an'iau, Hosanna ünnianistsitüp'itsis David okkui: Atsim'siu annök'aipuksipu'ök nin'a otsin'ikösim; Hosanna mis'tüpspiu. **10** Otsitsip'si Jerusalem, konai'akapioyis ap'aitsitaiau, ki an'iau, Tukka'ats? **11** Ki akai'tappix an'iau annök'auk Jesus Nazareth itsiprophet, Galilee istauösim'im. **12** Ki Jesus itsipim Ap'istotokiuä otatoi'apioyis ki anniks'isk itsipst'anmütskotükixk, ki itsipstawk'pumaxk nato'i'apioyis, itsai'tüpiksistsiuax, ki au'ötsuautuyixk otsit'aisinakipuauests ima'püximests, ki au'mütskotükixk kükku'ix otsasso'pötsuauests ima'püximests. **13** Ki an'istsiuax, Sin'aip, Noko'ai ak'anistop a'tsimoiikapioyis, ki kšesto'au kanis'tutsipuau kömos'iepit'six oko'auai. **14** Ki naps'tsix ki us'tsekaiix itsipstotoyiauaie Natoi'apioyis; ki ikuttotoyiuax. **15** Ki omük'atoiapiekuax ki aisinakix, otinis'ests skai'pissitapists otap'istutsipists, ki pokax otsitsipst'awkkumsau nato'i'apioyis, otan'issau Hosanna ünnianistsitüp'itsis David okku'i, eks'kaaisauökhsitükkiu.

16 Ki anīstsiuaie, kikūttaiaiokhtsīp'ā otan'iipiau am'oxi?
 Ki Jesus an'īstsiuax, A; kikūttomisauanīstopa sīnaksin,
 pokax ki ūs'stax maau'auēsts kumut'totssūpanistsīstutsip
 ītsak'sin? **17** Ki itskīt'siuax ki akap'ioyīs
 ittūp'sūxkitsīmaie Bethany; ki annim' itsok'au.
18 Ki ksīškūna'tūnni mat'skitapposi akap'ioyīs,
 itun'otsiu. **19** Ki otsītsīnno'ōsi moksoku'i omūx'iniīstsīsi,
 itoto'aie ki matsitokonīmau'atsaie, nam'itaitsii
 suo'pokīsts, ki anīstsiuaie, Ūnnianīst'sauūksaiīn
 as it ksēsto'a. Ki omūx'iniīstsīs sotūm'ikūnipisuiu.
(aiōn g165) **20** Ki ūksīnīmatsax otsīnīs'au,
 skai'etūkkiau, ki an'iau, Mau'maikipikūnipisuiu!
21 Jesus an'īstsiuax, kitau'mūnīstopuau
 Aumaitūkkienoainiki, saietūkkienoeniki itsīstuts'ipi
 omūx'īnistsīsi kimataksikaksīstutsipa, ki
 nokūt'anīstomīnoainiki am'o nitum'moi, ūnīstūp'itsit,
 ki ūnīstūp'apīksīstūkit omūk'sikīmi; ak'ūnīstutsip.
22 Kitak'omianīstau'kōmōnipuai a'tsīmoikainoeniki
 aumai'tūkkienoeniki, kitak'okoksui. **23** Ki otsitsipīs'si
 natoī'apioyīs, omūkatoīapiekuax ki matappix
 ot'omūximoauax otūs'ksīnīmatstūksi ito'toiauaie, ki
 an'iau, Tsanīstapotūmāpsīn'na kumut'anīstutsipiau
 am'ostsk? Tūkka' kit'okokaii am'ok otūmāpsīnnik?
24 Ki Jesus an'īstsiuax kitak'oksūppoōtsesattopuau
 tuks'kaii anik'ienoainiki kitak'ōtanīstopuau otūmāp'sīnni
 numut'auanīstutsipi am'ostsk. **25** John ōtūs'tapīnūksīnni,
 Tsema itotstsiu'ats? Spots'im, ki matap'pi? Ki
 ai'sītsīpsattseiau, ki an'iau, mak'anīnaniki spots' im;
 nitak'anikīnan, kumauk'stauaumaitoauaiīksix? **26**

Ki mak'aninaniki ma tap' pi, nitstūnnauūnaniau
matap'pix; tūk'ka ikōn'auaniau John mōkoprophetsi.
27 Ki anīstsiauaie Jesus, ki an'iau, Nimatokot'anipīnan.
Ki an'īstsiuax, kimatokot'anīstopuau otūmap'sīnni
nimut'auanīstutsipiau am'ostsk. **28** Ki Tsa kit'stapuau?
Tuks'kūmi matap'pi, na'tokūm o'kosix; Ki matom'sii
itoto'aie, ki an'iu, noko'ā, matap'otūk kit annok'
ksīstsiku'i nitsīn'sīmman. **29** An'iu Nimat'akittappopa:
ki itsako'isauaitsitau ki itsitap'po. **30** Ki matstsīk'i
itoto'aie ki mat'anīstsiauaie. Ki an'iu nitak'ittappo,
nin'ā; ki matsitappo'atsaie. **31** Tūma' amoxi
ūs'satsīma un'ni otsitsi'taniaie? An'īstsiauaie,
Matom'siuā. Jesus an'īstsiuax, kitau'mūnīstopuau
kitsauomai'pisuai Apīstotokiūa īstsīn'naiisīnni
publicanīx ki mats'akex ai'aksipimiau. **32**
Tūk'ka John kitsitota'akuau mokom'otsitappiisīnni
īstokh'sokui, ki kimataumaitoauau'ats: ki publicanix
ki mats'akex au'maituyiauaie: ki ksēsto'au kitsīnīs'uai
kimatsakoisauaitsitapuaua kōkaumai'toausuai. **33**
Okh'tsīk stsīk'i parable, itstsiu' tuks'kūmi nīn'au,
nap'ioyīs īstsīn'aim, itsūppipumattomaie īnsīm'man
min'istsix, ki itsīstse'pīskūnattomaie, ki itatun'iakiu
itsīn'iokkeīmskaupi, ki spiap'ioyīs itap'īstutsīmaie,
ki itōk'kumatokuyiuax ai'īnsīmax ki itsi'pio: **34** Ki
otas'tsīssi mīn'īsts otai'akitsetspiēsts itūp'skuyiuax
otap'otomokix aiīnsimax mōk'okuyīssi īstsīn'īsts.
35 Ki ai'īnsīmax mat'tuyiuax otap'otomok-ix, ki
tuks'kūmi, itauaiak'iauaie, ki stsīk'i initsi'auaie, ki
stsīk'i okotokix itau'aiakiauaie. **36** Ki mats'itūpskuyiuax

stsik'ix otapotomokix: ki netoi' an'istutuyiauax.
37 Ki sako'okhtsim, itüp'skuyiu okku'i, ki aniu,
ak'atsimmimmiau noko'a, **38** Ki ai'insimax otsinno'össau
okku'i an'istseiau Am'o otak'sinan; ki, öks'enítai, ki
nöksinan'atopñaniau otsinan. **39** Ki een'iauaie, ki
itsai'tüpiksistsiauaie insim'man, ki initsi'auaie. **40** Oto'si
insim'man istsin'aim, Tsa' akanistutuyia'atsax anniks'isk
ai'insimax? **41** Anistsiauaie, ak'saiñaknaiatsistutuyiuax
anniks'isk sauum'itsitappixk, ki ai'akökkumatuyiuax
otsin'simman stsik'ix ai'insimax, anniks'isk
aiakokotsiauaie istsin'ists aits'isau. **42** Jesus an'istsiuax,
kiküttomaisauanistopuaiñksix nato'i'sinaksists, Ok'otoki,
annök itsis'tüpiksistauük aiokotoksapiokoiskaiiau,
netoi'nitsiu koke'i istotom'okotok; am'ok Nin'a
ot'apistutüksinni ki skaie'tsip noöps'pñanists? **43**
Űn'nikaie kumut'anistopuau Spots'im istsin'naiisinni
ak'otsip ksësto'au ki ak'okotau noke'tappix, anniks'isk
aks'inasiixk. **44** Ki annök' ai'akittutütsinnissiuük
annök' ok'otoki, aksi'ksšiu, ki annök' matap'iuök
ai'akittutütsinnissiuük okotoki aksipin'iau. **45** Ki
omük'atoiapiekuax ki Pharisees otokh'tsimsau
parables, šksñim'iau osto'auai umutai'puyisaie. **46**
Ki otap'sümmösax mök'sixenösax, ů'stünnyiauax
akai'tappix, tük'ka ů, 'taiau mök'siprophetsi.

22 KI Jesus mat'anistsiuax parables, ki an'iu, **2**
Spots'im istsin'naiisinni netoi'nitsiu tuks'kümi
omüx'inau, okuyi otokem'si. **3** Ki itüp'skuyiuax
otap'otomokix moksñniköttosaxax anniks'isk otüm'axk:
ki matšskak'sipuksipuax. **4** Ki mats'itüpskuyiuax

stsik'ix otap'otomokix, ki an'istsiuax an'istok'au
 anniks'isk um'axk, Sat'sik, nikaw'apastutsip nitso'ossin:
 nitap'otskinamix ki nitun'istakhtsimix ukainitaiu
 uk'okonaiksistsiiu: Puksipa'atok okem'sinni. **5** Ki
 ap'etsimiauie, ki oksoku'ouests itappoiu, tuks'kumi
 otsin'simman, stsik'i otsit'aumutskotukkipi: **6** Ki stsik'ix
 mat'tuyiuax otap'otomokix, ki au'ksistutuyiuax, ki
 initsiu'ax. **7** Ki omux'ina otokh'tsimi, itsis'tsetukkiu: ki
 itup'skuyiuax otsehn'akemix, ki itsainakuaiistutuyiuax
 anniks'isk inik'ixk, ki itsin'simaie otakap'ioyimoauie.
8 Itum'anistsiuax otap'otomokix, uk'aiksistsiu
 mak'okemsinni, ki anniks'isk um'axk matsipumapsiu'ax,
9 Itap'poak moksoku'ists ki kit'okonaukonoaxk um'mokau
 mak'okemsinni. **10** Ki anniks'isk apotukkixk itsitap'poiou
 moksoku'ists, ki ikonau'moipiuax ot'okonokonoauax
 makap'six ki okh'six: ki itsupanis'tsimiau um'max.
11 Ki omux'ina otsipis'si moks'innoossax ummax,
 nan'nyuiaie nin'aii ikem'sinni istiso'kosiimi,
 mat'supskosattomaie; **12** Ki an'istsiuie, Napi'a, Tsa
 kanis'tsipipa kitsauomai'supskosattosi ikem'sinni
 istiso'kosiimi? Ki matsepuyiu'ats. **13** Omux'ina
 itum'anistsiuax otap'otomokix is'ksipistok otsists'
 ki okot'sists, ki is'tupppis, ki satup'iksistsis
 ski'natsi; ak'itstsiu asain'sinni, ki papux'eknikani. **14**
 Akai'tappix nanikottaiau: un'natosimix mat'toaiu.
15 Itumis'tapuiou Pharisees, ki itauit'unistsiiu
 mokitokonimodsuaie ote'powsistsaie. **16** Ki
 ipokitup'skuyiuax otusksinimatsauuax ki Herodians,
 ki an'istsiuie, Nin'a, nits'ksinipinan kitau'muni ki

kitau'mүнiьksнiмatstүkki Ap'istotokiuä oksoku'i, ki
 kimatsүmman'ax matap'pix: tük'ka, kimatsatsipats
 manistүp'apitappiipiau. **17** Anik'ınan, Tsa kit'stapa?
 Ökh'siuats mök'otsiponitasi Cæsar, tsöktau mat'öksiats?
18 Ki Jesus nan'ımaie otsau'okömotstappiisuai,
 ki an'iu kumauk'saksksнokipuuaiists
 kitsiksıs'tapokömotstappiansuai? **19** Ünıs'tsнümmokık
 mixkım, kumut'siponitapi. Ki ito'tsıpotuyiauaie
 nitai'pұnasainiini. **20** Ki an'ıstsiuax, tükka' am'o
 ostoksıs'ä, ki tükka' osınaksн'ats? **21** An'ıstsiuaie, Cæsar
 otsinan'. Itүm'anıstsiuax kotok' Csesar otsinan'ists,
 ki Ap'istotokiuä kotok' otsinan'ısts. **22** Otokh'tsımsau
 annists'isk epo'awsıtsk itskai'etүkkiau, ki itskıt'siauaie, ki
 oksoku'auai itappo'iau. **23** Neto'ik ksıtsıku'ik, Saducees,
 anniks'isk an'iisk matsitstsipats matsipuu'osınni
 itoto'iauaie, ki ai'sүppoötsesattsiauaie, **24** Ki an'iau, Nin'a,
 Moses itүni'u enıs'si nın'au, ki saiitstssı pokax, oskүн'
 akokem'attsi'ınai otokem'an, ki ak'ksıstauıttomuyiauaie
 us'i pökax'. **25** Annok' ikıt'sikүmiau umu'pappiipix;
 ki matom'si otokem'attosi, its en'iu, ki otsai'itstssısi
 o'kosix itskıt'siauaie otokem'an oskүн' mök'okemattosaie:
26 Neto'initsiu oskүni enıs'aie, ki omat'oskүni ki
 ikıt'sikүmiau ikönen'iau. **27** Ki itsako'ieniu ake'u.
28 Matsipuu'osınni tükka' otakokeman'atsaie,
 ikıt'sikүmıx? Tük'ka ikönau'tuyiauaie. **29** Jesus
 an'ıstsiuax. Kitai'patsıstutsipuu kimatsksнipuuäests
 natoi'sınaksısts ki ototүmap'sınni Ap'istotokiuä. **30**
 Matsipuu'sax matokemiu'axau matapikau'axau.
 Netoi'nitsiau Ap'istotokiuä otatsım'otokatatsix Spots'im.

31 Annik' matsipuu'awsinnik kiküttomisauanistop'ats annik' kitan'iipik Ap'istotokuä. **32** Nęsto'akauk Abraham otsinan Ap'istotokiuä ki Isaac otsinan' Ap'istotokuä, ki Jacob otsinan' Ap'istotokuä Ap'istotokuä enix' matsinan'ouuats, sa'kaiatappiix otsinan'ouuax Ap'istotokuä. **33** Ki akai'tappiix otokh'tsimsau skai'etsimiau otüksinimats'tüksinni. **34** Ki Pharisees otokh'tsimsau ot'omaupütsössax Saducees, itauutomoi'piotseiau. **35** Ki tuks'kümi, lawyer, ai'süppoöttsesattsuaie, ki as'aksksinnuyuaie, ki an'iu, **36** Nia'a, tse'a omük'o okök'itsimani istse'powsists? **37** Jesus an'istsuaie, Kitak'ükomimmau, Nin'a Ap'istotokiuä kitokönai'uskëttsipöppi, kitokönai'staaw, ki kitokönai'tsitani. **38** Am'oi matom'iu ki omük'o epo'awsinni. **39** Ki pok'iotomi netoi'nitsiu, Kitak'ünistükomimmau kitopokau'pimok kanistük'omimmospi. **40** Annists'isk na'tokaistsk epo'awsists, ikönaukökitsimanists ki prophetix otan'ipists ikön'itaitsiiests. **41** Otsakiaumoi'piotseisau Pharisees, Jesus süppo'öttsesattsuax, **42** Ki an'iu, Tsa kitstatau'ats Christ? Tükka' oko'atsaie? An'istsuaie David okoai'e. **43** An'istsuax, David umut'ainistainiköttaupiaie Nin'ä, otanipi, **44** Ap'istotokuä an'istsuaie nın'a, netots'i tüpo'piit, nök'ünistutoösau kikatum'ix kitsitautütsekau'pipi? **45** David niniköt'tüssi Nın'a, Tsa otak'anistoko'atsaie? **46** Ki matap'pi matsitsipa mök'okotsitsipsättosi tuks'kai epo'awsinni, ki annik' ksistsiku'ik matap'pi matokot'sakosüppoöttsesattau.

23 JESUS itūm'sītsīpsiuax akai'tappix ki
otūksšīnīmats'ax, **2** Ki an'iu, Ai'sīnakix ki Pharisees, Moses
otsiso'pōtsīsaie itau'piau: **3** Ūnnikaie kitomian'īstaniipuai
sat'sīk ki nīstutsīk'. Ki manīstsīs'tutsipiau, pinan
īs'tutsik: tūk'ka itan'iau, ki matsīstutūkkiu'axau. **4**
Issoksīs'tsīsts itau'monīmiauēsts soku'ēsts mōkopa'tosau
ki matap'pix otsīstoauēsts itotom'iauēsts; ki
osto'auai matakotsīstūpakīotsīm'axauēsts tuks'kūmi
okīt'suauax. **5** Otokōnap'otūksuauēsts itsīstuts'īmiauēsts
mōksīnnu'yīsau matap'pix: itopūx'īstutsīmiauēsts
phylacteries, ki itomūx'īstutsīmēsts otsaieno'tūksuauēsts,
6 Ki ūkome'tsīmiauēsts oye'tanīsts īstotom'iapioyīsts,
ki natoī'apioyīsts īstotom'isopōtsīsts. **7** Ki
otsitau'pīsau itau'pumaupi aiksemattsīni'otseisīnni,
ki mōks'īnikōttosau, Rabbi, Rabbi. **8** Pinīs'tsīnikūkīk
Rabbi: tuks'kūmā kitsīn'aimoauā, Christ: ki ksēsto'au
kītōkōnaix'okoauax. **9** Ki Pini'nikōttok matap'pi, annom'
ksōk'kum, kīn'a; tuks'kūmā kīn'oaua annōk' spots'im
itau'piuōk. **10** Ki pinitsīn'ikūkīk Nin'ax: tuks'kūma
kitsīn'aimoaua, Christ. **11** Annōk' omūx'īmōk ksēsto'au,
kitak'apotomokoau. **12** Annōk' ak'omuxīstutosiuōk,
aks'inūxīstutoau; ki annōk' aksinūx'īstutosiuōk,
ak'omūxīstutoau. **13** Kitaks'ksīnipuau maka'pi ksēsto'au
ai'sīnakix ki Pharisees, kitsīksīs'tapokōmotsitappiansuai!
Kitsitaiok'iauaiau matap'pix Spots'im īstsīn'naiisīnni:
ksēsto'au kimatsitaihipuau'ats, ki aiaksipimix
kimats'epokkitsetomauaxau mōk'itsipīsau. **14**
Kitaks'ksīnipuau maka'pi ksēsto'au ai'sīnakix ki Pharisees,
kitsīksīs'tapokōmotsitappiansuai! Nam'akex oko'auēsts

kitau'attopuaiau, ki kitaisümiksüstapatsïmoiikapuau:
 mïs'tüpkapii kitakoku'yisuai. **15** Kitaks'ksñipuu
 maka'pi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees,
 kitsiksïs'tapokömotstappiansuai kitotka'atau
 ksök'kum ki omük'sikimi kök'itokonoösi tuks'kümä
 matap'iuä mökïtanïs'tsitsitasi kanïstsitsi'tawpi
 kitaumaitu'yïssi, kanïstüm'ipuai ksësto'au Hell
 oku'yix kitak'anïstsïstokiaïstutoauau. **(Geenna**
g1067) **16** Kitaks'ksñipuu maka'pi ksësto'au
 kitsaps'tsiotüpnükipuau, kitan'ipuu annök'
 akitup'ütäuñiuök omük'atoiapioyïs matsikiu'ats,
 ki annök' akitüp'ütäuñiuök omük'atoiapioyïs
 isto'tokuïïxkim, aks'ïstutsïmaie! **17** Kitüt'tsapspuu,
 kitsaps'tsiipuu: Tsïma' omük'o. Otoku'ïïxkim,
 ki omük'atoiapioyïs annik' itatsïm'mïmmiik
 otoku'ïïxkim. **18** Ki annök' akitüp'ütäuñiuök
 altar, matsikiu'ats; ki annök' akitüp'ütäuñiuök
 kotük'sïnni altar itokhïts'tsipi, ai'aksïstutsïmaie.
19 Kitüt'tsapspuu, kitsaps'tsiipuu Tsïma' omük'o,
 kotük'sïnni, ki altar annök' itatsïm'etsïmök
 kotük'sïnni? **20** Annök' aiakitüp'ütäuñiuök altar,
 itup'ütäuñiu altar ki mian'ïsttokhïtstsi. **21** Ki annök'
 aiakitüp'ütäuñiuök omük'atoiapioyïs, itüp'ütäuñiu
 omük'atoiapioyïs ki annök' iko'attomök. **22** Ki
 annök' aiakitüp'ütäuñiuök spots' im, itüp'ütäuñiu
 Ap'ïstotokuia otspiso'pötsis ki annök' itokhittaupiuök. **23**
 Kitaks'ksñipuu makapi ksësto'au ai'sinakix ki Pharisees,
 kitsiksïs'tapokömotstappiansuai! Kitai'ponitasuai mint
 ki anise ki cummin, ki ïssoku'ïsts kimatsatsipuuëstsau,

okök'itsimanists, kım'apiisinni ki aumai'tüksinni:
am'osts ökh'si kök'satsösuaiau; ki mat'ökhsuats kök
staištutsissuai stšik'ists. **24** Kits' apstsiotüpınükipuau,
kitai'soautsauau inüx'soışksissi, ki kitaits'ışsttimauau
camel: **25** Kitaks'ksnipuau maka'pi ksęsto'au ai'sinakix
ki Pharisees, kitsiksıs'tapokömotstappiansuai! Kös'ă
ki saiętso'kosi sauauts'i kitüs'siipuaiau, ki pštots'ım
itui'tsiau minik'otüksinni ki auıt'tseisinni. **26**
Kitsaps'tsii Pharisee, matom'siitau pistots'im kos'ă
ki saiętso'kosa mök'ütsitsiksixissi sauauts'i, **27**
Kitsaks'ksnipuau maka'pi ksęsto'au ai'sinakix ki Pharisee
kitsiksıs'tapokömotstappiansuai! Ksıkoken'imanists
kine'tümanıstspuau ai'ökhsnipiau sauauts'ıtsi, ki
pštots' im itui'tsiau enix' okin'ouęsts ki makap'ıts.
28 Netoi'nitsiii ksęsto'au kito'kömotstappiınipuau
matap'pi, ki pštots'im kitotuitskitsipuau
ksıs'tapokömotstappiisinni ki sauum'itsitappiisinni. **29**
Kitaks'ksnipuau maka'pi ksęsto'au ai'sinakix ki Pharisees,
kitsiksıs'tapokömotstappiansuai! Kitap'ıstutsipuaiau
prophetix otoken'imanoauęsts, ki kita'nütsıstutsipuaiau
moköm'otsitappix otoken'imanoauęsts, **30** Ki kitanipuau
nitsa'kaiatappiıpınanopi nın'anıx otsa'kaiatappisau
nıs'tasauopoksıstokemaumünanopiau prophetix
otsa'apünoauęsts. **31** Ün'nikaie kit'auıtanipuau,
ksęsto'auükauk anniks'isk matap'pixk initsixk'
prophetsix o'kosoauax. **32** Tu'itok kın'ouax
otsauum'itsitappiisuauęsts. **33** Pitseksınax,
opıx'exınasınna, Tsa'a kitakanıstupıs'tapixsattopats
Hell ıstokök'itsimani? (Geenna g1067) **34** Ün'nikaie,

sat'sīk kītakittŭp'skoiāiu ksēsto'au prophetix,
ki mokōk'ietappix ki ai'sīnakix: ki stsīk'īx
kitax'enitauāiu ki kitiikau'aistauāiu; ki stsīk'īx
kitakitsipstŭstisipīs'auāiu kitatoi'apioyimoauests,
ki kītak'auksīstutuauiāiu amian'īstakap'ioyīsts
otai'akitsipīsau: **35** Mōkīttokh'ittaitsīssi ksēsto'au
kōnai'kōmotsitappiaapūni ksōk'kum itsai'kimskaai.
Abel mokōm'otsitappiūā otsa'apūn itŭpots'tsiuaie
Zacharias, Barachias okku'i otsa'apūniaie annōk',
kitsitsenitauauōk itŭt'sikatsi omŭk'atoiapioyīs ki
altar. **36** Kitau'mūnīstopuau kōnai'sīstskā aunok'
o'tappiisīnna akītotu'īēsts. **37** Jerusalem, Jerusalem
ksēsto'auā kitai'nitauāie prophetīx, ki annīks'isk
itŭp'skuax ksēsto'auā ok'otokīx kumutauuāiak'iauiāiu,
nōkstanīstsikapumoi'piauopi ko'kosoauax nipuau'ā
manīstau'moipiopi o'kosīx ki kimat'ōkhsitsipuau'ats!
38 Sat'sīk, Koko'auai nam'itaitsiu kīt'skītomoko.
39 Kitan'īstopuau, īssoots'i kimatakainokipuaa
sauanenoainiki Atsīm'siu annōk' paiuksipu'ōk
Ap'istotokiūā otsīn'ikōsīm.

24 KI Jesus itsŭx'iu ki itsīs'tŭpaatomaie omŭk'atoiapioyīs
ki otŭksīnimatsax itoto'iauaie mōkanīs'tsīnnomoōsuaie
omŭk'atoiapioyīs īstap'īstutŭksīnni. **2** Ki Jesus
an'īstsiuax kikŭttaisauainipuauastsau kōnai'īstsk?
Kitau'mūnīstopuau, matakskīt'aupa okotoki
mōkstaīna'pīksīstosi. **3** Otsīt'tokhitaupīssi nitum'moyi
Olives, ūksīnīmats'ax isīmitoto'iauaie, ki an'iau,
Anik'īnan Tsanīstsīs' akanīstsiu'astsau? Ki tsa akanīstsiu'a
kitsipuksipusīnni, ki punskōk'kuasīsi? (aiōn g165) **4** Ki

Jesus an'įstsiuax Iskskats'įk kőkstaiįstsiksįstutu'yisuai.

5 Akai'tappix ak'ųtsitotoiau nitsįn'ikősim ki ak'aniau Christ nęsto'akauk; ki ak'siįstsiksįstutuyiauaux akai'tappix. **6** Ki kitakokhtsįmattopuaii auakaw'tseisįsts ki mak'auakawtseisįsts: Sats'sįk kőkstai'apaitsitasuai; konai'istsk ak'itstšiau; ki umut'aketsįnikawpi matomoto'ats. **7** Aiok'auaua aksipua'tseiau aiokauai'i ki nin'naiisįnni aksipua'atomiau nįn'naiisįnni; ki ak'unnatosiu aau'össįnni, ki ak'itstšiu okh'tokosįsts, ki ksők'kumă otaks'ikauopiisįsts, ki akokōnau'toitstšiiu.

8 Am'osts Istokōnau'mütųpipuįnawkuyii' sists.

9 Kitakaumųts'kakipuau kőkįtapauksįstutoksi, ki kįtaks'enikoaiau: ki kōnai'okauaua kumutaks'tsįmmįmokoau nitsįn'ikősįm. **10** Ki akai'tappix akįstskįmskųkiau ki akaumųts'katseiau, ki akau'kįmotseiau. **11** Ki akaiēm'ix ksįs'tapsix prophetix aksipuauiaiu ki aksiįsksįs'tutuyiaux. **12** Ki sauo'kōmotsitappiisįnni otakau'osi, akai'tappix otųkome'tųksuaii akstuyiaie. **13** Ki annők' eikak'įmauők umuk'itsipi aksikōmotse'piaiu. **14** Ki am'ok nįn'naiisįnni įstōkh'sitsįniksįnni ak'anįstop kōnųs'ksōkkum, kōnai'okoaua mōks'ksįniįsauaie; ki umuk'itsipi ak'otųmitoto. **15** Ninįm'įnnoainiki ũs'tsįmetsipi Daniel otan'įstopi atsįm'apii įstai'puyįssi (annők' an'įstomők ũnnįsts'ksįnįssi:) **16** Anniks'isk Judæa itau'pixk ũnnianįstitųpoks'kasau nitum'moįsts: **17** Annok' itokh'itaupiuők oko'ai pįnųnįsts'įnįssaatos mők'sauautsįssi itsiįsts'tsii oko'ai: **18** Annők' įnsįmman itau'piuők pinųt'ųnįstsskos mők'otsįssi otsįstotos'įsts.

19 Anniks'isk ipitap'piixk ki ũs'takataxk aksksĩnĩmiau
 makapi annists'ĩsts ksĩstsiku'ĩsts! **20** Atsĩmoiikak
 kők'stautsĩmutasuai stuyĩssi, ki ĩssĩk'opiiksĩstsikui. **21**
 Annik' omũx'ipuĩnasĩnni ak'itstsiu, itsitsĩs'si ksők'kũm, ki
 annok' manĩsts'ipuĩnapspi, aksĩs'tũpũnĩstsi puĩnapsiu, ki
 ĩs'sotsk matakotũmanĩstsi puĩnapsiu'ats. **22** Ki annists'ists
 ksĩstsiku'ĩsts sauun'natsĩstutsĩsěsts mat'akitstsi pa
 matap'pi itsikõmotse'piaiau; aumai'tũkkixk, osto'auai
 itunnats'ĩstutsĩměsts annists'ĩsts ksĩstsiku'ĩsts. **23**
 Kũmĩts'tsiki matap'pi kitai'akaniki Sũm'mĩs, am'auk
 Christ, ki om'auk; pinau'maitos. **24** Ksĩs'tapsix
 Christix akitsipuau'iau ki ksĩs'tapsix prophetix, ki
 akanĩs'tsĩnnũkiaiu omũk'apstosĩsts ki pĩsats'kasĩsts; ki
 ikũm'itstsi ki aks'ipĩstsi ksĩstutuyiauaux aumai'tũkkixk.
25 Sat'sik, kikau'anĩstopuau. **26** Kũm'anĩstsenikiaiu
 sat'sit ksĩs'tapsksõkkuyi ũn'amauk; pini'tappoat; Sa'sit,
 sĩmiap'ioyĩsts ũn'amauk; pinaumai'tũkkik. **27** Ksĩstsiikum'
 manĩsttotsipuksipupi umut'autstsi pi apinõk'kuyi, ki
 manĩstsitũpikũnatspi ame'totsi; netoi' ak'ũnĩststsiu nĩn'au
 okku'i otos'aie. **28** Mĩksĩnii otsits'tsi pi, ũn'nim pi'tax
 akomooi'iau. **29** Annists'ĩsts ksĩstsiku'ĩstsk ĩstsi pu'ĩnasĩsts
 otaiksiuos'au, nato'si akski'ĩnũm, ki kokum'ikesũm
 matakana kĩmauats, ki kők'atosix akotots'ĩnĩssiaiu, ki
 spots'im otsĩs'kõpsĩnni akauĩt'apixip: **30** Ki Nin'auã
 okku'i otap'stosĩnni akitsĩnakoai spots'im: ki ksők'kum
 ĩstokõnai'tappix ak'otũmauyesiaiu, ki aks'ĩnnoyediaiu
 Nĩn'au okku'i spots'im ĩstsi soksĩs'tsiku'ĩsts itsipst'sotosi,
 otũmap'sĩnni ki omũxĩk'kũnnasĩnni akopoto. **31** Ki
 ak'itũpskuyiauaux otatsĩm'otokatatsix ak'soksĩkkiax,

ki aumai'tükkixk akitotomoi'piiuaux, nīssoo'ists
 sopu'ists ki spots'im umuk'itsipi: **32** Annok', ĩksšnik
 parable omüx'ĩnistsis; okün'iksi otsa'kiükkĩnĩsĩssi, ki
 otsuio'pokassi, kitsšnipuau nepu'yi itasts'tsiu; **33** Neto'i
 maks'ĩnĩmenoainiki annists'isk, ĩksšnik, mõkaststsĩssi,
 ito'to okh'sepštanĩsts. **34** Kitau'müništopuau am'oi
 o'tappiisĩnaii mataksštapu'ats otsauomaisũpanĩs'tsiosau
 annists'isk. **35** Spots'im ki ksök'kum ak'eitsšnikau,
 ki nitse'poawsĩsts matakeitsšnikau'ěstsau. **36**
 Annik' ksšstsiku'ik ki annik' itai'ksšstsikumiofik
 matsksšnim'ats matap'pi, Spots'im ĩtso'tokatatsix
 matsksšnim'axauaie, Nin'a nits'ksšĩmaie. **37** Noe
 otsiksš'tsikumĩsts manistsi'piěsts, netoi' ak'anĩsttsiiešts
 Nĩn'au okku'i oto'saie **38** Otsauomo'kõnaiokkeuasi
 ksökkum manĩštau'yipiau ki manĩštai'sšmipiau,
 manĩštok'kemipiau manĩšta'piköttükkipiau, itũp'itsiu
 annik' ksšstsikuik, Noe otsit'sũppopĩssi akh'iosatsšs.
39 Ki matsksšnim'axau otsauomo'kõnaiokkeuasi ki
 itsau'inakuaištutuaiau; netoi' ak'anĩsttsiu Nĩn'au okku'i
 oto'saie. **40** Natsitappiix akotũmitau'piiua insšm'man:
 nituks'kümi ak'otoau, ki stsšk'i ak'skštau. **41** Natsitappiix
 akex' akštaipšk'iakiau; nituks'kümi ak'otoau, ki stsšk'i
 ak'skštau. **42** Ũn'nikaie mokökik: kimats'ksšnipuau annik'
 itai'ksšstsikumiofik kitsšn'aimoau otai'akštopik. **43**
 Am'okš ĩksššnik', Napioyš ĩšökhsšn'auš otsksšnim'opi
 annik' itai'ksšstsikumiofik otai'akitotosi kõmos'iepštsũš
 ĩš'taišksškũmiuopi, ĩštai'saiepukštsšmopi oko'ai
 ĩštokššm'i mõkopkse'šsaie. **44** Ũn'nikaie
 ũk'aisũppuiapšstotosšk; kitsit'sisauaitsitatopuai, Nĩn'au

okku'i ak'itoto. 45 Tūkka' aumai'tūkki ap'otūkkiuā, ki mokōk'i apotūkkiuā annōk' otsīn'aim oṭīnaiāts'okōk oko'ai ītsitappim'ix, mōk'okōmotokotōsax otso'ōsīnoauēsts?

46 Atsīm'siu annōk ap'otūkkiuōk, otsīn'aim oto'saie otak'okonokaie netoi' it'ūnīstsīstutsimaie.

47 Kitau'mūnīstopuau, akokōnitainaiāts'iuāie otokōnai'naiāts. 48 Ki annōk sauum'itapotūkkiuōk, makotots'anīssi u'skēttsipōppi ai'sūmsiu nitsīn'aim; 49 Ki makaumūtūpauaiak'iūssi ot'opokapotūkkimax, ki makopoks'oyimūssi ki mak'opoksīmimūssi ai'sīmix; 50 Annōk' ap'otūkkiuōk otsīn'aim ak'oto annik' kustsiku'ik otsauomūsks'kūmosaie, ki annik' itai'ksīstsikumīopik otsauomūs'ksīnnīssi, 51 Ki akaiaketsīn'iuāie, ki aiakokotsiuāie mōk'itaupīssaie otsitau'pipiāx ksīstapokōmotsitāppiansix: annim' ak'itstsiu asain'sīnni ki satse'kīnani.

25 SPOTS' IM ītsīn'naiisīnni aketum'anīstsiāu ke'pix ake'kuāx, anniks'isk mat'tuyixk ot'anakimatsuauēsts, ki itsux'iau mōkota'tsemōsau annōk' ai'akokemiuōk. 2 Ki nīs'itsix mokōk'iau, ki nīs'itsix mat'tsapsiāu. 3 Anniks'isk mat'tsapsixk nito'tsīmīāu ot'anakimatsuauēsts, ki, mattotūkkiu'axau okke'anakīmatsīs: 4 Ki mokōk'ixk ipok'iotscmīāu otanakimatsuauēsts okke'anakīmatsīs, kos'īx itsūp'pitūkkīāu. 5 Annōk' ai'akokkemiūōk otai'sūmsi, ikōnai'okano'piīāu ki ikōnai'okax. 6 Ki itūt'sikiikokoi ikum'iūstutsip, sat'sik, ak'okemiūā ai'puksipu; Sūksīk' kōkotatsemōssuai. 7 Itūmokōnai puāu'iau am'ox ake'kuāx, ki ikōn'itaisūppasuyīnūkiāu otanakimatsuauēsts. 8

Ki mat'tsapsix an'istsiauax mokök'ix, kok'ınan kitök'keanakımsuui; tük'ka, nitan'akimatsınanests ük'aiitsınikaiau. **9** Ki mokök'ix an'istsiauax, Sa; matakakauo'ats ksěstün'un: Is'tapuk aumüts'kotükkix kök'opumattosuai. **10** Ki otsakiaitapposau mök'opumattosau, aiakokemi ito'to; ki anniks'isk sopuiap'ıstotosıxk ipok'sipimiauaie okkem'sınni: ki ai'okip. **11** Sako'okhtsi mat'tsapsix noküt'otoiau ki an'iau, Nin'a, nin'a, kauai'pıxıkınan. **12** Ki an'istsiauax, kitau'münıstopuau kimats'ksınopuauats. **13** Ün'nikaie mokökık', tük'ka, kimats' ksınipuuats annik' ksıstsiku'ık ki annik' itai'ksıstsikumıopik Nin'au okku'i otai'akıtotopik. **14** Spots'im ıstsın'naiısınni netum'anıstsiu nın'au annök' pıuo'ök, ki niniköt'tsiuax otap'otomokix, ki ikotsiu'ax otsinan'ısts. **15** Ki tuks'kai ikotsiu'aie nıstsi'i itawk'pumaupix ki stsık'i na'tokai, ki stsık'i nituks'kai; ki kõnai'tappix itanistokotsiu'ax manıst'okotsıstutsıpiu; ki itau'matto. **16** Annök' ikuyiu'ok nıstsi'i itawk'pumaupix itsıs'tapu, ki itau'mütskotükkiu, ki ikuyiu' stsık'ix nıstsix itawk'pumaupix. **17** Ki netoi annök' ikuyiu'ök na'tokümi, ikuyiu' stsık'ix na'tokümıx. **18** Ki annök' ikuyiu'ök nituks'kümi itsıs'tapu, ki itatün'akiu ksök'kum, ki ai'ksasattomaie otsın'aim otsıxkımim'iaie. **19** Otai'süm mosi, am'ox ap'otükkix otsın'aimoauai itoto'yıınai, ki ipokoks'tükimiuax. **20** Ki annök' ikuyiu'ök nıstsi'i itawk'pumaupix ito'to ki ito'tsıpatopıu stsık'ix nıstsix itawk'pumaupix, ki an'ıu, Nin'a, kit'okök nıstsi'i itawk'pumaupix: Sat'sıt nitokuinan' matsıs'ıtsix. **21** Otsın'aim an'istsıuaie,

kitõkhs'istututũkki, õkhs'apotũkkiuã ki emũn'apotũkkiuã:
 kitse'mũnũssatsipiau un'natosẽsts, kitakĩnai'atso
 akauo'iẽsts: Kitsĩn'aim otse'tametũksĩnni ĩstsipi'it.
22 Annõk' iku'yiuõk natokũm itawk'pumaupix ito'to
 ki an'iu, Nin'a, kit'okok natokũmi itawk'pumaupix:
 Sat'sit, nimat'okuinani mats'ĩstokai itawk'pumaupix. **23**
 Otsĩn'aim an'ĩstsuaie, kitõkhs'istututũkki, okhs'apotũkkiuã
 ki emũn'apotũkkiuã; kitse'mũnũssatsipiau un'natosẽsts,
 kitakĩnai'atso akauo'iẽsts: Kitsĩn'aim otse'tametũksĩnni
 ĩstsipi'it. **24** Annõk' ikuyiu'õk tuks'kũmi itawk'pumaupi
 ito'to ki an'iu, Nin'a kits'ksĩno ksẽsto'a kitse'ĩnai,
 kikũt'tomaisũppipumattopi kitai'pokiaki, ki
 kikũttomauanit'apixipi kitomoi'pitũkki; **25** Ki
 nĩtsiko'pum, ki nitsit'tappo ki nitai'ksasattop
 ksõk'kum kitsinanã itawk'pumaupi: Sat'sit, kĩtsinan.
26 Otsĩn'aim an'ĩstsuaie, kitsauum'apotũkkiuã
 ki kitsistap'apotũkkiuã, kitsksĩnoki nitai'pokiaki
 nikũttomai'sũppipumattopi, ki nitomoi'pitũkki, ni
 kũttomauanit'apĩxipi: **27** Kumaukstauokotaiĩksĩxau
 au'awtsoomũtskotũkkix nitsĩx'kĩmĩmĩx, ki nitsitotopi
 nõk'staitokuyitopi nitsinan'ix ki umut'okuyesix.
28 Mattomok'aie itawk'pumaupi, ki kotok' annõk
 iku'yiuõk ke'pix itawk'pumaupix. **29** Anniks'isk
 iku'yixk ak'okotaiiau, ki otaksinanoaiiau akauo'i: ki
 annõk' itsau'okuyiuõk ak'otomoau annik' ooko'õsĩnik.
30 Ki ĩstũp'satũpiksĩstsĩs ap'otũkkũuã itsau'okuyiuã
 ski'natsii: ak'itstsiu asain'sĩnni ki satse'kĩnani. **31**
 Otak'ĩtotosi Nin'au okku'i ottsa'pĩnasĩnni ipokom'õssau
 otokõnatsĩm'otokatatsĩx, ak'otũmotokhitaupiu

otsistsapisso'pötsis: **32** Ki akokönipotamoi'piaiau
 iköñai'okauaua: ki aiakanistaiaketaipiksistaiiau
 emük'ikinaikuün manistai'aketaipiksistopiax emük'ikīnax
 ki apomük'ikīnax: **33** Ki akotüpiuax emük'ikīnax
 onet'otsis ki ap'omükikīnax otse'aksissauotsis. **34**
 Omüx'ina akotüm'anistsiuax anniks'isk onetotsis
 itau'pixk, Puk'sipuk, Nin'a otatsims'imix, ki
 nīn'naiisīnni matsik' annik' kitapīstutomokiiik,
 otsauomap'astutoössi ksök'kum. **35** Nitse'nots, ki
 kit'okokipuu aau'öšīn; nitse'naki, ki kitsit'tutokokipuu:
 nitsi'piitappi, ki kito'tokipuu: **36** Nimatsīstotospa,
 ki kitsis'totosatskokipuu; nitokh'tokos, ki
 kitsipīs'kotokipuu; itai'okiakiopi nitsitau'pi,
 ki kitsittotaakipuu. **37** Moköm'otsitappix
 akotüm'anistsiauaie, Nin'a, tsanistsi'i kit sits' In o
 pin an kitau'nots, ki kits is' so pi Q an? Ki kitse'naki,
 ki kitiitakopinan. **38** Tsanistsi'i kitsits'īnopīnan,
 kitsi'piitappiisi ki kito'tosīnīn? Ki kimatsīstotospa, ki
 kitsīstotos'atskopīnan? **39** Tsanistsi'i kitsits'īnopīnan
 kitai'okhtokos, ki kitsitau'pīssi itai'okiakiopi ki
 kītsito'taatosīnan? **40** Ki omüx'ina ak'anistsiuax,
 kitau'mūnīstopuu kanistitüpištutsipuai tuks'küma
 inüx'tsīma am'ox nīx'okoax, kitanists'īstutomokipuu.
41 Akotüm'anistsiuax anniks'isk ote'aksīsauntsis
 itau'pixk, is'tapuk emütskax mökseīnsau, üksustsinasii
 is'tapuk, ek'aisepütsīstotomoiiauax au'tutsokiuā ki
 oto'tokatatsix: (aiōnios g166) **42** Tük'ka, nitau'nots, ki
 kimatsīssok'ipuu: nitse'naki, ki kimat'tutukkokipuu:
43 Nitsi'pitappi, ki kimat'otokipuu: nimats'īstotospa,

ki kimatsīstotosats'kokipuaa: nitokh'tokos, ki nitsitau'pi itai'okiakiopi, ki kimat'sipīskotokipuaa.

44 Osto'auai ak'otūmanīstsiiauaie, Nin'a Tsanīstsi'i kitsīts'īnopīnan kitau'nots, ki kitse'naksi, ki kit'sipitappisi, ki kitokh'tokosi, ki kitsitaupīssi itai'okiakiopi kōkstaikawk'anīstotōšīnan? **45** Ai'akotūmanīstsiuax, kitau'mūnīstopu au kanīst'saiitūpīstutsipuai tuks'kūmā inūxtsīma amox, kimat'anīstsiīstutomokipuaa. **46**

Ki am'oxi aksīstūpitappo'iau ūsk'sītauksīstototspi: ki mokōm'otsitappix akittappoiau ūsk'sipaitappiisīnni.

(aiōnios g166)

26 KI itūnīstsiu, Jesus otaiksīste'poattosēsts am'ōsts epo'awsīsts, itūn'īstsiuax otūksīnīmatsax, **2** Kītsksīnipuau aisto'kūssi ksīstsiku'īsts ak'itstsiu passover, ki Nīn'au okka'i itaumūts'kau mōk'ītsiksīstoxōsi. **3** Omūk'atoiapiekuax, ki aisīnakix, ki matap'pix otsīn'aimoauax itūmitūpaumooiau sp'a'toiapiekuūn Caiaphas oko'aii. **4** Ki ai'sītsīpsattseiau mōk'anistokotsīsimmiotoōsuaie Jesus, ki mōk'itsenitōsuaie. **5** Ki an'iau, pinīts'tsīs oye'tani ītsiksīs'tsikui ōkskakūmīstsikīniau matap'pix. **6** Jesus otsitau'pīssi Bethany, Simon leper oko'ai otsitsīpsts'taupīssi, **7** Ake'ua itoto'aie, ipa'tūkkiu alabaster atūxak'sin puye' itsūp'patomaie, akai'īnxkīmasiuaie, ki otau'yisaie itsita'suyīnīnmaie otokōn'iaie. **8** Ki otūksīnīmats'ax otsīnīs'saxaie, ītse'tūkkiax, ki an'iau mauk'etsīnikatopi? **9** Am'ok ipum'atotopi īs'taiekekaiīxkīmasiuopi, ki kīm'atapsix īs'tauokotauopiauaie. **10** Jesus

otokh'tsĩmsi, an'ĩstsiuax, kumauk'sauaiksĩxinoauaiisksĩx
ake'uã òkh'siu nitapĩstutu'yipi. **11** Ksěsto'au,
kĩmatapsix kitũsk'sauopoksemokoaiau; ki něsto'a
kimat'ũksauopoksemokipuaua. **12** Am'ok puye' nostũm'i
otsĩta'suyĩnĩssi itsĩstuts'imaie mőkĩtsopuiapĩstutuyĩssi
nőkĩtak'itsasi. **13** Kitau'mũnĩstopuau am'oi
òkhs'itsĩniksĩnni amianĩstan'ĩstopi kònũs'ksòkkumã,
am'ok, am'o ake'uã otap'ĩstutsipi ak'ũtanĩstomaie,
mők'ĩtũksĩnoõsi. **14** Na'tsikoputsix, tuks'kũmã, anĩstau
Judas Iscariot, itappo omũk'atoiapiekuax, **15** Ki an'iu,
tsanĩstap'pi kitak'okokipuaii, ki nitakitũp'omutskau
ksěsto'au? Ki nitsi'tuyiauaie niĩp'pii ksĩxĩx'kĩmĩx. **16**
Ki annik' itot'apsatsim mők'itamũtskõsaie. **17** Ke'tani
kũt'taikopũtstsii, ĩstotom'iksĩs'tsikui, ũksĩnĩmats'ax
itoto'iau Jesus, ki an'ĩstsiauaie, Tse'a kit'stapa
kők'sopuiapĩstutosĩnan kők'kĩtsoyĩsi passover? **18**
Ki an'iu ĩs'tapuk akap'ioyĩs, ki om'ũmã nĩn'auũmã
anĩstok', Nin'a, an'iu, nitsiksĩstsikum'i aststsi'u: koko'ai
nitũs'ksĩnĩmatsax nitak'opoksoyimaiau passover. **19**
Ki ũksĩnĩmats'ax manĩstan'ĩstopi ax itan'ĩsttutsĩmĩax;
ki itso'poũtsĩstutsĩmĩau passover. **20** Ki otau'tũkkusi,
ipokitau'pimiuax na'tsikoputsix. **21** Ki otau'yĩsau,
an'iu, kitau'mũnĩstopuau tuks'kũmã ksěsto'au
kĩtakaumũts'kauki. **22** Ki eks'kaĩkikĩn'etũkkiau, ki
ikõnau'mũtũpanĩstsiauaie, Nin'a něsto'akats? **23** Ki
an'iu, annők okĩt'sĩs nitopoksĩstapĩmakemauok kos'i
nitakaumũts'kauk. **24** Nin'au okku'i itanĩsts'itappo
nitsĩn'awpi: ak'itũpokapiu annők' nĩn'auők imũts'kauiők
Nĩn'au okku'! Kũt'taipokaiiuopi annők' nĩn'auők,

ʔs'taõkhsiuopi. **25** Judas anni'ʔsk itse'mũtskaukisk, itũm'anʔstsiuaie, Nin'a nẽsto'akats? An'ʔstsiuaie, kitan'i. **26** Ki otau'yʔsau Jesus ito'tsĩmaie ke'tani ki itatsĩm'ʔstutsĩmaie, ki itaumin'ʔmaie, kĩ ikotsiu'ax ũksĩnĩmats'ax, ki an'iu, Matsĩk', oyik'; am'oi auk nostũm'i. **27** Ki mat'tuyiu aie kos'i ki thanks ikotũk'kiu, ki ikotsiu'ax, ki an'iu kõnai'sĩmattok; **28** Am'okauk nitsa'apũn, mananʔsts'etoksĩnni itũp'itsiu itsai'kĩmskau akai'tappix otsauum'itsitappiisuuuẽsts mõk'sinĩsẽsts. **29** Ki kitan'ʔstopuau nimatakũtsĩmattopa am'ok mĩniokke sauomo'pokitsipstsiĩmattomĩnaniki manʔs'si nin'a ots'ĩnnaĩsĩnni. **30** Ki otinik'sau natoĩ'ĩniksĩnni itũp'sũxiau nitum'moyi Olives. **31** Jesus itũm'anʔstsiuax, nẽsto'a kĩtak'okõnũsskĩmskũkipuau annok'ã koko'ikã: tũk'ka, sĩn'aip, nitak'auaiakiau annõk' ũks'kũmiuõk emũk'ikĩnax, ki ot'omũkikĩnauãsĩnna ʔsto'mũkikĩnax akũneto'iau. **32** Aiksistatsipuau'eniki kitakitũpotoma'topuau Galilee. **33** Peter an'ʔstsiuaie, ikũm'okõnũstsskĩmskũkĩssau ksẽsto'a, nimat'akʔstsskĩmskũkipa. **34** Jesus an'ʔstsiuaie, kitau'mũnʔsto, Annok' koko'ik otsauomit'awkkumsi nipuau'ã nioks' kai kitakani kimatsksĩnok'ipa. **35** Peter an'ʔstsiuaie õkskakũmopoks'eniop, nimat'akanipa kimatsksĩnopa; neto'i ikõnau'aniiax ũksĩnĩmats'ax. **36** Jesus itũmitũpopokomiua Gethsemane an'ʔstop, ki an'ʔstsiuax otũksĩnĩmatsax, annom' stau'pik, nitakittappo omim' nõkĩtũt'tsĩmoiikasi. **37** Ki mat'tuyiuax Peter, ki Zebedee otsʔstok'iokeyix, ki itaumũtũpĩkikĩn'etukki ki itau'mũtũpeikapitsitau. **38** Itũm'anʔstsiuax nitsitũpĩkikĩnetukki e'ĩnsĩnni: annom'

stau'pik, ki ök'itüskskatükkiop. **39** Ki pa'tsiüstüpaatsuiax,
 ki išstokopi'u ostoksīs', ki itüt'tsīmoiikau ki an'iu, Nin'a,
 ikūm'okotsitstsīssi am'oi kos'a ūnnianistīs'tūpipotoōssi;
 nimatakitsitan'ats, ksēsto'a kitak'itsitan. **40** Ki
 matskitoto'ax otūsksīnimats'ax, ki ikon'oyiuax oto'kaniax,
 ki an'īstsiuaie Peter, Awx'ats? Kiküttaukotūskskūmmokipa
 tuks'kai itai'ksīstsikumioipi? **41** Mokök'etsīk ki
 a'tsīmoiikak, kōkstaitsipīssuai īssaks'ksīnūksīnni;
 sta'aw itsitsi'tatomaie ki īx'isakuyi matsi'uats. **42** Ki
 mats'īstapu ki itüt'tsīmoiikau, ki an'iu, Nīn'a, am'oi
 kos'a sauomot'aisīmmieniki sauomīs'tūpipotomokeniki,
 kītak'itsitan. **43** Ki mat'oto ki mat'okonoyiuax
 otsok'asax: tūk'ka īssoksīm'au oōps'puauax. **44** Ki
 itskītsiuax, ki mats'īstapu, ki nioks'kai itüt'tsīmoiikau,
 ki netoi' au'aniu. **45** Itūm'itotoiax otūsksīnīmats'ax ki
 an'īstsiūax okak' annok, ki issīk'sīstsīkok: sat'sīk aststsiu'
 itai'ksīstsikumioipix, ki Nin'au okku'i itūp'aumūtskau
 sauum'itsitappix otsu'auēsts. **46** Nipuak', ökittāppau'op:
 annök' nitakaumūts'kauök aststsiu'. **47** Ki otsa'kiai
 epuyīssi, Sat'sīk, Judas, na'tsikoputsix tuks'kūmā ito'to ki
 akai'tappix ipokom'iauaie inus'stoanix ki sōksīs'tsīsts
 ipa'tūkkix, itototoiau omūk'atoiapiekuax ki matap'pīx
 otsīn'aioauax. **48** Ki annök' imūts'kaūōkaie ikotsiu'ax
 apsto'sinni, ki an'iu, annök' nitak'sīnnauskippauök,
 an'nōkauk: mi'eenok. **49** Ki ikōm'itoto Jesus, ki aniu, Hail,
 Nin'a; ki itsīn'nauskīppīuaie. **50** Ki Jesus an'īstsiuaie,
 Napi'ā, kumauk'sipuksīpuksīks? Itūmitoto'iauaie ki
 een'iauaie Jesus, ki mat'tuyiauaie. **51** Ki sat' sit, annīks'isk
 ipokom'iskaie Jesus, tuks'kūma itsitūpīkīns'tsakiuaie

otsin'usstoan itsau'tuyuaie, ki sp'a'toiapiekuun
tuks'kümi otap'automok ot'auaiakiokaie, ki kök'sinmaie
okhtok'isaie. **52** Jesus itüm'anistsuaie, kitsin'usstoanã
otsits'tsipi iststsi'is; anniks'isk matap'pixk mat'tuyixk
inus'stoan, inus'stoan itax'enittaiau. **53** Kit'stapa
nöküttokotsitüp'atsimoiikani nin'ã, ki annok' nõk'okuyissi
otsitsksistsikoputsix legionix otatsim'otokatatsix?
54 Tsa akokototümunistsistutsipa natois'naksists,
mök'itünistsissi? **55** Neto'ik itai'ksistsikumiofik Jesus
an'istsiuax akai'tappix, kiküt'anistsipuksipa'akipuaua
kanist'sitappopuau kömos'iepïtsi annök' pa'tükkiuök
inus'stoax ki söksis'tsists, kök'otoksui?
Anis'tsiksistsikuïsts kitopokau'pimopuau
omük'atoiapioyis köküksinimats'opuau ki
kimatseen'okipuauã. **56** Ki am'ostsk ikönaïstutsipi
möks'enüpanistosau prophetix osinak'suauësts.
Ikönüksinimatsax itüm'skittsiau ki ai'tsimmutaiau.
57 Ki anniks'isk een'ixkaie Jesus itüppiauaie
Caiaphas, sp'atoiapiekuun, itomoi'piawpiau
ai'sinakix ki omüks'imix nïn'ax. **58** Ki Peter
piaapütsitüpa'tseuaie sp'atoiapiekuun oko'ai, kiitsipim'
ki ipokau'pimiuax ap'otükkix mökitokönaï'nïsi. **59**
Annok', omük'atoiapiekuax ki omüks'imix nïn'ax
ki ikönau'kökitsimax, istüp'iksistapenüpanissïnni
ap'satsïmiau möks'enitösauaie Jesus; **60**
Ki matokonim'axau; otsito'tosax akai'tappix
aiksistapenüpanix, matokonim'axau. Sako'okhtsim
ito'toïau na'tsitappiix ai'tapksisenüpanix, **61** Ki an'iau,
am'o nin'au an'iu nitokot'opüksinip Ap'istotok'iuã

otatoi'apioyis ki nitokot'sokapĭstutsip nioks'kai
ksĭstsiku'i. **62** Ki Sp'atoi'apiekuĭn itsipuu', ki
an'ĭstsuaie, kitakstaie'puyipa? Tsanĭstapiu'a am'ox
kitse'nĭpanipiau? **63** Ki Jesus matsepuyiu'ats. Ki
Sp'atoi'apiekuĭn mat'anĭstsuaie, kita'tauĭnĭsto
Āp'ĭstotokiua ipai'tappiuā, kŏk'aniksĭnan ikĭm'ĭmeniki
Christ, Ap'ĭstotokiua okku'i. **64** Jesus an'ĭstsuaie,
kitsemĭniani; ki kitan'ĭsto sako'okhtsim kitaks'ĭnoauai'ĭni
Nin'au okku'i, otsitau'pĭssi otĭmap'sĭnni ĭstset'otsĭsi
ki umutsipuk'sipusi Spots'im ĭstsisoksĭs'tsikuĭsts. **65**
Sp'atoi'apiekuĭn itĭmai'pinotsĭmĕsts otsĭstotos'ĭsts ki
an'iu, itĭpepo'atomaie Ap'ĭstotokiua; nitak'otsikipĭnana
stsik'ix e'ĕnĭpanix? Sat'sik, kikai'okhtoauau
oksĭs'tapinikŏttsimani. **66** Tsa kit'stapuuā?
An'iau, mŏks'eĭnsi. **67** Itĭm'itaisokuttĭttsiauaie
ostoksĭs'aie, ki oto'auĕsts itsĭtauaiak'iauaie: ki stsĭk'ix
omi'tsĭxikĭnstspuuĕsts itsĭtauaiak'iauaie. **68** Ki an'iau,
ksĕsto'a Christ e'ĕnĭpanikĭnan, Tĭkka' kĭtauaiak'ioka? **69**
Annok' Peter sauauts'im itau'piu, ĭstokĭtsĭm'i pĭstots'im:
ki ake'kuĭn itoto'aie, ki an'iu, ksĕsto'a kitopokom'au
Jesus Galilee ĭstsitappim'i. **70** Ki paiot'anĭstsiuax
matap'pix nimatsksĭnoau'ats nimatsksĭnĭpa kitan'ipi
71 Ki otsitĭp'sĭxsi kĭtsĭm'iapioyĭs, stsĭk'i ake'kuĭn
nan'nuyenaie ki an'ĭstsiuax anniks'isk matap'pixk
itau'pixk, ani'o nin'au nokĭt'opoksimiuaie Jesus,
Nazareth ĭstsitappim'i. **72** Ki mata'toĭniu, ki an'iu,
nimatsksĭn oau'ats nĭn'au. **73** Ki otai'pĭstsĭksisĭmmosi
anniks'isk itai'puyixk itoto'iauaie, ki an'ĭstsiuaie
Peter, E'mĭniu, ksĕsto'akauk tuks'kĭmā: kitse'poawsĭsts

kitse'ēnūpaniki. **74** Itūmaumūtūpipako'sīnepuyiu, ki itaumūtūpūtau'ūniu, nimats'ksīnoau'ats nīn'au. Ki nipuau'ā sokīt'okumiu. **75** Ki Peter īsksinīm'aie Jesus ote'poawsinniaie, annik' itanīs'tsuaie, otsauomokh'kumsi nipuau'a nioks'kai kitak'ani kimatsksīnokīpats. Ki itsūx'iu, ki itsok'auasainiu.

27 OTAP'INŌKKUSI, kōnau'mūkatoiapiekuax ki matap'pix otsīn'aimoauax itūp'okōkitsīmaiau Jesus mōks'enitōsuaie; **2** Ki otaī'īksipīstōssuaie, itūnistūppīp'iauaie, ki itūp'aumūtskaiauaie Pontius Pilate, anni'īsk nīnai'isk. **3** Judas, anni'isk otse'mūtskaukīsk, otsīnno'ōsaie, otanīs'sax mōks'eīnsi, itsisauai'tsitau, ki mat'skittotsīpotuyiuax omūk'atoiapiekuax ki omūks'imix nīn'ax nīp'pix ksīxīx'kīmīx, **4** Ki an'iu, nikai'sauumitsitappi nitse'mūtskatop mokōm'otsapūnni. Ki an'iau, Tsanīstappi nitokanīstappikipīnan'a? Ksēsto'a kitak'satsip. **5** Ki itsipsts'īstūpapīksīstsiuax ksīxīx'kīmīx omūk'atoiapioyīs, ki itsīs'tapu, ki itsiko'kōpsiu. **6** Ki omūk'atoiapiekuax mat'tuyiauax ksīxīx'kīmīx, ki an'iau, matōkhsiu'ats ōk'itsūppitsōsau atsīm'isokaiīs, tūk'ka aa'pūnni ipum'attomiau. **7** Ki itau'kōkotomotseiau ki itopum'attomiau potter otsīn'sīmman, pie'tappix mok'itstsōsau. **8** Ūn'nikaie itūsks'unnīstainikōttop a'apūnni īstsīn'sīmman. **9** Itūmeēnūpanīstomaie annik' otan'ipikaie Jeremy prophet, ki an'iu, Ki mat'tuyiauax nīp'pix ksīxīx'kīmīx, umutopum'attopiaie annōk' Israel itūniau ūnni mōkanīstsīxkīmīsi; **10** Ki itopum'attomiauaie potter otsīn'sīmman, nanīstūn'ik Ap'īstotokiūā. **11** Ki Jesus paio'tsipuyimiuaie,

nĭn'aii; ki nĭn'auă ai'sŭppođttsesattsiauae, ki an'iu kikŭtam'ipa Jews otsĭn'aimoauai? Ki Jesus an'ĭstsiauae, kitan'i. **12** Ki Omŭk'atoiapiekuax ki omux'ĭnax ote'eĭnŭpanĭstōsuaiae, matsepuyiu'ats. **13** Pilate itŭm'anĭstsiauae, kikŭttaisauokhtoau'axau akauo'yi kĭtse'nŭpanikoĭsts? **14** Ki tuks'kai epo'awsĭn matanĭtsiu'atsaiae; ki Nĭn'auă eik'skaietŭkkiu. **15** Annok' oye'tani nĭn'aua itŭksaipotoyiauae tukskŭm'i eĕn'naii ot'statauaiae matap'pix. **16** Annik', nannan'attsiau tuks'kŭmi eĕn'naii, Barabbas an'ĭstau. **17** Ũn'nikaiae otokōnau'moōsax, Pilate itŭnĭs'tsiuax, Tŭkka' kĭt'statauă kōks'ipotomosuai? Tsōktau Barabbas, tsōktau Jesus, annōk' anĭstauōk Christ? **18** Tŭk'ka ĭksĭnĭm'aie umutsiksĭssat'siuōsau, itaumŭts'kau. **19** Otsitau'pĭssi okōk'itsimani ĭstsiso'pōtsĭs, otokem'an itŭpŭt'okōttsiauae ki an'ĭstsiauae, pinotokan'ĭstappikit om'ă mokōm'otsitappiuă: tŭk'ka akauo'ieĭsts nit'okuyipists pu'ĭnasĭsts ni'papaukanĭsts annok' ksĭstsiku'ik, osto'i itots'tsieĭsts. **20** Ki omŭk'atoiapiekuax ki omŭx'ĭnax eikakĭmattsiauaax matap'pix mōk'aukōmōnĭstōsuaiae Barabbas, ki Jesus mōks'eĭnsaiae. **21** Nin'auă an'ĭtsiauaax, Tŭkka' na'tokŭmix kitstatauau'a kōks'ipotomoōssuai? An'iau Barabbas. **22** Pilate an'istsiauaax Tsa nitakŭnnĭstutoau'ats Jesus, anĭstauōk Christ. Ikōn'auanĭstsiauaiae, ũnnianĭstauai'ĭstais. **23** Ki nĭn'auă an'iu, kumauk'anĭstauaisksĭks? Tsanĭstapiu'ăts otsauum'itsĭstutŭksĭnni? Ki akauo'yi itsokse'puyiau ũnnianĭstauai'ĭstais. **24** Otsĭnĭs'si, otsau'otokanĭstappikĭssaiae, ki otai'akitstsĭssi āĭĭnata'pii

ito'tükkiu okke', ki itüs'tsimmäiu otsipot'aipuyimōsax
 matap'pix, ki itūniu', nimat'ototoimoko'ā am'o
 mokōm'otsitappiā otsa'apūnni: ksēsto'auā sat'sīk.
25 Itūmokōnai'puyiau matap'pix, otsa'apūnni
 ūnnianīsttots'tsīsaie nēstūn'an ki no'kosīnanix. **26**
 Itūmipo'tomoyiuax Barabbas: ki otai'ksīstīstīpīsōsaie
 Jesus, emūts'kaiuaie ōksīksīs'toxōsaie. **27**
 Ninauā otseēnnakem'ix itūpīp'iauaie Jesus
 itokōno'pauipi, ki itokōnaumoi'piiau eēn'nakex. **28** Ki
 itsau'tomoyiauaie otsīstotos'ītsaie, ki mawks'isokōšīmi
 itsūps'kaiauaie. **29** Otai'amitsīnīssau ksīssīstīstūmmokōni,
 itsīs'tsūmmokiauaie ki apai'i itstom'iauaie onet'otsīsaie: ki
 auanaukopīstuksīs'akōttīsaiaie, ki ai'ksīstapanīstīsaiaie,
 ki an'iau, Hail, Jews otsīn'aimoauai! **30** Ki
 ai'sokotuttsīsaiaie, ki matsīmiau apai'i ki otokōn'iaie
 itsitau'aiak iauaie. **31** Otai'ksīstīksīstapanīstūsuaie,
 asso'kōšīmi itsauts'imīaiaie, ki otai'ūtsīsokōšīmaie
 itsūps'kaiauaie, ki itsīstapīp'iauaie mōk'auaiistasuaie. **32**
 Ki otsūks'au, ikonoyiauaie nīn'aii Cyrene itsitappim'i,
 otsīnikōšim Simon: īsskuopa'atsīaiaie otai'īstaksīn,
33 Ki otsito'tosau Golgotha an'īstop, itokīsasiīk,
 mūksīkīnūkotokōnik, **34** Ikotsī'auaie moksīmatossaiiai'
 īstīpoku'yi ki gall ipa'sokasuyīnīmīaiaie: ki otūt'totsīsaie,
 mat'skaksīmattom'atsaie. **35** Ki itai'aiistaiīaiaie, ki
 otsīstotos'īsts, ki aiaketotsīpiests, itsī'kōtsotsīēsts:
 mōks'eēnūpanīstosi annik' otan'ipik prophet,
 itai'aketotsīpiēsts nitsīstotos'īsts ki itsī'kōtsopnaaiua.
36 Ki ito'piiau ki ūs'sūmmīaiaie annim'; **37** Ki
 itstom'iauaie otokōn'i spots'i ksīs'tapanīssīnni

sinaip', Am'ok Jesus, Jews otsin'aimoauai. **38**
 Na'tsitappix komos'iepitix ipauai'istauax tukskum'i
 onet'otsisi ki stsik'i otse'aksissautsis. **39** Ki
 anniks'isk itsits'skuixk au'kapsitsipsattsiauaie, ki
 auaukia'pixiau, **40** Ki an'iau ksesto'a annok'
 ipuxin'imok omukatoi'apioyis, ki nioks'kai ksistsikuists
 itsiksist'apistutsimok, komotse'piosit. Ikum'umeniki
 Ap'istotokiuä okku'i inisa'atoat auai'staksin. **41** Neto'i
 omuk'atoiapiekuax netoi'nitaiksistapanistsiauaie,
 kiai'sinakix ki omux'imix ipokaniau, **42** Komotse'piuax
 stsik'ix ki matokotsikömotsepiosiu'ats. Ikumüm'issi
 Israel otsin'aim, unanistsinna'satos auai'staksin, ki
 nitakaumai'tauunan. **43** Au'maituyuaie Ap'istotoki'i:
 annok' unnianistsikömotse'piösaie, maksinan'attüsaie:
 tük'ka iüniu', nesto'akauk Ap'istotokiuä okku'i.
44 Komos'iepitix ipok'auaistapixk neto'yistsk
 noküsitüp'apiximiauests okhpe'kists. **45** Nau'yi
 itai'ksistsikümüopi konüs'ksökkumä itüp'skinatsiu
 piksu'yi itaiksistsikümüopi. **46** Ki otsipik'susi
 itai'ksistsikümüopi, Jesus aisokse'puyiu. Ki itüni'u, Eli, Eli,
 lama sabachthani? Annik' ito'kisasiik, Nitap'istotokim,
 Nitap'istotokim, kumauk'skikiks? **47** Stsik'ix itai'puyixk,
 otokh'tsimsau', an'iau, Am'o ninau nan'niköttsuaie Elias.
48 Ki tuks'kümä itauks'kasiu ito'tukkiu ai'ksippuyinip,
 ki ito'kümüaie itsipoku'yi, ki itstom'aie apai'i, ki
 ikotsiu'aie möksimattosaiai'i. **49** Stsik'ix an'iau, ki'ka,
 ök'satsip maks'ikümüpuksipusi möksikömotse'piösaie.
50 Jesus ota'atsoksepuyissi, itaumüts'kaiuaie Sta'aw.
51 Ki Sat'sit, omuk'atoiapioyis itsi'koksok'iakiopi

ai'aketsinikau, spots'im itots'ipinikau; ki ksök'kumă
itsi'papuyiu, ki ok'otokskuists ai'aketopiiu; **52** Ki a ken
'i man ists kau'opiiu; ki atsım'six anniks'isk ai'okaxk
akaiēm ostüm'oauēsts itsipuu'ax, **53** Ki ota'atsipuawsi
Jesus, itsux'iau aken'imanists, ki itüp'ipimiau
atsımakap'ioyisi, ki otsınok'oaiau akai'tappiix. **54** Annok'
eēnakin'au'ă, ki otopokom'ixk, otopokūs'satükkimaxk
Jesus, otsınno'ōsau ksök'kumi otsi'papuyiisi, ki
otsınis'sau annists'isk ıstutsip'ıtsk, eks'kaikopumiau,
ki an'iau am'o emün'iümü Ap'ıstotokuă okku'i. **55** Ki
akai'tappix akex' pie'tsi itūs'sümmiauaie, anniks'isk
itotopokiuo'ıixk Jesus Galilee, ki apotomoyııxkaie: **56**
Ki ipokom'iauaux Mary Magdalene, ki Mary, James ki
Joses oksıs'toauaii, ki Zebedee okku'ix oksıs'toauai.
57 Otau'tükkussi, akotsin'auă Arimathæa ıtsıtappim'i
anıstau Joseph, ito'to, tuks'küma Jesus otüskšınımats'aie:
58 Itappo' Pilate, ki iköm'önıstomaie Jesus stüm' i
aie. Pilate itümün'iu mōkaumütskatosae mostüm'i.
59 Ki Joseph otots'ıssi mostüm'i, ıtsıso'monımaie
ksıxıstokh'aipıtsi, **60** Ki ıspststotomaie otauıt'sinani
aken'iman, maniu'aie, annik' itatün'ipik ok'otokskui: ki
omük'okotoki itüp'auapımiuaie aken'imani ıstokıtsım'i,
ki ıtsıstapu. **61** Ki Mary Magdalene, ki stsık'i Mary,
itotau'piauaie aken'imani. **62** Ki annik' ksıstsiku'ik
otökhs'apıstutosau, mat'apınökkusi, omük'atoiapiekuax
ki Pharisees ikönitoto'iauaie Pilate, **63** Ki an'iau, Nin'a,
nitüskksšınipınan om'ă ai'pıstsıksıstutükkiuă otan'ipi,
otsakiaitap'piisi, nioks'kai ksıstsiku'i nitak'aatsipuu.
64 Anit' ökhs'ıstutsıssı aken'imani nioks'kai

ksįstsiku'įsts, otūs'ksņīmatsax mōkstai'sepiotosax,
mōkstai'kōmosa'įsax, mōkstai'anįstosauax matap'pix,
ūk'aipuu: ki sako'ipatsįstutūksįnni aks'įstūpskįts
top matom'ipatsįstutūksįnni. **65** Pilate an'įstsiuax
mattok'au eēn'akex; įs'tapuk, mi'įstutsik. **66** Ki itappo'
iau, ki mi'įstutsįmiau ake'niman, įskskūm'iauaie
ok'otoksōkh'sepįstan, ki įtsi'iauaie eēn'akex.

28 ISSĪK'SĪSTSIKUYII ksįstsiku'i otai'ksiuosaie,
otaumūtūpapinōk'kusaie įssĭk'atoįksįstsikui, Mary
Magdalene ki stsĭk'i Mary itoto'iau mōks'ņīįsau
ake'nimani. **2** Ki, sat'sĭt, ksōk'kumā ai'papuyiu: tūk'ka
Ap'įstotokiua oto'tokatatsĭs spots' im itsĭnnįso'įįnai,
ki ito'to ki matskoap'imiuuaie ok'otoksokh'sepįstan
ki itop'aiuaie. **3** Ostoksĭs'si netoinitai'natsiuuaie
popos'įsts, ki kaa'ksįstotosiu neto'i kon'skui: **4**
Ki ūsk'skatūkkix stun'noyiauaie, ki ai'papuyeian
netoi'nitsĭiuu enix'. **5** Ki oto'tokatatsĭs an'įstsiuax a
kex', piniko'puk; nits'ksņip kitap'ūssūmmauuu Jesus
annōk' kaa'įstoksauōk. **6** Matsņakuaiēm'ats: tūk'ka,
ūk'aipuu otan'ipi. Puk'sipuk, sat'sĭk otsit'sipi Nĭn'ā. **7** Ki
kĭpi'tappoak, ki anįstok'ax otūs'ksņīmatsax otse'įnsĭnni
ūkai'pua'atomaie; ki, sat'sĭt, kitse'tomomattaak Galilee;
omim' kitak'itsĭnnoauu: sat'sĭk, kĭkau'anįstopuu. **8**
Ki itsĭkĭp'įstupaaatomiauaie ake'niman ai'kopumau, ki
eks'kaetametūkkiau; ki auks'kasĭau mokitots'ipotosaiaie
otūs'ksņīmatsaxaie otse'poawsĭniaie. **9** Ki otsitappo'sauax
mōkĭtsĭnnikoōsauax otūs'ksņīmatsaxaie, sūm'mĭs, Jesus
ito'tatsemĭuax ki an'įstsiuax All hail! Ki ito'toiauaie
ki eĭn'įmiauaie okōt'sĭstsaie, ki ita'tsĭmmĭmmiauaie.

10 Jesus itüm'itünįstsiuax, Pinikopuk; mįs'tapuk, anįstok'au nįx'okoax mők'ittapposau Galilee, ki omim' nitak'itsįnokiau. 11 Annok' otsa'kaiatapposau, süm'mįs, stsįk'ix ũsks'katŭkii itoto'iau akap'ioyįs, ki aitsįn'nikoyiauax omŭk'atoiapiekuax nitap'ii. 12 Kiotokŏnau'moŏsau ki omŭx'įnax otokŏnai'puyįsau, ikotsi'auax eęn'akex akaięm'i itawk'pumaupix, 13 Ki an'įstsiuax, ũnnik' otŭs'ksįmįmatsax nitsa'kiaiokasįnan, sepioto'iax ki itsikŏmos'attsiauaie. 14 Ki nįn'a okhtsįs'saie, nitaksemŭnan ki kitakitsikŏmotse'piopįnan. 15 Mat'toyiauax itawk'pumaupix, ki otsksįnįmatseipuauiax iia'tutsįmiau ki annik' anįssįn'nik Jews sa'kiauanįstomiax. 16 Nitsi'koputsiax otŭs'ksįnįmatsax itappo'iax Galilee nitum'mo, Jesus otan'įstopi. 17 Ki otsįnno'ŏsuaaie itatsįm'mįmmiauaie: ki stsįk'ix sai'etŭkkiax. 18 Ki Jesus ito'toax ki ai'sitsįpsattsiax, ki an'įstsiuax, kŏnau'tŭmapsinni spots'im ki ksŏk'kum nit'okoko. 19 ũn'nikaie, įs'tapuk, įksįnįmats'okau kŏnau'mianįstsitappii, ũs'tapįnokau ninikŏt'tokęsts otsįn'ikŏsįmęsts kįn'un, ki okku'i, ki atsįm'istaaw: 20 Įksįnįmats'okau mők'satsįsauęsts kįtan'įstopuauęsts; ki sat'sit, kitŭsks'opoksemopuau anįstsiksįs'tsikuįsts aiksįuo'si ksŏk'kum. (aiŏn g165)

The New Jerusalem

"I saw the holy city, New Jerusalem, coming down out of heaven from God, prepared like a bride adorned for her husband. I heard a loud voice out of heaven saying, 'Behold, God's dwelling is with people, and he will dwell with them, and they will be his people, and God himself will be with them as their God.'"

Revelation 21:2-3

Reader's Guide

Siksiká at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Siksiká at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Blackfoot---Matthew/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Romans 10:7
Revelation 9:1
Revelation 9:2
Revelation 9:11
Revelation 11:7
Revelation 17:8
Revelation 20:1
Revelation 20:3

aidios

Romans 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55
Luke 1:70
Luke 16:8
Luke 18:30
Luke 20:34
Luke 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

Acts 3:21
Acts 15:18
Romans 1:25
Romans 9:5
Romans 11:36
Romans 12:2
Romans 16:27
1 Corinthians 1:20
1 Corinthians 2:6
1 Corinthians 2:7
1 Corinthians 2:8
1 Corinthians 3:18
1 Corinthians 8:13
1 Corinthians 10:11
2 Corinthians 4:4
2 Corinthians 9:9
2 Corinthians 11:31
Galatians 1:4
Galatians 1:5
Ephesians 1:21
Ephesians 2:2
Ephesians 2:7
Ephesians 3:9
Ephesians 3:11
Ephesians 3:21
Ephesians 6:12
Philippians 4:20
Colossians 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrews 1:2
Hebrews 1:8
Hebrews 5:6
Hebrews 6:5
Hebrews 6:20
Hebrews 7:17
Hebrews 7:21
Hebrews 7:24
Hebrews 7:28
Hebrews 9:26
Hebrews 11:3
Hebrews 13:8
Hebrews 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Revelation 1:6
Revelation 1:18
Revelation 4:9
Revelation 4:10
Revelation 5:13
Revelation 7:12
Revelation 10:6
Revelation 11:15
Revelation 14:11
Revelation 15:7
Revelation 19:3
Revelation 20:10
Revelation 22:5

aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luke 10:25
Luke 16:9
Luke 18:18
Luke 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Acts 13:46
Acts 13:48
Romans 2:7
Romans 5:21
Romans 6:22
Romans 6:23
Romans 16:25
Romans 16:26
2 Corinthians 4:17
2 Corinthians 4:18
2 Corinthians 5:1
Galatians 6:8
2 Thessalonians 1:9
2 Thessalonians 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philemon 1:15
Hebrews 5:9
Hebrews 6:2
Hebrews 9:12
Hebrews 9:14
Hebrews 9:15
Hebrews 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Revelation 14:6

eleēsē

Romans 11:32

Geenna

Matthew 5:22
Matthew 5:29
Matthew 5:30
Matthew 10:28
Matthew 18:9
Matthew 23:15
Matthew 23:33
Mark 9:43

Mark 9:45
Mark 9:47
Luke 12:5
James 3:6

Hadēs

Matthew 11:23
Matthew 16:18
Luke 10:15
Luke 16:23
Acts 2:27
Acts 2:31
1 Corinthians 15:55
Revelation 1:18
Revelation 6:8
Revelation 20:13
Revelation 20:14

Limnē Pyr

Revelation 19:20
Revelation 20:10
Revelation 20:14
Revelation 20:15
Revelation 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

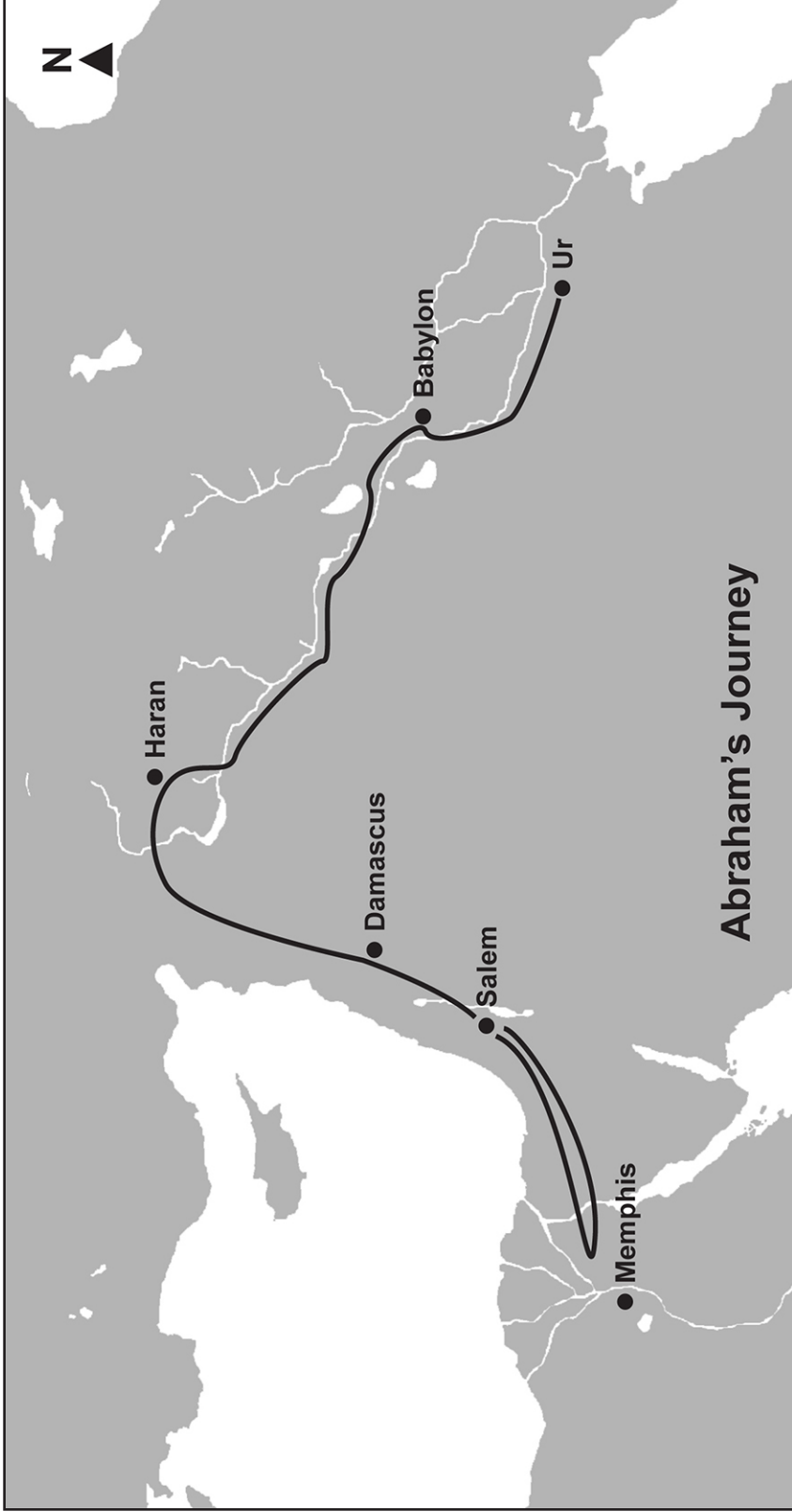
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

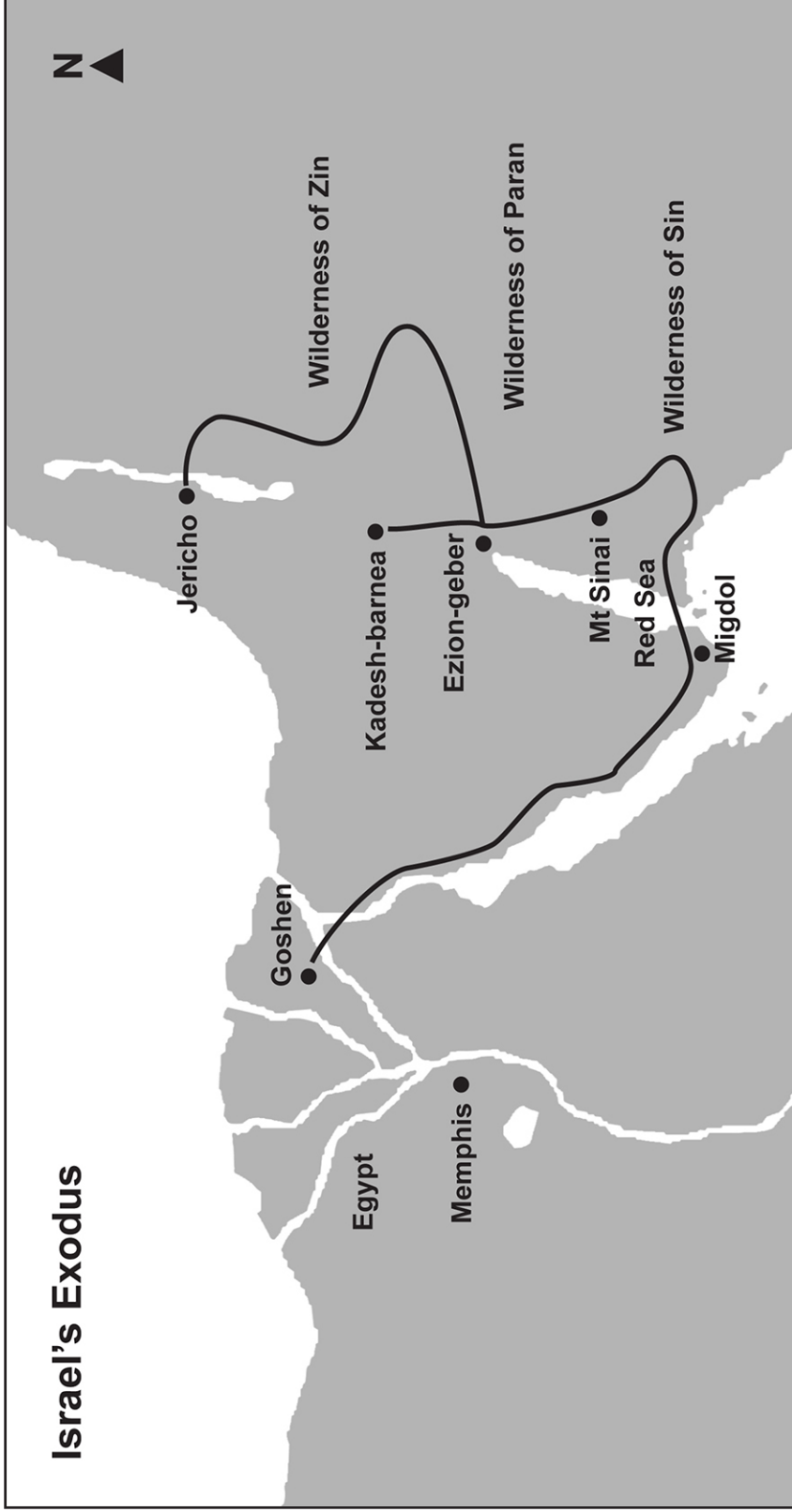
Questioned

None yet noted

"By faith, Abraham, when he was called, obeyed to go out to the place which he was to receive for an inheritance. He went out, not knowing where he went"
Hebrews 11:8

Israel's Exodus

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near, for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Jesus' Journeys

"For the Son of Man also came not to be served, but to serve, and to give his life as a ransom for many"
Mark 10:45

"Paul, a servant of Jesus Christ, called to be an apostle, set apart for the Good News of God"

Romans 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

Christ returns for his people	1956
Jim Elliot martyrdom in Ecuador	1830
John Williams reaches Polynesia	1731
Zinzendorf leads Moravian mission	1614
Japanese kill 40,000 Christians	1572
Jesuits reach Mexico	1517
Martin Luther leads Reformation	1455
Gutenberg prints first Bible	1323
Franciscans reach Sumatra	1276
Ramon Llull trains missionaries	1100
Crusades tarnish the church	1054
The Great Schism	997
Adalbert martyrdom in Prussia	864
Bulgarian Prince Boris converts	716
Boniface reaches Germany	635
Alopen reaches China	569
Longinus reaches Alodia / Sudan	432
Saint Patrick reaches Ireland	397
Carthage ratifies Bible Canon	341
Ulfilas reaches Goth / Romania	325
Niceae proclaims God is Trinity	250
Denis reaches Paris, France	197
Tertullian writes Christian literature	70
Titus destroys the Jewish Temple	61
Paul imprisoned in Rome, Italy	52
Thomas reaches Malabar, India	39
Peter reaches Gentile Cornelius	33
Holy Spirit empowers the Church	33

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▲	Genesis 1:26 - 2:3						Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ▲	Romans 5:12-19						Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼												
Where are we? ▲	Innocence			Fallen			Glory					
	Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth					
	John 10:30	Genesis 1:31	1 Timothy 6:16	John 1:14	John 14:17	Acts 3:21	Philippians 2:11	Revelation 20:3				
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Living in unapproachable light	John 1:14 Incarnate	John 14:17 Living in believers	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City						
Who are we? ▲	Eternity Past			Genesis 1:1			Matthew 25:41			Revelation 20:10		
	John 10:30	Genesis 1:31	2 Peter 2:4, Jude 6	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Imprisoned	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Imprisoned	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Imprisoned	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Imprisoned	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Imprisoned	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Imprisoned	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Imprisoned	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
	God's perfect fellowship	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	Imprisoned	Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13	Thalaasa	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels					
Why are we? ▲	Romans 11:25-36, Ephesian 2:7						For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Destiny

Siksiká at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you*," John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Ūn'nikaiē, is'tapuk, is'ksinimats'okau kōnau 'mianisitsitappii, ūs'tapinokau ninikōt'tokēts otsin'ikōsimēsts kīn'un, ki okku'i, ki atsīm'istaaw: - Matthew 28:19